EMPEDOCLIS AGRIGENTINI

FRAGMENTA

DISPOSUIT RECENSUIT ADNOTAVIT

HENRICUS STEIN.

PRAEMISSA EST DE EMPEDOCLIS SCRIPTIS DISPUTATIO.

BONNAE
APUD ADOLPHUM MARCUM.

LONDINI APUD O. C. MARCUM (8, OXFORD STREET).
MDCCCLII.

PRAECEPTORIBUS SUIS

FRID. THEOPH. WELCKERO

FRIDERICO RITSCHELIO

D.

EDITOR.

Empedoclis ingenium quam varium multiplicisque scriptionis ferax fuerit, testimoniorum congerie docet Diog. L. VIII, 57: Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Σοφιστῇ φησι πρῶτον Ἐμπεδοκλέα ῥητορικὴν εὑρεῖν, Ζήνωνα δὲ διαλεκτικήν. ἐν δὲ τῷ περὶ ποιητῶν φησιν ὅτι καὶ Ὁμηρικὸς ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ δεινὸς περὶ τὴν φράσιν γέγονε, μεταφορικός τ' ὢν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ ποιητικὴν ἐπιτεύγμασι χρώμενος· καὶ δὴ ὅτι γράψαντος αὐτοῦ καὶ ἄλλα ποιήματα τήν τε τοῦ Ξέρξου διάβασιν καὶ προοίμιον εἰς Ἀπόλλωνα, ταῦθ' ὕστερον κατέκαυσεν ἀδελφή τις αὐτοῦ ἢ θυγάτηρ, ὥς φησιν Ἱερώνυμος, τὸ μὲν προοίμιον ἄκουσα, τὰ δὲ Περσικὰ βουληθεῖσα διὰ τὸ ἀτελείωτα εἶναι. (58) καθόλου δέ φησι καὶ τραγῳδίας αὐτὸν γράψαι καὶ πολιτικά. Ἡρακλείδης δ' ὁ τοῦ Σεραπίωνος ἑτέρου φησὶν εἶναι τὰς τραγῳδίας. Ἱερώνυμος δὲ τρισὶ καὶ τετταράκοντά φησιν ἐντετυχηκέναι, Νεάνθης δὲ νέον ὄντα γεγραφέναι τὰς τραγῳδίας καὶ αὐτὸς ἔπειτα αὐταῖς ἐντετυχηκέναι. φησὶ δὲ Σάτυρος ἐν τοῖς βίοις ὅτι καὶ ἰατρὸς ἦν καὶ ῥήτωρ ἄριστος. Γοργίαν γοῦν τὸν Λεοντῖνον αὐτοῦ γενέσθαι μαθητήν, ἄνδρα ὑπερέχοντα ἐν ῥητορικῇ καὶ τέχνην ἀπολελοιπότα. Qui locus uti est creber rebus ac testibus, ita non ab omni difficultate liber. Noli enim ex ipsis Aristotelis libris priora illa de genere dicendi carminumque fatis sumpsisse credere Diogenem, qui unde hauserit ipse Hieronymi de minuta re memorato dissensu eiusdemque mox iterata mentione enuntiavit. Ipsius autem Aristotelis verba enotasse Sextum Emp. adv. math. VII, 6 (Ἐμπεδοκλέα μὲν γὰρ ὁ Ἀριστοτέλης φησὶ πρῶτον ῥητορικὴν κεκινηκέναι, ἧς ἀντίστροφον εἶναι τὴν διαλεκτικήν. — πάλιν Ἀριστοτέλης τὸν γνώριμον αὐτοῦ (Παρμενίδου) Ζήνωνα διαλεκτικῆς ἀρχηγὸν ὑπείληφεν) fidem facit Quintiliani eius loci interpretatio ex eodem fonte, ut ap-

paret, ducta, III, 1, 8 *primus post eos, quos poetae tradiderunt, movisse aliqua circa rhetoricen Empedocles dicitur.* His auctoribus quamquam illud de Empedocle *rhetore* iudicium omni dubitationi eximitur, quem tamen in sensum accipiendum esset, dissederunt interpretes, cum alii de praeceptis vel etiam libris rhetoricis cogitarent, quorum e numero exulare noluit nuper *Karstenius* (Emped. Agrig. carm. reliq. p. 61), alii carmina rhetorico genere fuisse quodam modo tincta vellent, quod vel incitato orationis impetu, vel cohortationum civium vi ac gravitate, vel denique singularum partium rhetorum in modum meditata explicatione contineri putarent. E quibus illis desunt prorsus testimonia, hi exempla afferre neglexernnt. Nec tamen magnopere erat haesitandum, si quidem Aristoteles adnexo Zenonis nomine *) sententiam suam sat aperte declaravit. An quis unquam de Zenonis praeceptis librisve, quibus dialecticae traderetur ars et ratio, quicquam audivit? Sed praecepit is usu atque exemplo, quae postea ab aliis in artis capita digesta sunt. Neque aliter usus est Empedocles eis rhetoricae locis ac praeceptis artificiisque, quibus res quaepiam disponeretur et explicaretur, partes denique singulae amplificarentur ornarenturque. Cuius generis artificii ab Empedocle non contempti servavit Aristoteles memoriam rhet. III, 5: *τρίτον μὴ ἀμφιβόλοις (ὀνόμασι λέγειν.) ταῦτα δὲ, ἂν μὴ τἀναντία προαιρῆται. ὅπερ ποιοῦσιν, ὅταν μηθὲν μὲν ἔχωσι λέγειν, προςποιῶνται δέ τι λέγειν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι ἐν ποιήσει λέγουσι ταῦτα, οἷον Ἐμπεδοκλῆς· φενακίζει γὰρ τὸ κύκλῳ πολὺ ὂν καὶ πάσχουσιν οἱ ἀκροαταὶ ὅπερ οἱ πολλοὶ παρὰ τοῖς μάντεσιν*: cui tamen paulo obscuriori criminationi quantum tribuendum sit, eo magis est ambigendum, quod neque in fragmentis eius rei ulla, si quid video, indicia extant, et Plutarchus his contraria testari videtur exemplisque confirmat sympos. p.683 (v. ad vs. 243). Potest autem omnino Aristotelia illa de carminibus dicta sint an de orationibus dubitari. *Scripsisse* qui-

---

*) Cf. Diog. L. IX, 25: *φησὶ δ' Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Σοφιστῇ εὑρετὴν αὐτὸν (Ζήνωνα) γενέσθαι διαλεκτικῆς, ὥςπερ Ἐμπεδοκλέα ῥητορικῆς.*

dem Empedoclem orationes, duo tantum eaque pertenuia sunt vestigia, quorum alterum πολιτικῶν ab Hieronymo l. l. facta mentione continetur, alterum fragmentum est pedestris sermonis, ab Diogene VIII, 63 ex Heraclide Pontico allatum: Ἀκραγαντῖνοι τρυφῶσι μὲν ὡς αὔριον ἀποθανούμενοι, οἰκίας δὲ κατασκευάζονται ὡς πάντα τὸν χρόνον βιωσόμενοι: quae nescio quid Sicularum argutiarum redolent; neque propter ea, quae collegit Menagius ad Diog. l. l., illi abiudicarim, cuius profecto temporibus multo magis tale dictum convenit, quam vel Platonis, qui adolescens illam urbem a Carthaginiensibus eversam viderat (v. Diod. Sic. XIII, 90). *Habendi* vero orationes vix e veteribus cuiquam plures quam huic vel necessitates vel opportunitates obtigerunt, quippe qui e nobilissima Agrigenti oriundus gente (Diog. VIII, 51—53) pueritia attigit turbulentissima reipublicae eius tempora, Thrasydaeo tyranno expulso insignia (cf. Boeckh. ad Pind. Ol. II p. 117 sq.), quorum calamitati eripuisse civitatem liberaque forma corroboravisse Metonem Empedoclis patrem cum e Neanthis ap. Diog. VIII, 72 verbis (Νεάνθης δ' ὁ Κυζικηνὸς ὁ καὶ περὶ τῶν Πυθαγορικῶν εἰπών φησι Μέτωνος τελευτήσαντος τυραννίδος ἀρχὴν ὑποφύεσθαι) tum e Telaugis (in subditicia ad Philolaum epistola, v. Diog. VIII, 53. 55, unde eius epistolae de singulis fides non prorsus evertitur) vel errore vel ludo colligo, quo in Metonis nominis locum subditum est Ἀρχίνομος, quod cognomen potius e publico officio impositum quam nomen censendum est *). Ipse autem Empedocles strenuum se civem libertatisque publicae acrem defensorem tribus maxime rebus exhibuit, quod tyrannidis splendorem a populo delatum recusavit, turbulentorum civium repressit conatus, mille deni-

*) Similibus nominibus utebantur magistratus, quos Locris Epizephyriis fuisse κοσμοπόλεις narrat Polyb. XII, 16, apud Mazacenos autem Cappadoces e Charondae institutis νομῳδοὺς Strabo XII p. 813. — Ceterum pro Μέτων Tzetzam Homer. p. 58 Schirach. lusisse Μελίτων monuit Schneidewinus philol. t. VI p. 158 n., quem tamen verbis Tzetzae tantum tribuere nollem.

que ditiorum, ut videtur, civium concionem diluit, h. e. principatum eis reipublicae abrogavit populumque totum sui esse iuris iussit. Tali igitur ingenio, quod in fori luce ac pulvere adolevit summaque cum gloria ac fructu versatus est, non potest probabiliter eius artis defuisse laus, in qua apud veteres rei publicae gerendae paene summa posita esset. — Atque huius praeceptis potius institutum quam exemplo incitatum esse Gorgiam Leontinum, virum eloquentiae laude cumulatum, testimoniorum paucitas et ambiguitas credi non sinunt. Quem tradiderunt quidem fuisse Empedoclis discipulum eundemque artis rhetoricae scriptorem (v. tamen Spengel. *συναγ. τεχν.* p. 81 sq.): Satyrus ap. Diogenem loco supra descripto, quocum conferendus Suidas s. v.; scholiastam enim ad Plat. Gorg. p. 345 ex ipso Platone sua consuentem nihili facio. Et Satyri testimonium obest magis rumori de Empedoclis arte rhetorica quam prodest, ut qui e discipuli demum facultate iudicium faciat de magistro: qui tamen omnino num fuerit Empedocles, valde dubium ac paene incredibile. Quintilianus certe III, 1, 8 (*Gorgias Leontinus Empedoclis, ut traditur, discipulus*) admonet nos exemplo suo cautionis. Utmittam enim disciplinae apud veteres vagum significatum, rationes temporum vehementer refragantur. Gorgiae enim aetatem centum novem annorum certissimis calculis inter olymp. 71 et 98 inclusit Fossius (de Gorg. Leont. comment. p. 11); Empedoclis autem sumpsit magis quam probavit Karstenius ab olymp. 72 usque ad olymp. 87 pertinuisse, cum aliquot olympiadibus proferendam esse probabilius sit. Etenim cum Aristoteles loco multum tractato metaphys. I, 3 Anaxagoram dicat *τῇ μὲν ἡλικίᾳ πρότερον* Empedocle, *τοῖς δ' ἔργοις ὕστερον*, hunc autem olymp. 70 natum esse Apollodori ap. Diog. II. 7 auctoritate constet: non potest Aristoteles paucorum annorum intervallum cum ingeniorum non mediocri differentia comparare voluisse. Apollodorus porro ap. Diog. VIII, 72 eorum redarguens sententiam, qui pugnasse narrassent Empedoclem Syracusis contra Athenienses,

ἀγνοεῖν, inquit,

τελέως ἐμοὶ δοκοῦσιν· ἢ γὰρ οὐκέτ' ἦν,
ἢ παντελῶς ὑπεργεγηρακώς, ὅπερ
οὐ φαίνεται —

id autem bellum cum in olymp. 91 incidisset, hanc attigisse eum nec Apollodorus praefracte negavit, (nempe *οὐ φαίνεται* ad posterius tantum membrum trahenda sunt excluduntque senis arma) et ei, quos oppugnavit, alicunde acceperint necesse est. Qua ratiocinatione, etsi ambitiosius uti nolo, hoc saltem efficitur, minorem eum natu fuisse quam Gorgiam abque hoc non paucorum annorum spatio disiunctum. De disciplina igitur, nisi si miro exemplo discipulum quindecim minimum annis maiorem magistro fingere quis gestiat, non iam quicquam credendum; exempli vim atque etiam familiaritatis coniunctionem ne ego quidem recuso.

Ad Aristotelem porro auctorem, Hieronymi, ut apparet, testimonio nixus, refert Diogenes quae de duobus carminibus narrat, Persarum expeditione prooemioque in Apollinem, relictis quidem a poeta, a sorore autem vel filia combustis, altero quod nondum absolutum esset: de altero causa omissa est; namque ut casu aut imprudentia interiisse opinere, non postulat vocis *ἄκουσα* ambigua vis, quae pariter de necessitate foris imposita valet. Huncque potius in modum ut interpreter, partim rei aliter nimia Aristotelioque stilo vix digna levitas admonet, partim atque potius de prooemii huius singulari quadam indole atque argumento e doctrinae recessibus alias comprobanda coniectura, qua id non ad vulgare hymnorum genus, verum ad dei, cuius numini destinatum fuit, vim ac naturam philosophica quadam ac paene physica ratione explicandam spectasse suspicor.

Atque haec quidem secundum Aristotelem: reliqua de tragoediarum grandi numero cum illius auctoritate tum rationis probabilitate prorsus destituta sunt. Nec subnituntur nisi unius nescio quantae fidei Hieronymi testimonio, cui tamen tam fidenter se mancipavit Karstenius, dissuadentibus Sturzio (Emped. p. 88) et Boeckhio (Staatsh. t. II. p. 362) ut, ne scilicet tot fabula-

rum poetam irrueret mole, lyricarum tragoediarum thesaurus ei eruendus videretur. Cui doleo tantum concessisse Geelium (ap. Karst. p. 519) ut pro ἔπειτα αὐτοῖς, quae legebantur, ἐπιτόμοις audens fabularum epitomas elicere studeret. Nam eius loci, quem e Cobeti codicibus, opinor, fulta recensione dedi, quae videtur stribligo, evanescit, ubi excerpentis memineris Diogenis, qui cum duobus locis loquentem de hac re videret Neanthem, posteriorem locum particula ἔπειτα indicavit: quod uti scribendi velocitatem prodit, ita in proximis νέον ὄντα inest insignis aut compilatoris neglegentia aut mendi foeditas. Tamne enim absurdum fuisse credamus Neanthem, ut, dummodo ab Empedoclis senectute plilosophicis decretis superbiente scenae defenderet levitatem, eiusdem adulescentiam quadraginta quatuor fabularum operiret immenso labore? Quicquid malueris, sive Diogenem sive librarium oscitantem, Neanthes, mihi crede, non de iuvene Empedocle, sed de iuniore quodam huius nominis locutus est (νεώτερόν τινα). Quod ut tanta confidentia ponam, facit Suidae s. v. peropportuna haec adnotatio: Ἐμπεδοκλῆς, θυγατριδοῦς τοῦ προτέρου, τραγικός· τραγῳδίαι αὐτοῦ κδ΄: quae quod de numero discrepant ab Hieronymo, facilius e corruptelarum in numeris crebritate explicatur, quam ut emendasse iuvet. Heraclidis autem auctoritatem (ἑτέρου εἶναι τὰς τραγῳδίας) non est cur non in eandem sententiam valere dicamus. Et Hieronymi errorem ne reprehendendum quidem gravius censeo, quando alterius Empedoclis nomen summa apud omnes laudis fama florebat, alterius tam penitus oblivione obrutum est, ut nisi in Suidae latebris nusquam nunc appareat.

His multo maioris est momenti ea quaestio, quae de scriptorum ad genus philosophicum pertinentium numero et indole nunc instituenda est. Ac proficiscendum est ab duobus perbrevibus Diogenis et Suidae locis, quorum tamen et auctoritas et utilitas eo augetur, quod utrumque suo more e grammaticorum Alexandrinorum commentariis sive tabulis (cf. Ritschl bibl. Alexandr. p. 104) eisque diversis hausisse res ipsa docet. Illius locus est VIII, 77: τὰ μὲν οὖν περὶ φύσεως αὐτῷ καὶ οἱ Καθαρ-

μοὶ εἰς ἔπη τείνουσι πεντακισχίλια, ὁ δὲ ἰατρικὸς λόγος εἰς ἔπη ἑξακόσια· περὶ δὲ τῶν τραγῳδιῶν προειρήκαμεν, huius s. v: ἔγραψε δι' ἐπῶν περὶ φύσεως τῶν ὄντων βιβλία γ'. καὶ ἔστιν ἔπη ὡς δισχίλια· ἰατρικὰ καταλογάδην: quibus e coniunctis quae procudit Eudocia p. 169 erroreque foedo (ἰατρικὰ βιβλία ἕξ) maculavit, neglego. Atque λόγον ἰατρικὸν a Diogene memoratum (nam codicis Vindobonensis eius memoriam omittentis ne quam credas in hoc habendam esse rationem, scias eundem aperto mendo pro πεντακισχίλια exhibere πεντακόσια) eum igitur λόγον non versibus, sed prosa oratione conscriptum fuisse, tam luculenter Suidas testatur, ut Karstenius haud sit audiendus, qui, cum fontium diversitatem non perspexisset, e Diogenis λόγῳ Suidae καταλογάδην detorsum ac depravatum esse suspicatus est ac continuo carmen id fuisse contendit, huic, credo, maxime innixus rationi, quod ἔπη nisi de versibus usurpari non putaret: cuius rationis vim diluunt quae de duplici in librorum catalogis vocis eius usu congessit exempla Ritschelius l. l. p. 101. Nec vero, ut visum est Karstenio, respexisse eiusmodi carmen Aristotelem poet. I, 1 (οἱ ἄνθρωποί γε συνάπτοντες τῷ μέτρῳ τὸ ποιεῖν ἐλεγειοποιοὺς, τοὺς δὲ ἐποποιοὺς ὀνομάζουσιν, οὐχ ὡς τοὺς κατὰ μίμησιν ποιητὰς, ἀλλὰ κοινῇ κατὰ τὸ μέτρον προσαγορεύοντες. καὶ γὰρ ἂν ἰατρικὸν ἢ μουσικόν τι διὰ τῶν μέτρων ἐκφέρωσιν, οὕτω καλεῖν εἰώθασιν. οὐδὲν δὲ κοινόν ἐστιν Ὁμήρῳ καὶ Ἐμπεδοκλεῖ πλὴν τὸ μέτρον. διὸ τὸν μὲν ποιητὴν δίκαιον καλεῖν, τὸν δὲ φυσιολόγον μᾶλλον ἢ ποιητὴν) propter huius de poetica libelli nimis contracti et luxati indolem affirmari potest, et debebat, si maxime Empedoclis de arte medica carmen intellegi volebat, medicum hunc, non physiologum appellare. Quocirca a talis scripti titulo seiungendi sunt versus, quos Karstenius eo quamquam dubitanter retulit, Diog. VIII, 59: τοῦτον (Γοργίαν) φησὶν ὁ Σάτυρος λέγειν ὡς αὐτὸς παρείη τῷ Ἐμπεδοκλεῖ γοητεύοντι. ἀλλὰ καὶ αὐτὸν διὰ τῶν ποιημάτων ἐπαγγέλλεσθαι τοῦτό τε καὶ ἄλλα πλείω, δι' ὧν φησι·

φάρμακα *) δ' ὅσσα γεγᾶσι κακῶν καὶ γήραος ἄλκαρ
πεύσῃ, ἐπεὶ μούνῳ σοὶ ἐγὼ κρανέω τάδε πάντα.
παύσεις δ' ἀκαμάτων ἀνέμων μένος οἵ τ' ἐπὶ γαῖαν
ὀρνύμενοι πνοιαῖσι καταφθινύθουσιν ἄρουραν·
καὶ πάλιν, εὖτ' ἐθέλησθα, παλίσσυτα πνεύματ' ἐπάξεις·
θήσεις δ' ἐξ ὄμβροιο κελαινοῦ καίριον αὐχμὸν
ἀνθρώποις, θήσεις δὲ καὶ ἐξ αὐχμοῖο θερείου
ῥεύματα δενδρεόθρεπτα κατ' αἰθέρος ἀΐσσοντα·
ἄξεις δ' ἐξ Ἀΐδαο καταφθιμένου μένος ἀνδρός.

Quorum de sede quid statuendum arbitremur, externae formae nota infra probabimus: nunc tantum certe patet, doctrinam medicam in eis non promitti nisi in versu primo et ultimo, cetera vero tam esse ab illa remota quam veterum de rebus physicis decretis contigua, ut carmini physico quominus inseramus infirma prorsus opinione eorum, qui eos ἰατρικοῖς seposuerunt, non deterreamur. Scripsit ergo Empedocles de re medica pedestris orationis libellum? De hoc vero cohibeo meum iudicium, suone ille talem enixus sit partu. Adnumeratur quidem a duobus fide dignis scriptoribus, ut reliquos mittamus, in medicorum numero, a Galeno therap. I, t. X. p. 3 Chart. καὶ οἱ ἐκ τῆς Ἰταλίας ἰατροὶ Φιλιστίων καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Παυσανίας καὶ οἱ τούτων ἑταῖροι, et a Plinio hist. nat. XXXVI, 27 *pestilentiae, quae solis obscuratione contrahitur, ignis suffitu multiformiter auxiliari certum est. Empedocles et Hippocrates id monstravere diversis locis* **), in

*) Hunc locum a Platone Phaedr. p. 229 C cum leni irrisione respectum esse vult Welckerus nouv. annal. de l'Inst. archéol. Sect. Franc. t. II p. 366 (cf. opusc. t. III p. 60): sed dubitandum annon id, quod nunc a totius corporis connexu decerptum inque capite singularis fragmenti positum vocabulum φάρμακα facile nostrum animum advertit, Platonis aequales, qui totum carmen legerent, ne fugeret, sat distincte illic significatum sit.

**) Eundem Plinium XXIX, 3 (*alia factio ab experimentis se cognominant Empiricen coepit in Sicilia ab Acrone Agrigentino, Empedoclis physici auctoritate commendato*) in animo habuisse Empedoclis nomini assignatum epigramma Diog. VIII, 65 (πάλιν δ' Ἄκρωνος τοῦ ἰατροῦ

quibus tamen de ignis remedio quae narrat, nescio an Empedoclis cum Acronis nomine commiscuerit, qui Athenis fuisse ibique pestem ignis vi repulisse perhibetur (Plut. de Is. et Os. p. 383). Sed si maxime tale quiddam legit Plinius apud Empedoclem, memoratur ex huius carmine physico tam subtilis rerum ad ipsam artem medicam spectantium scientia et cognitio (v. praeter alia Plut. plac. phil. lib. IV et V), ut ne illud quidem ab huius carminis argumento abhorruisse dicen-

---

τόπον αἰτοῦντος παρὰ τῆς βουλῆς εἰς κατασκευὴν πατρῴου μνήματος διὰ τὴν ἐν τοῖς ἰατροῖς ἀκρότητα, παρελθὼν ὁ Ἐ. ἐκώλυσε, τά τ' ἄλλα περὶ ἰσότητος διαλεχθεὶς καί τι καὶ τοιοῦτον ἐρωτήσας· τί δ' ἐπιγράψομεν ἐλεγεῖον; ἢ τοῦτο;)

Ἄκραν ἰατρὸν Ἄκρων' Ἀκραγαντῖνον πατρὸς ἄκρου
κρύπτει κρημνὸς ἄκρος πατρίδος ἀκροτάτης,

scite observavit Casaubonus ad l. Sed huius distichi per se satis insulsi atque aperte ad similitudinem eius adnominationis, qua lusum est principio καθαρμῶν

352 ὦ φίλοι, οἳ μέγα ἄστυ κατὰ ξανθοῦ Ἀ κ ρ ά γ α ν τ ο ς
ναίετ' ἀν' ἄ κ ρ α πόλευς,

ficti, augetur originis suspicio narratiunculae praemissae putida fatuitate, quae post illius demum fabricationem a nescio quo homunculo assuta videtur. Quo cum accederet posterioris versus duplex recensio (τινὲς δὲ τὸν δεύτερον στίχον οὕτω προφέρονται, ἀκροτάτης κορυφῆς τύμβος ἄκρος κατέχει) auctorisque incertitudo (τοῦτό τινες Σιμωνίδου φασὶν εἶναι), non dubitavi a fragmentorum corpore recidere. Nec lenius iudicandum de epigrammate tum Empedocli tum Simonidi ascripto:

Παυσανίην ἰητρὸν ἐπώνυμον Ἀγχίτεω υἱὸν
φῶτ' Ἀσκληπιάδην πατρὶς ἔθρεψε Γέλα,
ὃς πολλοὺς μογεροῖσι μαραινομένους καμάτοισι
φῶτας ἀπέστρεψεν Φερσεφόνης ἀδύτων,

quod, sive cum Diogene ἔθρεψε sive cum Anthologia Palatina ἔθαψε legitur, non potest non in mortui Pausaniae memoriam compositum esse, quem scilicet Heraclides Ponticus, Hippobatus et Timaeus (Diog. VIII. 68. 69. 71) Empedocli superstitem fuisse indicant (cf. Bergk. comment. de Emped. prooem. p. 8 n.) — Ceterum Plinio ne de medicorum historia fidentius credas monet exemplum Epicharmi, quod tractavit Welcker. opusc. I p. 349.

dum sit. Etsi porro hoc ingenio tam multiplici ac praesertim oratori concedimus, ut in re tenui ac ieiuna ad prosae orationis exilitatem descenderit, testimoniorum tamen de eiusmodi libro paene defectus acrem inicit suspicionis scrupulum, fabricatisque id genus libris illustribus nominibus inscriptis Ptolemaeorum aetatem, qua confectae sunt, unde Diogenes Suidasque hauserunt, tabulae s. *πίνακες*, tam luxuriose floruisse scimus e Galeni querimoniis (v. Ritschelium l. l. p. 20 n.), ut ne in hac re quidem omnem dubitationem possimus dimovere. Heraclides certe Ponticus non tam longinque petiisset argumentum, quam Diogene teste VIII, 61 (*τὴν γοῦν ἄπνουν ὁ Ἡρακλείδης φησὶ τοιοῦτόν τι εἶναι, ὡς τριάκοντα ἡμέρας συντηρεῖν ἄπνουν καὶ ἄσφυκτον τὸ σῶμα· ὅθεν καὶ εἶπεν αὐτὸν* (*Ἐμπ.*) *καὶ ἰατρὸν καὶ μάντιν, λαμβάνων ἅμα καὶ ἀπὸ τούτων τῶν στίχων*, — vss. 352 sqq. edit. meae) fecit, ut et medicum et vatem demonstraret Empedoclem fuisse, si extitisset tum medici generis inscriptus illius nomini liber. At enim hic ipse Heraclides in libro, quo de femina per multos dies ad mortis similitudinem iacente exposuerat *), talem feminam in vitam

*) Diog. VIII, 67: *Ἡρακλείδης τὰ περὶ τῆς ἄπνου διηγησάμενος, ὡς ἐδοξάσθη Ἐ. ἀποστείλας τὴν νεκρὰν ἄνθρωπον ζῶσαν, φησὶν κτλ.* 60. *Ἡρακλείδης ἐν τῷ περὶ νόσων φησὶ καὶ Παυσανίᾳ ὑφηγήσασθαι αὐτὸν τὰ περὶ τὴν ἄπνουν.* 51. *Ἡρακλείδης ἐν τῷ περὶ νόσων, ὅτι λαμπρᾶς ἦν οἰκίας κτλ.* Unde fuerunt qui duobus in libris concluderent Heraclidem de Empedocle medico egisse. Heraclidis enim libri *περὶ ἄπνου* certa memoria est Plin. VII, 52 *huc pertinet nobile illud apud Graecos volumen Heraclidis septem diebus feminae exanimis ad vitam revocatae*, Galen. de loc. aff. VI, 5 *ἐπιγέγραπται γοῦν τὸ βιβλίον Ἄπνους Ἡρακλείδου*, Diog. I, 12 *Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ τῆς ἄπνου*, Orig. adv. Cels. 2, 16 *τὰ περὶ τῆς παρὰ τῷ Ἡρακλείδῃ ἄπνου.* Ac mirum profecto si Heraclides eam rem, cui singularem librum destinasset, altero etiam libro similiter tractasset: ut recte reiecisse dicendus sit Deswert (dissert. de Heracl. Pont. p. 89) Petiti Menagiique opinionem librum *περὶ ἄπνου* Pausaniae donantium, non item Casauboni, qui duos illos libros *περὶ ἄπνου* et *περὶ νόσων* unum eundemque esse coniecerat. Huius certe libri praeter allatos Diogenis locos una etiam reliqua memoria, id. V, 87 (in catalogo Heraclidis

revocasse narraverat Empedoclem de eaque exposuisse (*ὑφηγήσασθαι*) familiari suo Pausaniae: unde profectus possis respexisse aliquem illius librum putare Heraclidem, cumque nullus eiusmodi rei exponendae cogitari possit aptior locus quam de re medica commentatio, fuisse hunc librum *λόγον* illum *ἰατρικὸν* concludere. At peculiari libro exposuisse Empedoclem Pausaniae exanimis feminae sanationem, neque e Diogenis verbis (*καὶ Παυσανίᾳ ὑφηγήσασθαι αὐτὸν τὰ περὶ τὴν ἄπνουν*) probabiliter effici potest, nec omnino verisimile est, quando idem Heraclides ap. Diog. VIII, 67 narrat, Empedoclem, postquam feminam in vitam restituisset ideoque omnium ore celebraretur, instituisse cum Pausania aliisque amicis sacrificium ac deinde nocturno tempore ex eo consessu subito factum esse evanidum. Quam historiolam quamvis propter credulitatem infamis Ponticus non proposuisset profecto, si ante oculos habebat, qui post illam sanationem conscriptus esset, librum. Sed morbum illum curiose tractans arripuit nescio unde tanquam illustre atque fama celebratum exemplum medelam ab Empedocle factam, quam eandem quamvis modestiorem retulit Hermippus Diog. VIII, 69 (*Ἕρμιππος δὲ φησι Πάνθειάν τινα Ἀκραγαντίνην ἀπηλπισμένην ὑπὸ τῶν ἰατρῶν θεραπεῦσαι αὐτὸν καὶ διὰ τοῦτο τὴν θυσίαν ἐπιτελεῖν*). Pausaniae autem potissimum unde colligeret eam artem traditam esse, videor mihi idoneum invenisse locum, si quidem versibus quos supra descripimus (24—32) poeta nequaquam se palam profitetur propositurum artium, quas enumerat, rationes, sed seponit eas uni suo amico (*ἐπεὶ μούνῳ σοὶ ἐγὼ κρανέω τάδε πάντα*) impertiendas, callide sic lectoribus cupidam mirabilium expectationem eximens (quam cum ne nos quidem retinendam arbitraremur, non fuit cur eos versus a physicis relegaremus): ultimus autem versus (*ἄξεις*

---

scriptorum) *αἰτίαι περὶ νόσων α'*, quae verba intolerabili stribligine laborare nemo animadvertit. Iam cum in eo catalogo desit prorsus libri *περὶ ἄπνου* mentio, certam hanc accipe emendationem: *Ἄπνους ἢ περὶ νόσων*.

δ' ἐξ Ἀΐδαο καταφθιμένου μένος ἀνδρός) haud obscuram illius medelae significationem continet, quam si Ponticus ipse e peculiari Empedoclis libro didicisset, absurde profecto Pausaniae disciplinam commemorasset. Huic autem cum missum esse carmen physicum constet (v. infra), novum iam subnascitur argumentum, cur versibus illis in hoc carmine recte vindicasse sedem videamur *).

Iam eo devenimus, quo summam huius disputationis direximus. Nam *carmen physicum* quaeque vocantur *lustralia*, quorum tantum tituli in Diogenis Suidaeque catalogis extant, ea fuisse in vulgus notum est, quibus philosophus sua de rebus divinis humanisque vel suo ingenio inventa vel ex aliorum inventis conformata consignavit. Deque his non exiguus est vel testimoniorum vel fragmentorum numerus, ut, cum antea inter suspicionum coniecturarumque incertos fines vagandum fuerit, hic iam firmioribus in fundamentis strui argumenta sperare liceat. Quo magis mirere, quantam sibi in hoc loco indulserint quidam licentiam. Velut nescio unde oriundus de *φυσικῶν* et *καθαρμῶν* nulla nisi titulorum diversitate rumor in plerosque eorum, qui de historia philosophiae generatim scripserunt, libros irrepsit, cum incredibili quodam omnis doctrinae Empedocleae recte cognoscendae detrimento. Cui tamen rumori aliqua saltem ex parte fulciendo nil fere potest admoveri nisi Diogenis amborum carminum singularis quaedam copulatio: at huius cum plures possint excogitari rationes, tum isti interpretationi infimus vix locus largiendus est. Quae olim cum mihi quoque mirificet placeret omniaque tentarem, ut mihi ipsi probarem, nunc, postquam ea spe prorsus frustratus sum, penitus relinquendam esse mihi per-

*) Sturzius eumque secuti Karstenius et Bergkius nimium tribuerunt eis, quae Iriarte catal. Matrit. p. 450 de codice quodam narravit, in quo praemisso hoc titulo: *Ἐμπεδοκλῆς Παυσανίᾳ ὑφηγήσατο τὸ ἀπνοῦν*, descripti sunt novem illi versus. Nil amplius Empedocleum continere eum codicem miscellaneum sat aperte indicat Iriarte, haec antem ipsa descripta esse de Diogene, verba docent.

suasi. Memineram enim, sicuti fortasse alii, Heracliti Philolaique περὶ φύσεως libros huius Βακχῶν, illius Μουσῶν cognominibus circumlatos esse: at haec similitudo tam praeclaram adiunctam habet dissimilitudinem, ut officiat potius isti opinioni quam proficiat. Quae quamvis exiguis ac paene nullis probabilitatis niteretur argumentis, hoc tamen effecit, ut lustralia aut cautius silentio praetermitterentur, aut obiter tangerentur, aut qui, velut Ulrici (hist. poes. gr. t. II. p. 251 sq.) copiosius tractare viderentur, de genere nonnulla dissererent, singula neglegerent.

Diogenis catalogus, desumptus, ut dixi, Alexandrini cuiusdam ἀναγραφῇ, sic accipiendus est, ut aut ambo carmina unius voluminis ambitu comprehensa aut certe versuum numeri in unum conflati in tabulas relati esse dicantur: dum contra Suidas tali tabula usus sit necesse est, quae unica φυσικὰ notata contineret: uterque autem quod ab illis ἰατρικὸν λόγον segregat, non obest huic explicationi, sed de eius origine suspicionem auget. Plenior vero dubitandi materies in eo esse videtur, quod, cum Diogenes ambo carmina quinque milium versuum numero complectatur, Suidas alteri eique, ut credibile est, maioris et ambitus et dignitatis tresque per libros pertinenti duo tantum versuum milia tribuit. Sensit hoc Bergkius (comment. de Emp. prooem. p. 9) et probabiliter a mendi facilitate Suidae restitui τετρακιςχίλια iussit: quae tamen emendatio, cum nihil praeterea eum potissimum numerum commendet, quoniam ad disputationis omnino robur non valet, in medio relinquatur.

Atque φυσικῶν in tres libros distributio quamquam, ut fere hoc in genere, grammaticorum accepta refertur diligentiae, confirmaturque cum Suidae testimonio tum Plutarchi, Simplicii, Ttetzae in citandis versibus formulis (v. ad vss. 36. 60. 199, 262, 250): non defuisse tamen iam antea discernendi singulas partes rationem, colligendum ex Arist. phys. II, 4 (v. ad vs. 167). Prius autem esse haec quam καθαρμοὺς elaborata cum e Diogenis verbis suspicari licet, tum ex interiore utriusque carminis indole alias copiosius tractanda

potest probari; possitque huc valere, quod Aristotelis dictum (metaph. I, 3 *Ἀναξαγόρας δὲ ὁ Κλαζομένιος τῇ μὲν ἡλικίᾳ πρότερος ὢν τούτου (Ἐμπεδοκλέους), τοῖς δ' ἔργοις ὕστερος*) non improbabiliter sic interpretantur, ut Empedoclem posterius natum esse, doctrinam autem prius quam Anaxagoram exposuisse dicant: quod cum ad physica tantum pertinere appareat, sequitur ut ea a iuvene philosopho conscripta sint: nam hoc in lustralia non convenire, cum multa alia indicant, tum quae in eorum prooemio (vss. 353 sqq.) gloriae iam consummatae inest iactatio. Physica porro ex omnibus Empedoclis operibus gravissimum esse, totius antiquitatis consentitur vox, utque ea intellegenda sunt, sicubi universe de eius poesi aut philosophia sermo est, ita ad haec fragmentorum pars maxima pertinet. Quamdiu autem in hominum manibus fuerint, non licet certo definire; Simplicius quidem tota se legisse cum crebritate ac varietate laudatorum versuum probat, tum significat ad vs. 217: nisi fortasse cum Prellero (diurn. antiq. Darmst. 1837 p. 154) chrestomathia illum quadam ad philosophorum veterum studia composita usum esse statuere velis. Chrysippus certe eum in modum libros suos cuiuscunque generis locis e poetis et scriptoribus excerptis refersit, ut mox ob hanc utilitatem in scholarum usum devenirent (v. Krische Forschungen auf dem Gebiete der alten Philosophie p. 480); inter eosque poetas ne nostrum quidem defuisse efficitur e Galen. Hipp. plac. III, 3. p. 118 *ὥσπερ γὰρ ἐξ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου βραχέα παρεθέμην ὧν ὁ Χρύσιππος ἔγραψεν, οὕτω ἐξ Ὀρφέως καὶ Ἐμπεδοκλέους καὶ Τυρταίου καὶ Στησιχόρου καὶ Εὐριπίδου καὶ ἑτέρων ποιητῶν ἐμῶν μνημονεύει παμπόλλων*, ib. p. 120 *ἐμπλήσας ὁ Χρύσιππος ὅλον τὸ βιβλίον ἐπῶν Ὁμηρικῶν καὶ Ἡσιοδείων καὶ Στησιχορείων Ἐμπεδοκλείων τε καὶ Ὀρφικῶν*: quibuscum locis conferas Cic. de nat. deor. I, 15, 41 (de Chrysippo) *et haec quidem in primo libro de natura deorum: in secundo autem vult Orphei, Musaei, Hesiodi Homerique fabellas accomodare ad ea, quae ipse primo libro de deis immortalibus dixerat: ut etiam veterrimi poetae, qui haec ne suspicati quidem sunt, Stoici fuisse vi-*

deantur: unde simul non dubitasse illum in suum quaeque sensum deflectere patebit (v. Krische l. d.); quod moneo ne, cum physicarum rerum explicationes a serioris aetatis scriptoribus saepissime esse e Stoicorum commentariis petitas constet, ne tali igitur auctoritati severiore nos religione adstringamus.

Quominus autem iam nunc de fragmentis, quae e physicis esse videantur, disponendis liquido possimus agere itemque lustralium rationes exponere, impedit singularis quaedam fragmentorum conditio: quod cum utriusque carminis non sat adcurate dispararent editores argumentum et formam, verum temere miscerent, evenit ut diversissima quaeque conglutinarentur. Quem in locum non leve ex errore illo de carminum unitate supra reiecto redundare debuisse detrimentum quisquis videt. Et de physicis non esset ulla haesitandi occasio, nisi, quo ea necessitudinis vinculo lustralibus continerentur, non vagus magis incertusque obtineret rumor quam definita sententia. Haec enim, quae titulo ad mysticas vel caerimonias vel doctrinam pertinere videntur, ita testimoniorum praesidio destituta sunt, ut nisi e fragmentis nil fere possit de eis affirmari. Quae quidem (ut ne hanc quidem erroris illius partem intactam relinquamus) manifestissime apparet non fuisse physicorum librum tertium, quem de rebus divinis fuisse et constat et magis etiam alias probabile fiet. Illorum, ut alia mittam, etiam nunc id prooemium superest, quod non possit nisi in carminis principio collocatum fuisse: huius vero libri qui principem locum obtinuerunt versus, nuper autem demum in lucem prodierunt (338—341) non posse ulla machina cum illorum forma consociari mox elucebit. Iam eos locos componamus, qui in veteribus scriptis lustralium memoriam continent, exclusis vel dilatis potius, quicunque obscuram quandam atque interpretando demum eruendam significationem eorum habere videntur. A Platone et Aristotele, apud quos Empedoclis nomen perfrequens, ne nominantur quidem, Heraclides autem Ponticus (Diog. VIII, 61) principium attulit, ut medicum vatemque inde

demonstraret fuisse Empedoclem; idem, ut videtur, et Phavorinus (ib. 63 αὐτοὺς δὲ τούτους τοὺς Καθαρμοὺς ἐν Ὀλυμπίᾳ διαρῥαψῳδῆσαι λέγεται Κλεομένην τὸν ῥαψῳδόν, ὡς καὶ Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονεύμασι) a Cleomene rhapsodo pronuntiata esse Olympiae retulerunt, cui rei fides cum Xenophanis similitudine (v. Karsten. Xenoph. p. 11) tum Dicaearchi testimonio (Athen. XIV, 3 p. 620 τοὺς δὲ Ἐμπεδοκλέους Καθαρμοὺς ἐῤῥαψῴδησεν Ὀλυμπίασι Κλεομένης ὁ ῥαψῳδός, ὥς φησι Δικαίαρχος ἐν τῷ Ὀλυμπικῷ) conciliatur; Appuleius porro Apol. p. 291 magiae fuisse suspecta tradit, cui addendus Cedrenus t. I p. 157 τερατολογίας eis tribuens; Philostratus appellavit ὕμνους ὡς θεὸς ἐξ ἀνθρώπου ἔσοιτο v. Apoll. 8, 7, 6 (cf. vs. 355) composuitque cum Pythagorae lustralibus (6, 5, 34 ὅσα Ἐ. καὶ Πυθαγόρας ὑπὲρ καθαρσίων νομίζουσι); Theo denique Smyrnaeus in exponenda numeri septenarii natura τὸ γοῦν βρέφος, inquit, δοκεῖ τελειοῦσθαι ἐν ἕπτα ἑβδόμασιν, ὡς Ἐ. αἰνίττεται ἐν τοῖς καθαρμοῖς, quem errore inductum pro φυσικοῖς nominasse καθαρμοὺς e Plutarchi physica decreta referentis plac. phil. V, 21 efficies. Vides qua testimoniorum et paucitate et exilitate haec quaestio laboret, in quibus cum acquiescerent, qui eam nuper tractarunt *), vagarum opinionum non transgressi sunt infirmitatem. Quapropter nullam perdemus operam illorum de hoc loco sententias enarrando, hanc unam viam rati salubrem, ut, inventa certa norma et regula, qua fragmentorum farraginem possimus discernere atque inter ambo carmina distribuere, tum denique de argumento, consilio, forma utriusque integram instituеremus disputationem. Atque illud nunc perfungar, ne rationi nostrae disponendi omne desit praesidium: hoc non segregandum a doctrinae enarratione propediem persequemur.

Disputandi autem initium ut a certa re sumere possimus, percommode accidit, quod lustralium principium non pau-

*) Mullachius, quem de prooemio Empedoclis proximo anno commentationem edidisse audivi, quid de hac re iudicet, quia illam non attigi, nescio.

corum versuum adhuc extat (Diog. VIII, 54 et 63, v. ad vss. 352 sqq.). Hos enim *καθαρμοὺς* (ut nomen teneam, quod ab ipsone poeta profectum sit recte dubitari potest) non ad aliquos suos amicos misisse Empedoclem, verum ad civitatem Agrigentinorum, statuendum sane cum Karstenio. Nam eius civitatis vetustam hospitalitatis laudem efferens, ad eam omnino dirigit vs. 354

ξείνων αἰδοίων λιμένες.

Nec videtur sat commode Olympiae id carmen recitari potuisse, quod ad duos tresve homines scriptum esset. Verba autem (vss. 352. 53)

ὦ φίλοι, οἳ μέγα ἄστυ κατὰ ξανθοῦ Ἀκράγαντος
ναίετ' ἀν ἄκρα πόλευς

cum aliunde tum ex noto Aeneidis versu III, 703

Arduus inde Acragas ostentat maxima longe
Moenia,

explicationem accipiunt, composito cum Diod. Sic. XIII, 84 (*κατ' ἐκεῖνον γὰρ τὸν χρόνον Ἀκραγαντῖνοι μὲν ἦσαν πλείους τῶν δισμυρίων, σὺν δὲ τοῖς κατοικοῦσι ξένοις οὐκ ἐλάττους τῶν εἴκοσι μυριάδων*, cf. Diog. VIII, 63): unde et hospitum tam grandem numerum circumsedisse ipsam urbem in colle sitam (*ἄκρα πόλευς*) credibile fit, et perspicitur cur tam curiose civium sedes descripserit poeta. Contra in physicis praeter Pausaniam (Diog. VIII, 60 *ἦν δ' ὁ Παυσανίας, ὥς φησιν Ἀρίστιππος καὶ Σάτυρος, ἐρώμενος αὐτοῦ, ᾧ δὴ καὶ τὰ περὶ φύσεως προςπεφώνηκεν οὕτως,*

Παυσανία, σὺ δὲ κλῦθι δαΐφρονος Ἀγχίτου υἱέ)

alterum aliquem compellatum esse a poeta, cave credas Bergkio (p. 11): quippe e quibus quotquot vel diserte afferuntur a scriptoribus fragmenta vel consentaneum est fluxisse, ea et crebram et constantem unius personae appellationem produnt. Neque enim quae in eo versu, quo Diogenes testatur poetam allocutum esse Pausaniam, inexpectata occurrit particula *δέ*, eius usus inter tam angustos fines concludendus est quam Bergkius voluit, Porsoni ad Eurip. Orest. 614 (*cum subito*

sermonem ad alium ab alio convertimus, primo nomen ponimus, deinde pronomen, deinde particulam) auctoritate nixus, ne volentis quidem totam rem complecti. Atque quid tandem prohibet, quominus illo versu simili modo nonnullos exceptos esse dicamus, quo (ut e multis illustre exemplum promam) Promethei Aeschyleae primos duos tertio? Nam ne eum versum praemittamus, quem a Hippoboto Empedocli tributum esse Diogenes notat VIII, 43 Ἱππόβοτός γέ τοί φησι λέγειν Ἐμπεδοκλέα

Τήλαυγες, κλυτὲ κοῦρε Θεανοῦς Πυθαγόρεώ τε,

vel temporum ratio dissuadet, qua Telaugem vix superstitem credibile fuisse, nedum iuvenem (κοῦρον) tum cum Empedocles de rebus physicis canere coepit. Nec magis verum aut dubitatione carens, quod, cum nusquam per totum fragmentorum corpus duarum pluriumve personarum compellatio, sed constans unius obvia esset, praeeunte Sturzio p. 538, Bergkius id excusare studuit Archestrati obscuri poetae gastronomici exemplo (p. 11), cuius exempli et raritas et novitas a comparando debebat deterrere. Verum ut admittamus hoc argumentandi genus valde lubricum: quicquam inde ad nostram quaestionem effici posse, id vero nego. Duobus quidem amicis Archestratus carmen suum de gastrologia misit: cuius quae Athenaeus servavit fragmina, eorum septem argumentationis suae fundamentum esse voluit Bergkius: quibus cum ad unum amicum sermonem converti videret, iure scilicet suo inde conclusit similiter nostrum, qui *semper* unum appellaret, carmen duobus nominibus inscripsisse. At ex illis septem exemplis tria ita sunt comparata, ut compellati amici adiunctum habeant nomen *): in quo nihil opinor, novi aut

---

*) Athen. III p. 111 F:

πρῶτα μὲν οὖν δώρων μεμνήσομαι ἠϋκόμοιο
Δήμητρος, φίλε Μόσχε, σὺ δ' ἐν φρεσὶ βάλλεο σῇσιν:

ubi quod legitur post nomen personale *σὺ δέ*, accedit idoneum exemplum eis quae supra de hoc usu diximus.

inauditi; duo autem compellationis formulam vel hanc: *φίλη κεφαλή* vel hanc: *ἑταῖρε* exhibeant *); in uno porro a formula *ἑταῖρε* transitus fiat ad alterius amici nomen pronuntiandum **). Atque tam exiguo versuum numero cum consilium poetae patefiat discernendi, ad utrum dirigere velit orationem: quo hoc casu factum credemus, ut in versibus amplius trecentis, cum saepissime ad unam personam se accomodaret oratio, nusquam ulla vel minima notula significaretur, uter e duobus amicis esset intellegendus? Erravit profecto qui hoc sibi persuasit aliisque persuadere studuit: nec errasse eum tot verbis docuissem, nisi eo errore omnem distribuendi rationem pessumdari viderem.

Quodsi pusillae rei longiore expositione adepti sumus non aut fallacem notam aut obscuram, qua ambo carmina ita possimus discriminare, ut, qui versus plurium hominum appellationem continent, eos ad lustralia, qui unius, ad physica referamus: non licet tamen prius progredi, quam aperuerimus alterum errorem, qui cum errore de pluribus per physica compellatis personis coniunctus est. Quem a superioribus acceptum Bergkius

---

Id. VII p. 278 B:

εἰ δ' ἐθέλεις καὶ τοῦτο δαήμεναι, ὦ φίλε Μόσχε,
ὅντινα χρή σε τρόπον κείνην διαθεῖναι ἄριστα.

Id. VII p. 301 D:

καὶ λεβίαν λαβέ, Μόσχε, τὸν ἥπατον ἐν περικλύστῳ
Δήλῳ καὶ Τήνῳ.

*) Id. VII p. 310 A:

ἄλλο δ' ἐκεῖσε, φίλη κεφαλή, μηδὲν προσενέγκῃς.

Id. VII p. 511 A:

ἐκεῖνοι δ' εἰσίν, ἑταῖρε,
τὴν ἀρετὴν θαυμαστοί

**) Id. VII p. 322 C:

αὐτὰρ τὸν σινόδοντα μέν, ὃν ζήτει παχὺν εἶναι,
ἐκ πορθμοῦ δὲ λαβεῖν πειρῶ καὶ τοῦτον, ἑταῖρε·
ταῦτα δὲ πάντα κυρῶ φράζων καὶ πρὸς σέ, Κλέαινε.

fovit ac propagavit. Res autem haec est. Meminerant scilicet Parmenidem, quem maxime sibi exprimendum delegisse fertur Empedocles, carmen suum *περὶ φύσεως* ita instituisse, ut in prooemio divinarum virginum ope evehi se curru ad deae, ut videtur, veritatis templum fingeret, ab ea benigne ac comiter excipi summaeque sapientiae decreta ita edoceri, ut praeter prooemium totum carmen deae ore funderetur, ipse docilis auditor illius suadelam auscultaret. Iam in nostri de simili re carmine obvia Musae imploratio (vss. 13—15), ad quam a ceterorum deorum supplicatione (vss. 11. 12) conversus petit, ut concedat sibi ea pronuntianda, quae humanas aures deceant, utque talia ipsa currus divina auriga a Verecundia advehat. Vides, opinor, quam omnia praeclare concinant: nam, ut cetera discrepent, currus certe adest nec potest sine divini itineris consilio adesse. Parmenides quidem deae suae maiestatem non detrusit ad rhedariae ministerium, neque eam invocavit, ut vulgus poetarum, sed divino quodam impetu ad sedem eius sublatus est; nec vero admiscuit amici amicorumve ab ipso appellatorum personas, ut saepe haesitares, cuius ex ore exciperes orationem quove ea dirigeretur. At enim argutiora ista: potuit enim poeta aliquanto a Parmenidis similitudine deflectere et debebat, ne pressius aliena vestigia legisse videretur. Nec repugno, dummodo, quam tu poetae impingis Musae larvam, ne ille inopinato excutiat. Etenim (ut tandem serio loquar) accidit viris egregiis, quo valde dubito an quicquam lepidius in hoc genere potuerit accidere. Res ipsa quidem post inventos nuperrime in Hippolyti *αἱρεσέων ἐλέγχῳ* hos versus (338—341)

εἰ γὰρ ἐφημερίων ἕνεκέν τί σοι, ἄμβροτε Μοῦσα,
ἡμετέρης ἔμελεν μελέτας διὰ φροντίδος ἐλθεῖν,
εὐχομένῳ νῦν αὖτε παρίστασο, Καλλιόπεια,
ἀμφὶ θεῶν μακάρων ἀγαθὸν λόγον ἐμφαίνοντι,

non iam esse dubia potest: quippe quibus poeta quam sibi partem quamque Musae delegerit, luce clarius fiat. Sed ne antea quidem fuit ullus ambigendi locus. Non urgeo, quod vss. 56. 333. 344 sq.

ὡς δὲ παρ' ἡμετέρης κέλεται πιστώματα Μούσης.
γαίῃ μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ.
οὐκ ἔστιν πελάσασθ' οὐδ' ὀφθαλμοῖσιν ἐφικτὸν
ἡμετέροις ἢ χερσὶ λαβεῖν κτλ.

non possunt non a mortali dicti esse.

At quo tandem sexu quave naturae foeda ambiguitate putas doctam istam Musam fuisse, a qua vel hunc versum

43 *δυςδαίμονα πότμον,*
ᾗ θέμις ἐστὶ, καλοῦσι, νόμῳ δ' ἐπίφημι καὶ αὐτός,

pronuntiatum esse dictitant, vel hunc

58 *κορυφὰς ἑτέρας ἑτέρῃσι προςάπτων,*

vel hunc

ὡς γὰρ καὶ πρὶν ἔειπα, πιφαύσκων πείρατα μύθων,

vel denique hunc

170 *τὸν πρότερον κατέλεξα, λόγῳ λόγον εἰςοχετεύων.* — Non reveniet, spero, Musa magister.

Inventa igitur *externae formae* nota, non potest iam cum de multis versibus dubitari, quin a lustralibus seiungendi sint (nam in physica, quoniam eorum argumenta aliunde constant, minor huius quaestionis pars cadit) tum de nonnullis versibus, quin huc pertineant, velut de vss. 366—68, 428. 29, 440—43, 445. 46. Verum quando non omnia fragmenta eam notam impressam habent, longius etiam progrediendum circumspiciendumque est, ut iam *argumenti* aliquam cognationem enucleemus, cuius necessitudine, quot fragmenta ad *lustralia* pertineant, comprehendere possimus. Nam de physicis ne hanc quaestionem instituamus cum spatii angustiae, tum hoc inprimis deterret, quod, quae intra eorum fines cadere possint necne, propter ipsorum amplitudinem non licet liquido affirmare. At lustralium argumentum et consilium multo angustius definitiusque fuisse, nostro iure expectamus: quamquam id tam incertum adhuc nullaque a parte stabilitum vagatur, ut, cum de singulari quadam re fuisse consentaneum sit, ne multa temptando a re ipsa aberremus, sit metuendum.

Quae cum ita se habeant, percommode cecidit, quod vss. 352—63 eius carminis fuisse principium illustribus testimoniis compertum habemus (Diog, VIII, 54, 61). Inde igitur exordium disputandi ducendum est. Profitetur eis se poeta ac gloriatur non iam inter mortalium gregem numerari iamque ad dei dignitatem evehi. Quod non de vana lymphataque hariolatione, sed de certae doctrinae persuasione interpretandum esse, docent Plut. de Is. p. 361 *Ἐμπεδοκλῆς δὲ καὶ δίκας φησὶ διδόναι τοὺς δαίμονας ὧν* (add. *ἂν*) *ἐξαμάρτωσι καὶ πλημμελήσωσιν. Αἰθέριον μὲν γάρ σφε μένος κτλ.* (vss. 377—80) *ἄχρις οὗ κολασθέντες οὕτω καὶ καθαρθέντες αὖθις τὴν κατὰ φύσιν χώραν καὶ τάξιν ἀπολάβωσι.* Clem. Al. strom. p. 632 Pott. *φησὶ δὲ καὶ Ἐ. τῶν σοφῶν τὰς ψυχὰς θεοὺς γίνεσθαι, ὧδέ πως γράφων.* (vss. 447—49) id. p. 722 *ἢν δὲ ὁσίως καὶ δικαίως διαβιώσωμεν, μακάριοι μὲν ἐνταῦθα, μακαριώτεροι δὲ μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν οὐ χρόνῳ τινὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἔχοντες, ἀλλὰ ἐν αἰῶνι ἀναπαύεσθαι δυνάμενοι· ἀθανάτοις ἄλλοισιν κτλ.* (vss. 450. 51) *ἡ φιλόσοφος Ἐμπεδοκλέους λέγει ποιητική.* Stob. Ecl. phys. I, 3, 62 *καὶ θείας μὲν οἴεται* (*Ἐμπεδοκλῆς*) *) *τὰς ψυχάς, θείους δὲ καὶ τοὺς μετέχοντας αὐτῶν καθαροὺς καθαρῶς.* Quibus e locis, ubi attendas sis verba ipsa ad *καθαρμοὺς* spectare, cum causa patet, cur se rediturum sperarit Empedocles ad deorum daemonumque concilium, vita nempe incontaminata vel certe a vitiis avocata: tum sat aperte indicatur, propter scelera quaedam daemones a divinis sedibus detrusos tam diu in terris vagari, dum et scelerum poenas luerint et purgationes confecerint. A principio igitur carminis ita progressus sit poeta necesse est, ut, quo olim deorum fato quoque flagitio in has terrestris vitae sordes atque angustias delapsus, tum demum post multiplices ca-

*) De eo loco foede corrupto quid sentiam, alibi exponam: nunc tantum inter omnes, qui eum tractarunt, constat, excidisse Empedoclis nomen, verba autem allata nulla macula infecta esse, v. Krische Forschungen p. 123.

stigationes ad dei rursus locum se enixurum esse narraret. Hierocles in carm. aur. p. 254 *κάτεισι γὰρ καὶ ἀποπίπτει τῆς εὐδαίμονος χώρας ὁ ἄνθρωπος, ὡς Ἐ. φησὶν ὁ Πυθαγόρειος,*

381 *φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης*
νείκεϊ μαινομένῳ πίσυνος. *)

Ἄνεισι δὲ καὶ τὴν ἀρχαίαν ἕξιν ἀπολαμβάνει, εἰ φύγοι τὰ περὶ γῆν καὶ τὸν ἀτερπέα χῶρον (vs. 385), *ὡς ὁ αὐτὸς λέγει, ἔνθα φόνος κτλ.* (vs. 386). Iam vero debebat aeterni illius fati necessitas exponi, qua animorum vitae regerentur: quod non potuit aptius fieri quam celebratis illis quatuordecim versibus (369—82), quos Sturzius ex parte, Karstenius, quamquam dissectos, cunctos physicorum caput, Bergkius autem prooemii physicorum partem posteriorem voluit esse, Panzerbieterus denique et discerpsit et huc illuc per eiusdem carminis particulas dispersit. Nec defuit duobus illis quo probabili uterentur sui ordinis praesidio. Namque Plutarchus de exilio p. 607 quinque ex illis versus afferens sic praefatus est: *ὁ δ' Ἐμπεδοκλῆς ἐν ἀρχῇ τῆς φιλοσοφίας προαναφωνήσας* —, cuius testimonii vis tam aperta visa est, ut non iam, ubi essent hi versus collocandi, videretur haesitandum, omnemque potius lapidem moturi essent, quam ut de tanta auctoritate quicquam detrahi paterentur. Empedocles nimirum praefandi muneri ut satisfaceret, a daemonum animorumve caede pollutorum exiliis eorumque per corpora migrationibus profectus est ad rerum naturam subtiliter ac docte exponendam, postquam scilicet narraverat, quam flebili cum gemitu ac ploratu in tristem hanc speluncam descendisset quantaque cuiuscemodi malorum mole obrutus per vitae deserta loca erra-

---

*) Ut illustri exemplo doceatur ad qualia interpretationis monstra falsa fragmentorum dispositio possit illicere, apponam Panzerbieteri (Beiträge zur Kritik und Erklärung des Empedocles. 1844. p. 2) ad versus supra descriptos verba: *Offenbar nemlich liegt der Verstossung der Dämonen eine physische Ansicht zu Grunde: der Verstossene h o f f t auf den Streit und die durch dessen Herrschaft herbeigeführte neue Weltperiode.*

visset (Karst. p. 81). At vide quo haec opinio deduxerit. Karstenius quidem (nam Bergkius et Panzerbieterus nec voluerunt suos ordines Plutarchi verbis munire nec potuerunt) non sine rationis constantia adiunxit illis versibus prooemiique participavit vss. 436. 37, quibus esus animalium abhorretur, porro vss. 377—380, qui praeter elementorum praeposteram appellationem daemonum omnino fata continent similiter ac vs. 388: quae omnia ipse viderit, quam apte carmini physico praemissa sint, praesertim cum ipsius prooemii ea pars reliqua sit (vss. 1—23) nec ab ullo homine addubitata, quae, quale illius argumentum fuerit, non sinat ambigere. Conficitur autem res, si qua dubitatio resideat, eis quae Plutarchus versibus illis continuavit quaeque, quamvis monente Wyttenbachio opusc. t. II. p. 528 habere ea explicationem progressorum ductam ex ipsius Empedoclis aliis locis, vulgo parum attenderunt interpretes: *οὐχ ἑαυτὸν, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ πάντας ἀποδείκνυσι μετανάστας ἐνταῦθα καὶ ξένους καὶ φυγάδας ἡμᾶς ὄντας. Οὐ γὰρ αἷμα, φησίν, ἡμῖν οὐδὲ πνεῦμα συγκραθὲν, ὦ ἄνθρωποι, ψυχῆς οὐσίαν καὶ ἀρχὴν παρέσχεν, ἀλλ' ἐκ τούτων τὸ σῶμα συμπέπλασται, γηγενὲς καὶ θνητόν· τῆς δὲ ψυχῆς ἀλλαχόθεν ἡκούσης δεῦρο, τὴν γένεσιν ἀποδημίαν ὑποκορίζεται, τῷ πραοτάτῳ τῶν ὀνομάτων· τὸ δ' ἀληθέστατον, φεύγει καὶ πλανᾶται θείοις ἐλαυνομένη δόγμασι καὶ νόμοις· εἶτα, ὥςπερ ἐν νήσῳ σάλον ἐχούσῃ πολὺν, καθάπερ φησὶν ὁ Πλάτων, ὀστρέου τρόπον ἐνδεδεμένη τῷ σώματι, διὰ τὸ μὴ μνημονεύειν μηδ' ἀναφέρειν,*

390 *ἐξ οἵης τιμῆς τε καὶ ὅσσου μήκεος ὄλβου*

μεθέστηκεν κτλ.: quibus perspicuum est, exposuisse Empedoclem suam de animarum natura, origine, fatis, immortalitate denique doctrinam si minus contrariam physicis ipsius rationibus, at certe a prooemiandi occasione prorsus abhorrentem. Nec iam diutius remorabuntur nos Plutarchi verba citantis, quippe cui tam de lustralibus quam de physicis licuerit *φιλοσοφίας* vocabulo uti, nec potius ab prooemio illo superbo ad Agrigentinos directo initium philosophicae expositionis repetere, quam ab ea

oratione, qua suo exemplo omnium poeta doceret animorum principia atque fortunas. Huc eodem porro referenda esse, quae de animorum in terris per multiplices formas migratione, de animalium nefasta caede, de poenis ac purgationibus, de reditu denique ad beatas deorum sedes harumque descriptione in fragmentis exponuntur, cum e locis allatis perspicitur, tum ut suo quisque iudicio existimare posset, curavimus adnotationibus.

Nam, ut iam disputationis calcem attingam, duo praecipue in hac fragmentorum recensione secuti sumus, primum ut quam certissime posset suo quodque fragmentum loco collocaremus: quod genus ut in singulis minutisque perdifficilem saepe habet defensionem pendetque a quodam ad totius carminis speciem conformato sensu, ita aedis instar partium mutuo nexu totiusque instaurati carminis convenientia ac consensu firmatur et commendatur; alterum autem emendandi munere continetur. Atque illius rei rationes a doctrinae enarratione non separandas mox copiosius exponemus: nunc tantum in adnotationibus dedimus, quantum ad iudicia facienda satis videretur; criticam autem partem ita tractavimus, ut apparatum, quem vocant, criticum quam possemus plenissime colligeremus, (quamquam, ne nos aliqua in commentariorum latebras abdita fugerint, nolumus praestare) quo cognosci posset, quo successu editores (*Bergkius* = B., *Karstenius* = K., *Panzerbieterus* = P., *Sturzius* = St. *), quibus prae aliis adiungendus *Josephus Scaliger*, cuius emendationes saepe praeclarae partim in Henrici Stephani poesi philosophica legun-

---

*) *Th. Bergkii commentatio de prooemio Empedoclis.* 1839, quae 58 versuum continet recensionem: quo accedunt multae atque plerumque egregiae emendationes tum ibidem tum alibi propositae. — *Empedoclis Agrigentini carminum reliquiae. De vita eius et studiis disseruit, fragmenta explicuit, philosophiam illustravit Simon Karsten.* 1838. — *Beiträge zur Kritik und Erklärung des Empedocles, von Professor Panzerbieter.* Partic. I 1844, partic. II in diurn. antiqu. 1845 p. 883 sqq. — *Emped. Agrig. De vita et philosophia eius exposuit, carminum reliquias cet. collegit cet. Fr. G. Sturz.* 1805.

tur partim a Karstenio ex autographis Lugdunensibus publicatae sunt) quo successu igitur ei fragmenta multum inquinata ac corrupta emaculavissent, quae porro nobis vel suscipienda vel reicienda vel corrigenda reliquissent, quae denique aliorum feliciori acumini committenda essemus arbitrati. Quo in loco ut aliqua ex parte tutius ac fidentius agere possemus, fecit *Brandisii*, V. Cl., consolita comitas, qui, quas exemplari Simplicii physicorum quorundam codicum ab ipso inspectorum ascripserat lectiones, ut in nostrum usum converteremus, qua laetamur insigni benevolentia, concessit. Ut denique facilius pateret, quanto mea versuum dispositio a Karsteniana intervallo distaret, numeros illius dextro margini adieci.

EMPEDOCLIS FRAGMENTA.

v. [illegible], in Philol. XV

ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ ΠΡΩΤΟΥ.

Παυσανία, σὺ δὲ κλῦθι δαΐφρονος Ἀγχίτου υἱέ. 54

στεινωποὶ μὲν γὰρ παλάμαι κατὰ γυῖα κέχυνται· 32
πολλὰ δὲ δείλ' ἔμπαια, τά τ' ἀμβλύνουσι μερίμνας.
παῦρον δὲ ζωῆς ἀβίου μέρος ἀθρήσαντες
ὠκύμοροι καπνοῖο δίκην ἀρθέντες ἀπέπταν, 35

Vs. 1. Diog. L. VIII, 60 *ἦν δ' ὁ Παυσανίας, ὥς φησιν Ἀρίστιππος καὶ Σάτυρος, ἐρώμενος αὐτοῦ, ᾧ δὴ καὶ τὰ περὶ φύσεως προςπεφώνηκεν οὕτως*, quae K. sic accepit, ut versum post prooemium demum quod vocat locandum putaret; quem eundem introducentem *Ἀγχίτεω* redarguit B. de prooem. Emped. p. 7 n. *Παυσανίη* Cobet. De *δὲ* dixi supra p. 17 sq.

vss. 2—23. Sextus Emp. adv. VII, 122 *ἄλλοι δὲ ἦσαν οἱ λέγοντες κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα κριτήριον εἶναι τῆς ἀληθείας οὐ τὰς αἰσθήσεις ἀλλὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, τοῦ δὲ ὀρθοῦ λόγου τὸν μέν τινα θεῖον ὑπάρχειν, τὸν δὲ ἀνθρώπινον, ὧν τὸν μὲν θεῖον ἀνέξοιστον εἶναι, τὸν δὲ ἀνθρώπινον ἐξοιστόν.* (123) *λέγει δὲ περὶ μὲν τοῦ μὴ ἐν ταῖς αἰσθήσεσι τὴν κρίσιν τἀληθοῦς ὑπάρχειν οὕτως.* (sequuntur vss. 2—9). (124) *περὶ δὲ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ παντελὲς ἄληπτον τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἱκνεῖται ὁ ἀνθρώπινος λόγος ληπτὴν ὑπάρχειν, διασαφεῖ τοῖς προκειμένοις ἐπιφέρων* (sequitur vs. 9 pars posterior et vs. 10). Ad prooemium physicorum hos et sequentes (11—23) pertinere K. et B. viderunt. '*Omnia haec quae adducuntur ex Sexto,*

αὐτὸ μόνον πεισθέντες, ὅτῳ προςέκυρσεν ἕκαστος
πάντοσ' ἐλαυνόμενος, τὸ δ' ὅλον μάψ εὔχεται εὑρεῖν·
οὕτως οὔτ' ἐπιδερκτὰ τάδ' ἀνδράσιν οὐδ' ἐπακουστὰ
οὔτε νόῳ περιληπτά. σὺ δ' οὖν, ἐπεὶ ὧδ' ἐλιάσθης,
πεύσεαι οὐ πλέον ἠὲ βροτείη μῆτις ὄρωρεν.

---

coniungenda. nihil enim ex veteri ordine amiserunt, sed tantum interrupta sunt verbis ipsius Sexti.' Scaliger ap. Stephan. poes. philos. p. 216. 2. στεινόποροι Prellerus secundum Theophr. de sens. c. 7. 3. Procl. in Tim. p. 175. δειλεμπέα cod. Ciz. (C Bekkeri), cod. Regim. (R), edit. Genev. (G) et (sine accentu) cod. Vratisl. (V). δειν' ἔπεα Procl. Stephan. δῆνε' ἔπειτα Scalig. δειλεμπῆα Fabric. (F.) δειν' ἔπεσον St. δειλ' ἔμπαια Emperius act. soc. gr. t. I p. 357 et B. δειν' ἔμπαια K. δειλ' ἔπεα τά τε Prellerus. 4. ita Scalig., ζωῆσι βίου CFRV ζώοισι βίου G, ἐν ζωοῖσι βίου Gataker ad M. Ant. X, 31. ζώουσι βίου Wyttenb. ad Plut. de Is. et Os. 360. ἀθροίσαντες CFR (hic superscripto η) ἀθλήσαντες K. 5. Plut. de Is. et Os. p. 360 (sine au-
ο ρν
ctoris nomine). 6. Diog. L. IX, 73. αὐτω R αὐτὸς C μόνω R. 7. παντός σ' C legebatur ἐλαυνόμενοι, quod trahebant ad πεισθέντες. Haec autem ratio et legendi et interpretandi displicebat propter proximum ἕκαστος et instans εὔχεται: cum vero requireretur vanitatis notio nec iam liceret eam ita invenire, ut οὕτως in αὔτως mutaretur, sicuti nonnulli decreverunt, et contra clamante proximo versu ad εὔχεται revelleretur: optimum visum supplere μάψ, qua emendatione spero omnem difficultatem evanuisse, cui ceteri sic studuerunt occurerre: τὸ δὲ λώϊον Scalig. pro librorum τὸ δὲ ὅλον, τὸ δὲ οὖλον ἐπεύχεται St. K. τὸ δ' ὅλον πᾶς εὔχεται B. 8. cum parte sequentis affert Diog. L. l. l., ubi tamen discernere nequeas versuine sit continuanda an verbis Diogenis vocula οὕτως, quam Plutarchi, apud quem eadem leguntur de aud. poet. p. 17, novissimus editor adiunxit versui. αὔτως K. οὐδ' ἐπιδ. B. 9. δ' addidit B. ὧδ' *huc*, v. vs. 391. (cf. Buttm. gr. gr. t. II p. 262 ed. sec. contra Hermann. opusc. t. I p. 340. Nitzsch ad Od. α, 181; Homero eum usum derogavit Aristarchus, v. Lehrs de Arist. stud. hom. p. 84 sq.) 10. pro librorum πεύσεαι, οὐ πλεῖόν γε βροτείη dedi Karstenii emendationem Sexti paraphrasi commendatam (nisi quod ille πλέον'). οὐ πλεῖόν γε βροτοῖς (vel βροτῶν) B., item Sextum ad suas partes vocans, ('possis etiam scribere οὐ πλέον ἦγε βρο-

* * *

ἀλλά, θεοί, τῶν μὲν μανίην ἀποτρέψατε γλώσσης,
ἐκ δ' ὁσίων στομάτων καθαρὴν ὀχετεύσατε πηγήν.
καὶ σέ, πολυμνήστη λευκώλενε παρθένε Μοῦσα,
ἄντομαι, ὧν θέμις ἐστὶν ἐφημερίοισιν ἀκούειν,
πέμπε παρ' Εὐσεβίης, ἐλάουσ' εὐήνιον ἅρμα·
μηδέ μέ γ' εὐδόξοιο βιήσεται ἄνθεα τιμῆς
πρὸς θνητῶν ἀνελέσθαι, ἐφ' ᾧ θ' ὁσίης πλέον εἰπεῖν
θάρσεϊ καὶ τότε δὴ σοφίης ἐπ' ἄκροισι θοάζειν.
ἀλλ' ἄγ' ἄθρει πάσῃ παλάμῃ πῇ δῆλον ἕκαστον,

τείη'), οὐ πλείων γε Hermannus, ὃ πλεῖστόν γε βροτείη μῆτις ὄπωπεν P. 11. Sextus: καὶ διὰ τῶν ἑξῆς ἐπιπλήξας τοῖς πλέον ἐπαγγελλομένοις γιγνώσκειν, παρίστησιν ὅτι τὸ δι' ἑκάστης αἰσθήσεως λαμβανόμενον πιστόν ἐστι, τοῦ λόγου τούτων ἐπιστατοῦντος, καίπερ πρότερον καταδραμὼν τῆς ἀπ' αὐτῶν πίστεως. φησὶ γάρ. ἀπετρέψατε CGV corr. Scaliger. 12. ὀχεύσατε CGRV corr. Stephan. 14. ἐφ' ἡμερίοισιν G ἐφημέροισιν R ἐφημέρησιν C corr. Stephan. 15. interpunxi post Εὐσεβίης. Stephanus a πέμπε novam sententiam ordiri voluit: vulgo enim dubitatum quonam referendum πέμπε et παρ', unde fluxit Bergkii πέμπε δέ μ', cum Karstenio graviter post ἀκούειν distinguentis. εὐσεβίης vulg. 16. 17. Clem. Alex. strom. p. 628 Pott. vulgo σέ γ', quod K. loquendi vice subito ad Musam translata vel lacunae suspicione defendit, σύγ' B. τί μ' P. βιήσεαι B. 17. θνατῶν libri Sexti. ἀναδεῖσθαι B. ἐφωθοείης CRV ἐφ' ᾧ θοείῃς C ἐφ' ᾧ θώῃς G: veram lectionem dudum a Stephano inventam confirmat Clem. estque ea a Bergkio aliud olim coniectante (ἐφ' ᾧ θωὴ) nunc suscepta. Versu hoc concluserunt sententiam, excidisse nonnullos post eum statuendo K. et B. 18. (εἰπεῖν) θάρσεϊ Hermannus (narrante Bekkero): vulgo θάρσει, quod de compellante vel Musa vel poeta intellexerunt. καὶ τότε κτλ. Procl. in Tim. p. 106, Plut. de mult. amic. p. 93. τότε] σύγε P. θοάζει RV, Procl., Stephan. θοάζῃ CG θαμίζειν Plut. θοάσσεις Scalig., K. θοάσεις St. θοάξεις Meinecke θοάζεις B. θοάζε P. Scripsi cum Hermanno et Bekkero: nempe non potuit poeta post patefactam modestiam suam tam subito iactans suae

[illegible]

[illegible] ἀσσον [illegible]

[illegible] γλώσσης,

[illegible] ἀπὸ [illegible],

[illegible].

[illegible] ἄλλως

[illegible] πάντα.

[illegible] ἐπὶ [illegible]

[illegible] ἀμέρας·

[illegible] ἀνάγκας·

[illegible] amplificatio. 19. [illegible] K. [illegible] B. ἀλλὰ [illegible] K. ἀλλ' [illegible] accepit [illegible] 21. ἄσσον G [illegible] apparet [illegible] non posse [illegible] plurali gravi sen- [illegible] singulis sensibus [illegible] verba modo proposui, [illegible] ad vs. 330) et not. Γ [illegible] vel ad formae [illegible] adigere. Erroris occasionem de- [illegible] quae apud illius aetatis scri- [illegible] continebat: cf. Xenopho- [illegible] Soph. Oed. T. 371 [illegible] similior supra vs. 9. [illegible] differt. Quocirca non erat [illegible] ἔχεις K. 23. [illegible] K pro vulgato δ', persentiscens [illegible]

[illegible] inde Suidas v. ἄπτους, [illegible] apud Iriarte denique catal. [illegible] supra p. 12 adnotavi. 24. δ' [illegible] strom. p. 754 Pott. [illegible] βίας

[illegible]εις δ' ἐξ ὄμβροιο κελαινοῦ καίριον αὐχμὸν
ἀνθρώποις, θήσεις δὲ καὶ ἐξ αὐχμοῖο θερείου
ῥεύματα δενδρεόθρεπτα κατ' αἰθέρος ἀΐσσοντα·
ἄξεις δ' ἐξ Ἀΐδαο καταφθιμένου μένος ἀνδρός.

τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε·
Ζεὺς ἀργής, Ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' Ἀϊδωνεύς,
Νῆστις θ' ἣ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.

Suid. *παύσῃ δ' ἐκ καμάτων ἀναειμένος* Diog. cod. Vindob. 27. *πνοιαῖσι*] *θνητοῖσι* Clem. legebatur *ἄρουραν*: pluralem numerum tenent Clem., Diog. cod. Vind., Tzetz.: v. Iliad. Ψ, 599. 28. *καὶ πάλιν* seiungit a versus continuitate Prellerus cum Suida et Eudocia. *εὖτ'* unus Clem., receptum a K. et B. ceteri *ἦν κ'*. *παλίσσυτα* dedi pro *παλίντιτα* Diog., Clem., editorum, — *τητα* cod. Vind., — *τονα* Suid., *πάλιν τι τά* Tzetz. *πνεύματα θήσεις* Clem. 29. *στήσει* Suid., *στήσεις* Tzetz. *κελαινοῦ ῥόον καίριον* Suid. 30. *στήσεις* Tzetz. *θερείου* om. Suid. 31. scripsi e coniectura: *τὰ δ' ἐν θέρει ἀήσαντα* Diog., *τά τ' ἐν θ. ἀήσοντα* cod. Vind., *τά τ' ἐν θ. ἔσονται* Suid., *τά τ' αἰθέρινα θήσονται* Tzetz., *τά τ' ἐν θέρει ἀτμίζοντα* St., *τά τ' αἰθέρι αἰθύσσονται* Hermannus, *τά τ' αἰθέριν' ἀΐσσονται* Buttmannus, *κατὰ θέρος αἰθύσσοντα* K., *τά τ' αἰθρίαν θήσονται* B.

vss. 33—35. Sext. Emp. adv. math. IX, 362 et X, 315, Plut. de plac. phil. I, 3 (inde Eusebius praep. evang. XIV p. 749), Probus in Virg. ecl. VI, 31, Hippolytus (s. Pseudo-Origenes) *αἱρεσ. ἐλεγχ.* p. 246 Miller, Stobaeus ecl. I, 10 p. 287, qui assuit quartum (v. ad vs. 178), probante Panzerbietero, cum intervallo adiungente Karstenio. 34. 35. Athenagoras legatt. p. 22 Colon., Diog. L. VIII, 76, Heraclides (sive Heraclitus) alleg. Hom. p. 443 Gal. E vss. 33, 78 et 104 conflati sunt, quos affert Clem. Al. strom. p. 746, Panzerbieterus autem his praetulit. 33. *τῶν*] *γὰρ* Sext. *δὴ* Prob. *ἄκουε*] *ἔασιν* Prob., *ἔασι* P. 34. curiosius distinxi propter Schneidewinum philol. t. VI. p. 156. *ἀργὴς*] *αἰθὴρ* Plut. 35. ita Plut., Sext., Heracl., Athenag., Euseb., Stob.: quae cum parum intellegerent multis modis [illegible]; cogitabant nimirum de fonte *humano*, cum Empedocli essent

ἄλλο δέ τοι ἐρέω· φύσις οὐδενός ἐστιν ἁπάντων 77
θνητῶν, οὐδέ τις οὐλομένου θανάτοιο τελευτή,
ἀλλὰ μόνον μῖξίς τε διάλλαξίς τε μιγέντων
ἐστί, φύσις δ' ἐπὶ τοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισιν. 80

40 οἱ δ' ὅτε μὲν κατὰ φῶτα μίγεν * φῶς αἰθέρι * 342

βρότεια quaecunque orirentur atque occiderent, Νῆστις autem elementum aeternum ideoque divinum, unde fluxisset, quae nunc mutabilis appareret aqua (v. vss. 100, 132, 185 sqq). De locutione τέγγει κρούνωμα v. Lobeck. ad Aiac. vs. 376, et de δακρύοις Lucret. I. 349. Νῆστις θ' ἣ δακρύοις ἐπιπικροῖ ὄμμα βρότειον Diog. γε πικροῖς νωμα (s. νωμῷ) βρότειον γένος Probus, Suid. (qui s. v. habet h. vs.). Ν. δακρυόεσσά τ' ἐπικρούνωμα βρότειον Arsenius narrante Sturzio, quae recepit K. Ν. θ' ἣ δακρύουσα πέλει κρούνωμα βροτοῖσιν Struve (diss. de elementis Empedoclis. 1805, narrante Sturzio) κρουνωπὰ βροτοῖσιν P. δακρύων Mullachius (disput. de Emped. prooemio. 1850, narrante Schneidewino: ipse enim non vidi). Ν. θ' ἣ δακρυοστακτεῖ κρούνωμα ῥυτοῖσιν Schneidewinus.

vss. 36—54, quos maximam partem una serie tradidit Plutarchus, continuavi: quos quod apud Karstenium hac illuc disiectos legi indicant numerorum intervalla, noli illum certae rationi obsecutum credere egisse. Nec ego meum ordinem pro rato venditem; sed cum verisimile videatur, philosophum ad Parmenidis exemplum prius de universis entis non entis, generationis interitus notionibus exposuisse, quam ad singulas doctrinae partes descenderet, tum satius in re sat lubrica lectoris usui consulere. 36—39. Plut. adv. Colot. p. 1111, de plac. phil. I, 30 Ἐμπ. φύσιν μηδὲν (l. μηδενὸς) εἶναι, μῖξιν δὲ τῶν στοιχείων καὶ διάστασιν· γράφει γὰρ οὕτως ἐν τῷ πρώτῳ φυσικῷ; Aristot. met. Δ, 4 (praeter 37), 36. 38. id. de gener. et corr. I, 1, 38. 39 id. de X. Z. G. c. 2. 36. saepe laudatur. σοι Plut. adv. Col. οὐδὲν plac. phil. ἑκάστου adv. Col. 37. οὐλομένη θ. γενέθλη ib. 38. Simpl. phys. f. 34 b τὴν γένεσιν καὶ φθορὰν μηδὲν ἄλλο εἶναι, ἀλλὰ μόνον μῖξιν τε καὶ διάλλαξιν μιγέντων, καὶ σύνοδον διάπτυξίν τε γίνεσθαι ἐν μέρει αἴσης. 39. φύσις δὲ βροτοῖς plac. phil. τοῖσδ' Arist. met.

40—44 valde mutilos legi ap. Plut. adv. Col. 1113 patet ex eis

ἠὲ κατ' ἀγροτέρων θηρῶν γένος ἢ κατὰ θάμνων
ἠὲ κατ' οἰωνῶν, τότε μὲν * τὰ λέγουσι γενέσθαι·
εὖτε δ' ἀποκριθέωσι, τὰ δ' αὖ δυςδαίμονα πότμον, 345
ἣ θέμις ἐστὶ, καλοῦσι, νόμῳ δ' ἐπίφημι καὶ αὐτός.

νήπιοι· οὐ γάρ σφιν δολιχόφρονές εἰσι μέριμναι, 347
οἳ δὴ γίγνεσθαι πάρος οὐκ ἐὸν ἐλπίζουσιν
ἤ τι καταθνήσκειν τε καὶ ἐξόλλυσθαι ἁπάντη.

---

quae subiecta sunt: [ὁ] ὁ Κολώτης παραθέμενος (!) οὐ συνεῖδεν ὅτι φῶτας μὲν καὶ θῆρας καὶ θάμνους καὶ οἰωνοὺς ὁ Ἐ. οὐκ ἀνήρηκεν, ἅ γε φησὶ μιγνυμένων τῶν στοιχείων ἀποτελεῖσθαι. τοὺς δὲ τῇ συγκρίσει ταύτῃ καὶ διακρίσει φύσιν τινὰ καὶ πότμον δυςδαίμονα καὶ θ ά ν α τ ο ν ἀ λ ο ι τ ὴ ν ἐπικατηγοροῦντας, ᾗ σφάλλονται διδάξας, οὐκ ἀφείλετο τὸ χρῆσθαι τοῖς εἰθισμέναις φωναῖς περὶ αὐτῶν: quapropter a graviori mutatione abstinui. 40. μὲν om. Plut. οἱ δ' ὅτε δὴ κ. φ. μιγὲν φ. αἰθέρι κύρει Xylander οἱ δ' ὅτε ἢ κατὰ φῶτα μιγὲν φάνῃ αἰθέρι λαμπρῷ Reiske οἱ δ' εὖτ' ἢ κατὰ φωτῶν μισγέντ' ἐς φάος ἔλθῃ Coraes ap. St. p. 474, οἱ δ' εὖτ' ἢ κατὰ φῶτας ἴδῃ φάος αἰθέριόν γε K. ('αἰθέρι mutavi in αἰθ. γε quo versus suppletur') μιγὲν φάος αἰθέρος ἴκῃ P. 41. Legebatur ἢ κατὰ θηρῶν ἀγροτέρων, mutavit Ritschelius. 42. τὸν γενέσθαι Plut. τότε μὲν τὸ λέγουσι γεν. Reiske, St. τότε μὲν δοκέουσι K. τόγε φασὶ P. 43. ἀποκριθῶσι vulg., corr. Ritschelius; ἀποκρινθῶσι P. τὸ δ' αὖ Reiske, St., K. 44. Sic scripsi, vestigia secutus Plut. reip. ger. praec. p. 820 ὀνομάζω δὲ νῦν τιμάς, ἃς οἱ πολλοὶ κατ' Ἐμπ. ἣ θ έ μ ι ς κ α λ ο ῦ σ ι ν, ὅμως ἐπίφημι καὶ αὐτός (cf. Spitzn. exc. ad Il. B, 273), εἶναι (εἰκαί [ως] Duebner) καλέουσιν. ὅμως δ' (νόμῳ δ' Duebn.) Plut. adv. Col. νόμῳ δὲ ἤ τί φημι ib. p. 1112. ἔν γε νόμῳ καλέουσι, νόμῳ δ' Reiske, St., P. ᾗ θέμις οὐ Wyttenbachius ad Plut. praec. ger. reip. ibique Duebner. Ἀλοιτὴν καλ. Wyttenb. ad Plut. adv. Col. εἰκαίως καλ., νόμῳ δ' K.

45—47. Plut. adv. Col. p. 1113. 47. ἤτοι Plut., emendavit Reiske, ἠὲ St., K. τε om. Reiske πάντῃ Plut., corr. Stephanus κἀξόλλυσθαι πάνυ πάντῃ Reiske.

ἐκ τοῦ γὰρ μὴ ἐόντος ἀμήχανόν ἐστι γενέσθαι, 81
καί τ' ἐὸν ἐξόλλυσθαι ἀνήνυστον καὶ ἄπρηκτον·
αἰεὶ γὰρ στήσονται ὅπῃ κέ τις αἰὲν ἐρείδῃ.

οὐκ ἂν ἀνὴρ τοιαῦτα σοφὸς φρεσὶ μαντεύσαιτο, 350

48—50. Aristot. de X. Z. G. c. 2 p. 975 a 36 *ἔτι εἰ καὶ ὅτι μάλιστα [τὰ ὄντα] μήτε γενέσθαι ἐνδέχεται μήτε ἀπολέσθαι, ὅμως τί κωλύει τὰ μὲν γενόμενα αὐτῶν εἶναι, τὰ δ' ἀΐδια, ὡς καὶ Ἐμπ. λέγει; ἅπαντα γὰρ κἀκεῖνος ταῦτα ὁμολογήσας, ὅτι ἔκ τε μὴ ὄντος ἀμήχανόν ἐστι γενέσθαι, τό τε ὂν ἐξόλλυσθαι ἀνήνυστον καὶ ἄπρηκτον, ἀεὶ γὰρ θήσεσθαι ὅπῃ κέ τις αἰὲν ἐρείδῃ*: ubi Aristotelia aliqua ex parte emendavi: de toto loco percorrupto post multos nuper fuse egit Mullachius (Aristot. de Mel. Xen. et Gorg. disputt. p. 17 sq.). Philo de incorr. mundi p. 488 Mang. sine auctoris nomine: *ἐκ τοῦ γὰρ οὐδαμῇ ὄντος ἀμήχανόν ἐστι γενέσθαι τι, τό τε ὂν ἐξαπολεῖσθαι ἀνήνυστον καὶ ἄπαυστον*: quae nolim potius cum Galeo opuscul. mythol. p. 510 de Ocello Lucano sumpta esse statuere, quam de Theophrasto, cuius per Philonis librum et in libello huic valde simili *de mundo* crebra mentio est: id quod propter controversiam de libelli Aristotelici auctore moneo. 48. ita scripsi cum Mullachio, *ἐκ τοῦ μὴ ὄντος* cod. Lips. et Sylburgius, *ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τι* St. . . . *ἔκ τε μὴ ὄντος* K. *ἐκ μὴ ὄντος* Spaldingus *ἐκ μὲν γὰρ μὴ ἐόντος* P. *ἔκ τε τοῦ μὴ ὄντος* Bergkius (de Arist. libello de X. Z. G. p. 14) non agnoscens formam versuum, quippe quos Aristoteles suae orationi ita accomodavisset, ut singula Empedoclea servaret. 49. emendationi meae proxima est Panzerbieteri *καὶ δ' ἐόν*. *καὶ τὸ ὂν* St. *τό γ' ὂν* Wyttenb. *τό τ' ἐὸν* K. et Mullach., hic illius de arsis vi somniis fisus. 50. *αἰεὶ γὰρ στήσονται* St., K. *αἰεὶ γάρ τοι θεύσετ'* sive *θήσετ' ὅπῃ* (i. e. *θεύσεται* vel *θήσεταί τις*) Wyttenb. *αἰεὶ γὰρ τῇ γ' ἔσται* P., *αἰεὶ γὰρ περιέσται* Mullach., *θεύσεσθαι* Bergkius sine metro. *αἰὲν*] *ἀντί* K. p. 521. *ἐρείδῃ*] cf. Xenophan. ap. Sext. E. hypot. I, 224; fortasse *ἐρείπῃ*: *qualicunque quis ratione ea (principia rerum) distruet ac diluet, semper residebunt ac stabunt invicta.*

51—54. Plut. adv. Col. p. 1113. 51. *μητεύσαιτο* Reiske, *μητίσαιτο* St., *μαστεύσαιτο* K. 53. *εἰσὶ καί σφι* vulg., corr. K.

ὡς ὄφρα μέν τε βιοῦσι, τὸ δὴ βίοτον καλέουσι,
τόφρα μὲν οὖν εἰσὶν καί σφιν πάρα δειλὰ καὶ ἐσθλά,
πρὶν δὲ πάγεν τε βροτοὶ καὶ ἐπεὶ λύθεν, οὐδὲν ἄρ' εἰσίν.

ἀλλὰ κακοῖς μὲν κάρτα πέλει κρατέουσιν ἀπιστεῖν. 84
ὡς δὲ παρ' ἡμετέρης κέλεται πιστώματα Μούσης,
γνῶθι, διατμηθέντος ἐνὶ σπλάγχνοισι λόγοιο.

. . . . κορυφὰς ἑτέρας ἑτέρῃσι προςάπτων 447
μύθων, μήτε λόγων ἀτραπὸν μίαν . . . . .
. . . . καὶ δὶς γὰρ ὃ δὴ καλόν ἐστιν ἐνίσπειν. 446

δειλὰ B. pro vulg. *δεινά*. 54. *καὶ λυθέντος* libri, *λυθέν τε* Scalig. *καὶ ἐπεὶ λύθεν* Reiske, *ὡς λύθεν* Xylander, St. *οὐδὲ ἄρ' εἰσί* vulg., emendavit Stephanus praebetque nunc Duebneri editio, *οὐδ' ἄρ' ἔασι* K. Quominus haec cum Karstenio ad doctrinam de immortalitate animorum trahas, prohibent voces *πάγεν* et *λύθεν* materiae notionem includentes.

vss. 55—57. Clem. Al. strom. p. 656 Pott. haec addens: *τοῖς μὲν γὰρ κακοῖς τοῦτο συνηθές, φησὶν ὁ Ἐ., τὸ ἐθέλειν κρατεῖν τῶν ἀληθῶν διὰ τοῦ ἀπιστεῖν*. 55. *κρατέουσιν* '*firmis certisque argumentis* vel *effatis*' K., '*potentibus* h. e. *diis*' B.; intellego *λόγοις*, *legibus per naturae universitatem pertinentibus ac dominantibus*, qualis est: nihil e nihilo fieri aut in nihilum occidere (cf. Aeschyl. Pers. 725 *λόγος κρατεῖ σαφηνής*, Soph. Ai. 1251, Heraclit. fragm. 18 Schleierm.); nec vero ineptum: *eis qui recte monent veritatisque vi vincunt*, v. Plat. Phaedr. p. 272 a *ὁ μὴ πειθόμενος κρατεῖ*. 56. 57. Theodoret. serm. p. 476 Sch. *ὧδε γὰρ* id.

vss. 58. 59. Plut. de orac. def. p. 418 *ἀλλ' ἵνα μὴ τὸ Ἐμπεδόκλειον εἰπεῖν δόξω, κορυφὰς ἑτέρας ἑτέραις προςάπτων μύθων μήτε λέγειν ἀτραπὸν μίαν, ἐάσατέ με τοῖς πρώτοις τὸ προςῆκον ἐπιθεῖναι τέλος*. Versus constituit Xylander. 58. *ἑτέρῃσι* St. *προςάπτειν* mavult Reiske. 59. *λόγων* Wyttenbachius. — Plut. non posse suav. vivi p. 1103 *δεῖ γὰρ ὃ δὴ καλόν ἐστιν ἀκοῦσαι, κατὰ*

[πείρατα μύθων]
δίπλ' ἐρέω· τοτὲ μὲν γὰρ ἓν ηὐξήθη μόνον εἶναι
ἐκ πλεόνων, τοτὲ δ' αὖ διέφυ πλέον' ἐξ ἑνὸς εἶναι.
δοιὴ δὲ θνητῶν γένεσις, δοιὴ δ' ἀπόλειψις.
τὴν μὲν γὰρ πάντων σύνοδος τίκτει τ' ὀλέκει τε,
ἡ δὲ πάλιν διαφυομένων θρεφθεῖσα διέπτη.
καὶ ταῦτ' ἀλλάσσοντα διαμπερὲς οὐδαμὰ λήγει,
ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἓν ἅπαντα,

τὸν Ἐ. Schol. in Plat. Gorg. p. 124 R. *δὶς καὶ τρὶς τὸ καλόν, ὅτι χρὴ περὶ τῶν καλῶν πολλάκις λέγειν. Ἐμπεδολέους τὸ ἔπος, ἀφ' οὗ καὶ ἡ παροιμία· φησὶ γάρ, καὶ δὶς γὰρ ὃ δεῖ καλόν ἐστιν ἐνίσπειν.* St. hunc versum finxit: *δὶς γὰρ καὶ τρὶς δεῖ ὅ,τι δὴ καλόν ἐστιν ἐνίσπειν.*

vss. 60—95. Simplicius in Aristot. phys. f. 34 a *Ὁ δὲ Ἐ. τὸ ὂν καὶ τὰ πολλὰ τὰ πεπερασμένα καὶ τὴν κατὰ περίοδον ἀποκατάστασιν καὶ τὴν κατὰ σύγκρισιν καὶ διάκρισιν γένεσιν καὶ φθοράν, οὕτως ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν παραδίδωσι.* 60. supplevit K. e vs. 75. 63. *τοιῇδε* et *τοιῇδ'* K., qui locum ad Empedoclis doctrinam gravissimum temere turbavit. 64. pro *ὀλέκει* de suo posuit *αὔξει* K. constantiae ergo. 65. *θρεφθεῖσα* scripsi pro vulgato *θρυφθεῖσα*, quod idem Panzerbietero placuit atque a Schneidewino tacito probatum est. Sententia haec est: *dupliciter res et gignuntur et interimuntur: gignuntur cum elementa in unum coeunt, quo simul, quae ex eis elementis res fuerant compositae, evanescunt: rursus cum elementa ex unitate discedunt, quae in ea fuerant res, diffluunt, at e difflatis elementis novae res nascuntur.* Quod tamen decretum non continuo ad huius mundi originem transferendum est, verum universe ad oriundi intereundique explicationem pertinet. 66. *οὐδαμᾶ* Simpl. edit. Aldina. Tzetzes Homeric. p. 58 Schir. subiectos habet vss. 66—68 versibus 33—35: nam quod pro *ἀλλάσσοντα* exhibet *ἀμειβόμενά τέ γε* et omittit *καί*, non ideo cum Schneidewino p. 159 alius hic versus censendus est. 67—73. Simplic. de coelo ap. Peyronium (Empedoclis et Parmenidis fragmenta. Ex codice Taurinensis bibl. cet. 1810) p. 47 bis. 67. 68. Simplic. phys. f. 6 b et f. 310 a, Diog. L. VIII, 76, Stob. ecl. I, 11 p. 290, auctor vitae Hom. p. 327 Gale.

ἄλλοτε δ' αὖ δίχ' ἕκαστα φορεύμενα νείκεος ἔχθει.
οὕτως ᾗ μὲν ἓν ἐκ πλεόνων μεμάθηκε φύεσθαι
ἠδὲ πάλιν διαφύντος ἑνὸς πλέον' ἐκτελέθουσι,
τῇ μὲν γίγνονταί τε καὶ οὔ σφισιν ἔμπεδος αἰών·
ᾗ δὲ τάδ' ἀλλάσσοντα διαμπερὲς οὐδαμὰ λήγει,
ταύτῃ αἰὲν ἔασιν ἀκίνητον κατὰ κύκλον.

* * *

ἀλλ' ἄγε, μύθων κλῦθι, μάθη γάρ τοι φρένας αὔξει.
ὡς γὰρ καὶ πρὶν ἔειπα πιφαύσκων πείρατα μύθων,
δίπλ' ἐρέω· τοτὲ μὲν γὰρ ἓν ηὐξήθη μόνον εἶναι
ἐκ πλεόνων, τοτὲ δ' αὖ διέφυ πλέον' ἐξ ἑνὸς εἶναι,
πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα καὶ αἰθέρος ἤπιον ὕψος·
Νεῖκος τ' οὐλόμενον δίχα τῶν, ἀτάλαντον ἁπάντῃ,

συνερχόμενα τάδε πάντα Stobaeus. 68. δίχα πάντα vel δίχ' ἅπαντα Simplic. passim. αὖθις ἕκαστα Νείκεος ἄχθει auct. vit. Hom. αὖτε — φρουρούμενα Stob. φορούμενα Simpl. passim. 69—73. Arist. phys. VIII, 1, Simpl. phyl. f. 8 a (v. ad v. 112). 69. om. Simpl.: inseruerunt. B. et K. ex Aristotele et Simpl. phys. f. 8 a. οὕτως] a versu seiunxit Bekkerus et posuit ἡ μὲν, οὕτω δ' P. 70. ἠδὲ Bekk., ᾗ δὲ libri cum Simpl. 71. γίγνεται Simpl., qui affert hunc versum f. 278 b. τῇ μὲν ἐπείγονται Geelius. 72. τάδ ἀλλάσσοντα] διαλλάσσοντα Simpl. οὐδαμοῦ vel οὐδαμᾶ id. 73. ἀκίνητον B. ἀκίνητοι Arist. et Simpl. (semel hic ἀκίνητα), ἀκίνητα K., ἀκινητὶ P. Post hunc versum contra Simplicii, quae videtur, auctoritatem lacunam statui. 74. μέθη Simpl. Stobaeus ecl. append. p. 34 Gaisf. versum sic exhibet: ἀλλ' ἄγε, μύθων κλῦθι, μάθησις γὰρ φρένας αὔξει: cui speciei patrocinatus est Prellerus; Clem. Al. strom. p. 697 Pott. ὡς ἡ μάθησις κατ' Ἐ. τὰς φρένας αὔξει: correxit B. 75. πιφάσκων cod. D Brandisii. 77—80. Simpl. phys. f. 6 b. ἄλλοτε μὲν Simpl. ib. 78—80. Sext. E. adv. mathem. IX, 10. 78. Plut. de adul. et amic. p. 63; Clem. Al. strom. p. 746 conflavit hunc cum versu 33 et 104 (v. ad vs. 33). ἀέρος (s. ἠέρος) ἄπλετον ὕψος Simpl., ἠέρος ἤπιον ὕψο

καὶ Φιλότης μετὰ τοῖσιν ἴση μῆκός τε πλάτος τε·
τὴν σὺ νόῳ δέρκευ, μηδ' ὄμμασιν ἦσο τεθηπώς,
ἥτις καὶ θνητοῖσι νομίζεται ἔμφυτος ἄρθροις,
τῇ τε φίλα φρονέουσ' τε καὶ ἄρθμια ἔργα τελοῦσι,
γηθοσύνην καλέοντες ἐπώνυμον ἠδ' Ἀφροδίτην·
τὴν οὔτις μετ' ὅλοισιν ἑλισσομένην δεδάηκε
θνητὸς ἀνήρ· σὺ δ' ἄκουε λόγων στόλον οὐκ ἀπατηλόν.

* * *

ταῦτα γὰρ ἶσά τε πάντα καὶ ἥλικα γένναν ἔασι,
τιμῆς δ' ἄλλης ἄλλο μέδει, παρὰ δ' ἦθος ἑκάστῳ.

Sext., *αἰθέρος ἄπλετον ὕψος* Clem., *ἄπλετον* P. 79. 80. Sext. E. adv. math. X, 317. Vulgo commate hunc a praegresso seiunxerunt, simili errore eius quo post v. 77 gravius distinxerunt. *δίχα· τῶν — ἕκαστον* Simpl. Ald. *ἑκάστῳ* P. 80. 81. Plut. Amator. p. 756. *φιλίη* Sext. *ἐν τοῖς* Plut., *ἐν τοῖσιν* Simp., P. *ἴσον* Sext. Non sunt haec cum interpretibus de forma Amicitiae tanquam corporeae intellegenda, verum sicut Discordia ab elementorum globo prorsus separata dicitur, ita haec per omnes eorum partes quoquoversus patens ac perfusa esse. 81. Clem. Al. p. 653, Simpl. phys. f. 41 a. *ἣν* Clem. *νῷ δέρκου* Plut. 82. *φυτοῖσι* cod. C Brandisii, *θνητοῖσιν ἐνίζεται* K. propter v. 85; sed hic est de mortalibus, ille de elementis: *noverunt quidem mortales inesse in suis membris vim Amicitiae, at eam per rerum universitatem eodem modo regnare nemodum perspexit.* 83. ita cod. D Brandisii, (cf. v. 186) vulgo *ἰδ' ὁμοΐα.* 84. *γηθοσύνην*] allusum est ad *γειτοσύνην.* 85. *μετ' ὅσοισιν* Simpl. Ald., *μετ' ἅπασιν* St. et K., *μετὰ τοῖσιν* Brandisius hist. philos. t. I p. 224, *γ' ὅσσοισιν* s. *τὴν οὐδεὶς ὅσσοισιν* Prellerus; scripsi cum P. 86. *λόγου* cod. D Brand. 87. Lacunae nota hunc dirimendum esse a praegressis, quibus continuavit Simplicius, non viderunt editores. Eundem affert Arist. de gen. et corr. II, 6. Quam parum continuos versus descripserit Simplicius arguit, quem post v. 88 sine intervallo profert, versus 112: quem cum appareat esse de amore et discordia, fuit hinc segregandus, ubi de elementis sermo est. Errat enim profecto Panzerbieterus, qui eum de elementis interpretatur, quae nec regnant neque

* * *

οὐδὲν γὰρ πρὸς τοῖς ἐπιγίγνεται οὐδ' ἀπολήγει·

* * *

εἴτε γὰρ ἐφθείροντο διαμπερὲς, οὐκέτ' ἂν ἦσαν.

* * *

οὐδέ τι τοῦ παντὸς κενεὸν πέλει οὐδὲ περισσόν.
τοῦτο δ' ἐπαυξήσειε τὸ πᾶν τί κε καὶ πόθεν ἐλθόν;
πῇ δέ κε καὶ ἀπολοίατ'; ἐπεὶ τῶνδ' οὐδὲν ἔρημον.
ἀλλ' αὔτ' ἔστιν ταῦτα· δι' ἀλλήλων δὲ θέοντα
γίγνεται ἄλλοθεν ἄλλα διηνεκὲς, αἰὲν ὁμοῖα.

---

inter se regnandi vicissitudinem habent. Karstenius adiunxit etiam v. 113 e Simpl. f. 273 a (coll. f. 8 a). 88. Quo haec pertineant, Simplicius indicat ad v. 96 sq. Excidit post hunc vel potius versu 112 expulsus est unus alterve. Quae enim v. 87 posita sunt de aeternitate elementorum, ea vss. 89—95 firmantur, quae autem v. 88 de natura et indole singulorum elementorum, ea inde a v. 96 explicantur. 89. καὶ πρὸς τοῖς οὔτ' ἆρ Simpl. Ald., ἄρ τι cod. D, καὶ πρὸς τοῖς ἄρα οὔτε τι γίνεται St., καὶ πρὸς τοῖσιν ἆρ οὔτ' K., (quae postea suadente Geelio retractans suscepit Aldinae scripturam) καὶ πρὸς τοῖς οὔτ' ἄλλ' P. Post hunc quoque aliquid intercidisse ostendit conclusionis hiatus. 90. lacunae signa introduxit K. 91. interponendum putavi propter Arist. de X. Z. G. c. 2 p. 976 b 23 ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἐ. κινεῖσθαι μὲν ἀεί φησι συγκινούμενα (l. συγκρινόμενα) τὸν ἅπαντα ἐνδελεχῶς χρόνον, οὐδὲν εἶναι λέγων ὡς (l. περισσὸν) τοῦ παντὸς οὐδὲ κενεόν. πόθεν οὖν τί κ' ἐπέλθοι; Laudant praeterea Stob. ecl. I, 18 p. 378, Plut. plac. phil. I, 18, Galen. hist. phil. 10, Theodoret. therap. t. IV p. 529 C Sch. κενὸν Stob., οὐδέ τι παντὸς κενὸν Gal. 92. Arist. ib. p. 975 b 10 πῶς γάρ, φήσει (ὁ Ἐ.), καὶ ἔπαρξις ἴετο, παντί τε καὶ ποθὲν ἐλθόν; quorum vitia dudum perspecta sunt (cf. ad v. 48 sq.) παντὶ καὶ cod. D. κε om. cod. C. 93. καὶ] κῆρυξ codd. CD, quod spectare videtur ad ἐξαπολοίατ'. πῇ δὲ

ἀλλ' ἄγε, τῶν ὀάρων προτέρων ἐπιμάρτυρα δέρκευ,
εἴ τι καὶ ἐν προτέροισι λιπόξυλον ἔπλετο μορφῇ·
ἠέλιον μὲν λευκὸν ὅρα καὶ θερμὸν ἁπάντῃ,
ἄμβροτα δ' ὅσσα πέλει τε καὶ ἀργέτι δεύεται αὐγῇ,
ὄμβρον δ' ἐν πᾶσι δνοφόεντά τε ῥιγαλέον τε·
ἐκ δ' αἴης προρέουσ' ἐθελυμνά τε καὶ στερεωπά.

καὶ ἐξαπόλοιτο κ' B. *ἀπόλοιτο* Ald., corr. P. 94. *ἔστι γε* K. 'fortasse *ταὐτά*' B. 95. vulgo *ἄλλοτε*, cf. v. 169.

vss. 96—109. Simplic. phys. f. 34 a paulo post v. 95: *πλείονα δὲ ἄλλα εἰπὼν ἐπάγει ἑκάστου τῶν εἰρημένων τὸν χαρακτῆρα, τὸ μὲν πῦρ ἥλιον καλῶν, τὸν δὲ ἀέρα αὐγὴν καὶ οὐρανὸν, τὸ δὲ ὕδωρ ὄμβρον καὶ θάλασσαν· λέγει δὲ οὕτως.* 96. *ἀλλά τε* cod. D. *ἐπὶ μάρτυρα* Simpl. Ald., corr. Scaliger. 97. *λιπόζυγον* St., *ὑπόξυλον* Prellerus. 98—107. Simpl. phys. f. 7 b *καὶ ἐν ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔπεσιν, ἐν οἷς καὶ τὰ γνωρίσματα ἑκάστου τῶν τεσσάρων στοιχείων καὶ τοῦ νείκους καὶ τῆς φιλίας παραδίδωσι σαφῶς, τὴν ἀμφοῖν ἐν πᾶσι μῖξιν τοῦ τε νείκους καὶ τῆς φιλίας ἐξέφηνεν· ἔχει δὲ οὕτως.* 98 et 100 Arist. de gen. et corr. I, 1, Philoponus ad h. l., Plutarch. de pr. frig. p. 949. 98. Galen. *περὶ τῆς τ. ἁπλ. φαρμ. κρ.* t. XIII p. 31 Chart. *λευκὸν*] *θερμὸν* Simpl., Gal., *λαμπρὸν* Plut. et cod. D Simpl., P. *ὅρα* dedi, cum vulgo legeretur *ὁρᾶν*, unius Plutarchi editt. Ald. et Basil. tenerent illud, Simpl. denique sat bonae notae cod. C *ὁρᾶ*. *θερμὸν*] *λαμπρὸν* Simpl. altero loco, Galen. Dudum receptam scripturam firmant Aristotelis et Philoponi testimonia. 99. *δ' ὅσσ' ἴδεται* (*δὲ τοσσ* [ε] *δέ τε* cod. C) et *δ' ὅσσα ἰδεῖτο* Simpl., quorum hoc recepit St., *θ' ὅσσ' ἔπεταί τε* K. (contra doctrinae veritatem, quapropter postea proposuit: *ὅσσα τ' ἔγεντο*; idem hunc versum cum praegresso coniungens atque utrumque de igne intellegens desiderat versum aetheris indolem declarantem statuitque lacunam), *ὅσσ' ἐδέθη* s. *ὅσσα ἰδεῖν* s. *ὅσσα ἰδέσθαι ἔτ'* dubitanter Prellerus, *ἄβρομα δ' ὅσσα πνέει τε* P., *ὅσσ' ἕλεται* Geelius. Correxi ex coniectura: *ἄμβροτα* sunt sidera, quae ex Empedoclis sententia coeli superficiei aethereae infixa illius versatione simul versantur. In errorem inducti sunt quidam, qui, quae elementorum partes atque illustria exempla voluit esse Empedocles, ipsa elementa esse putarent. 100. *ζοφόεντα* Aristotelis et Plutarchi non-

ἐν δὲ κότῳ διάμορφα καὶ ἄνδιχα πάντα πέλονται,
σὺν δ' ἔβη ἐν φιλότητι καὶ ἀλλήλοισι ποθεῖται.
ἐκ τούτων γὰρ πάνθ' ὅσα τ' ἦν ὅσα τ' ἔστι καὶ ἔσται,
δένδρεά τ' ἐβλάστησε καὶ ἀνέρες ἠδὲ γυναῖκες,
θῆρές οἰωνοί τε καὶ ὑδατοθρέμμονες ἰχθῦς,
καί τε θεοὶ δολιχαίωνες τιμῇσι φέριστοι.
αὐτὰ γὰρ ἔστιν ταῦτα, δι' ἀλλήλων δὲ θέοντα
γίγνεται ἀλλοιωπά· διάπτυξις γὰρ ἀμείβει.

καὶ γὰρ καὶ πάρος ἦν τε καὶ ἔσσεται, οὐδέ ποτ', οἴω,
τούτων ἀμφοτέρων κεινώσεται ἄσπετος αἰών.

---

nulli codd. 101. *θελιμνά* (*θέλημά* CD) *τε καὶ στεροπά γε* (*στερεωπά* D) Simpl. Ald. f. 34, *θελίμνατα* (*θελήματα* C, *θελημνά τε* D) *καὶ στερέωμα* id. f. 7, *θέλυμνά τε καὶ στερεά γε* St., *ἐθελημά τε* P.: scripsi cum K. Arist. de gen. et corr. I, 1 p. 315 a 10 *λέγει τὸν μὲν ἥλιον λευκόν, τὴν δὲ γῆν βαρὺ καὶ σκληρόν;* v. ad v. 169. 102. *διαμορφία* C. 104—107. Arist. met. B, 4, 104—106 id. de mundo c. 6. *ἐκ τούτων γὰρ πάντ' ἦν* (*παντὸς ἄτην* D) *ὅσσα τε* (*τ'* C) *ἔστι καὶ ἔσται* Simpl. Ald. f. 34 indeque St., *ἐκ τῶν γὰρ πάνθ' ὅσσ' ἦν,* (*ὅσα τ' ἦν* CD) *ὅσσα τέ ἐστι καὶ ἔσται* id. f. 7, *ἐξ ὧν πάνθ' ὅσα τ' ἦν ὅσα τ' ἔσθ' ὅσα τ' ἔσται ὀπίσσω* Arist. (quem sequitur Prellerus), *ἐξ οὗ* (sc. *τοῦ θεοῦ*) *πάνθ' ὅσα τ' ἦν ὅσα τ' ἐστὶν ὅσα τ' ἔσται ὀπίσσω* id. de mundo, *ἐκ τῶν πάνθ' ὅσα τ' ἦν ὅσα τ' ἔσθ' ὅσα τ' ἔσται ὀπίσσω* K. Scripsi cum P. 105. *δένδρα* (*δένδρεα* CD) *τε βεβλάστηκε* Simpl., Ald., *δένδρεά τ' ἐβλάστησε* D. 108. *ἐστι* Simpl., *ἔστι γε* K. 109. *ἀλλοιωπά τήγον* D. *ἀλλοιωτὰ* St. *τὰ γὰρ διάκρυψις ἀμείβει* Simpl. Ald., P., *διάκρασις* CD, *διάπτυξις* St. et K. e Simpl. f. 34 b (v. ad v. 38), *διάθρεξις* B 'quamvis dubitanter,' propter metrum reiciens *διάπτυξις*. A Ritschelio monitus emendavi transponendo.

vss. 110. 111. prodierunt nuperrime ex Hippolyti *αἱρέσ. ἐλέγχ.* ed. Miller p. 247 *περὶ ὧν* (*φιλίας καὶ νείκους*) *ὁ Ἐ., ὅτι ἔστιν ἀθάνατα δύο καὶ ἀγένητα, καὶ ἀρχὴν τοῦ γενέσθαι μηδέποτε εἰληφότα, ἀλλὰ λέγει τοιοῦτόν τινα τρόπον.* 110. *εἰ γὰρ καὶ πάρος ἦν καὶ*

ἐν δὲ μέρει κρατέουσι περιπλομένοιο κύκλοιο, 138
καὶ φθίνει εἰς ἄλληλα καὶ αὔξεται ἐν μέρει αἴσης.

αὐτὰ γάρ ἐστιν ταῦτα, δι' ἀλλήλων δὲ θέοντα 140
γίγνοντ' ἄνθρωποί τε καὶ ἄλλων ἔθνεα θνητῶν,
ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἕνα κόσμον,
ἄλλοτε δ' αὖ δίχ' ἕκαστα φορεύμενα νείκεος ἔχθει,
εἰςόκεν ἂν συμφύντα τὸ πᾶν ὑπένερθε γένηται.

ὡς δ' ὁπόταν γραφέες ἀναθήματα ποικίλλωσιν 154
ἀνέρες ἀμφὶ τέχνης ὑπὸ μήτιος εὖ δεδαῶτε,
οἵτ' ἐπεὶ οὖν μάρψωσι πολύχροα φάρμακα χερσὶν,
ἁρμονίῃ μίξαντε τὰ μὲν πλέω, ἄλλα δ' ἐλάσσω,
ἐκ τῶν εἴδεα πᾶσιν ἀλίγκια πορσύνουσι,

ἔσται, οὐδέπω τοίω cod., ἔσσεται οὐδέποτ' οἴω Mill.; emendavit Schneidewinus philolog. t. VI p. 160. 111. κενώσεται ἄσβεστος cod., corr. Mill.

vss. 112—118. Simpl. phys. f. 8 a post allatos vss. 98—107: καὶ ὀλίγον δὲ προςελθὼν αὖθις φησιν. Duo priores quoniam a sequentium argumento ad elementa spectante vehementer discrepant, ab his seponendi erant, quos autem post v. 118 iterat Simpl. vss. 69—73 non inclusi cum Karstenio uncis, sed elisi. 112. irrepserat post v. 88. 114. ἔστι γε Simpl. Ald., γε om. D. 115. γίνονται Simpl. κηρῶν id. (cf. vs. 386), θηρῶν K., θνητῶν B. 116. συνερχόμενα Simpl. 117. φορούμενα id. 118. ἂν] ὂν C, ὃν D. σύμπαντα Geelius et P., μεταφύντα dubitanter K.

vss. 119—129. Simpl. phys. f. 34 a post. vss. 96—109 prolatos: καὶ παράδειγμα δὲ ἐναργὲς παρέθετο τοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν γίνεσθαι τὰ διάφορα. 120. ἄμφω CD. μήτινος Simpl. Ald., St., μήτιος CD, Μήτιος P. δεδαῶτες Ald., δεδαῶτε CD, quo spectare videtur ἄμφω. 121. οἵτε Ald., οἵτ' CD. ἐπεὶ ἂν B. 122. μόξαν τε Ald., μίξαντο Scalig., μάξαν τε St. et K., μάξαντε B. 123. πᾶσ' ἐνα-

δένδρεά τε κτίζοντε καὶ ἀνέρας ἠδὲ γυναῖκας
θῆράς τ' οἰωνούς τε καὶ ὑδατοθρέμμονας ἰχθῦς 160
καί τε θεοὺς δολιχαίωνας τιμῇσι φερίστους·
οὕτω μή σ' ἀπάτα φρένας, ὥς νύ κεν ἄλλοθεν εἶναι
θνητῶν, ὅσσα γε δῆλα γεγᾶσιν ἀάσπετα, πηγήν,
ἀλλὰ τορῶς ταῦτ' ἴσθι, θεοῦ πάρα μῦθον ἀκούσας, ...

εἰ δ' ἄγε, νῦν τοι ἐγὼ λέξω πρῶθ' ἡλίου ἀρχὴν, 182
ἐξ ὧν δὴ ἐγένοντο τὰ νῦν ἐςορώμενα πάντα,
γαῖά τε καὶ πόντος πολυκύμων ἠδ' ὑγρὸς ἀὴρ
Τιτὰν ἠδ' αἰθὴρ σφίγγων περὶ κύκλον ἅπαντα.

λίγκια Ald., corr. K. 124. κτίζον τε Ald., κτίζοντες D: correxi cum B. et P.; κτίζουσι Scalig. et K. 127. οὕτω μή σ' ἀπατᾷ Ald., corr. St., μὴν ἀπάτη C. φρένα vulg., corr. B. νύ κεν] τω CD. 128. γεγάασιν ἄσπετα Ald. et P., corr. B.; ὅσσα γε δὴ γεγάασιν ἄσπετα K. 129. St. et B. interpunxerunt post πάρα, hic θεοῦ explicans esse σφαίρου; rectius viderunt K. et P. (ille tamen parum sibi constans, v. supra p. 20) Musam dici θεόν.

vss. 180—183. Clem. Al. strom. p. 674 Pott. 130. εἶδ' ἄγε τοι νῦν ἐγὼ Clem., εἰ δ' ἄγε τοι λέξω Sylburg., εἰ δ' ἄγε τοι μὲν ἐγὼ Potter., εἶδ' ἄγ' ἐγώ τοι νῦν St.: scripsi cum K. ἡλίου mutavi pro ἥλιον. Parum intellexerunt qui hunc a sequentibus divulserunt; sensus est: *dicam tibi principia atque originem solis, unde nempe orta sint quae nunc conspiciuntur, terra, mare, cet.* A v. 131, qui vocis ἀρχὴ explicandae gratia adiectus est, oratio ab instituto cursu deflectit. Nunc non de divinis rerum principiis, sed de quatuor mundi plagis, in quibus sol, eorumque ex illorum unitate exitu exponit poeta. Lacunam autem, quam cum post v. 130. cum St. et K. statuit P., sic sarcire conatus est: πρῶτ' ἠελίοιο (ὄμβρου τε χθονίης τε καὶ ἀπλέτου αἰθέρος) ἀρχήν. 131. δὴ ἐγένοντο] ἐξεγένοντο Scalig., ἐξ ὧν δὴ γεγάασι K., 'ut metro subveniret,' et mavult ἐκ τῶν. 133. περίκυκλος coni. K.

σφαῖρον ἔην. 64

ἔνθ' οὔτ' ἠελίοιο δεδίσκεται ἀγλαὸν εἶδος 72
οὐδὲ μὲν οὐδ' αἴης λάσιον μένος οὐδὲ θάλασσα·
οὕτως ἁρμονίης πυκινῷ κύτει ἐστήρικται 59

---

vs. 134. Simpl. f. 258 a καὶ θεὸν ἐπονομάζει καὶ οὐδετέρως ποτὲ καλεῖ, σφαῖρον ἔην.

vss. 135—138. Simpl. phys. f. 272 b Εὔδημος δὲ τὴν ἀκινησίαν ἐν τῇ τῆς φιλίας ἐπικρατείᾳ κατὰ τὸν σφαῖρον ἐκδέχεται, ἐπειδὰν ἅπαντα συγκριθῇ, ἔνθ' οὔτ' ἠελίοιο διειδεται ὠκέα γυῖα, ἀλλ' ὥς φησιν οὗτος (l. οὕτως), ἁρμονίης πυκινῷ κρύφα ἐστήρικται σφαῖρος κυκλοτερὴς μονιῇ περιγηθεῖ αἰών. ἀρξαμένου δὲ πάλιν τοῦ νείκους ἐπικρατεῖν, τότε πάλιν κίνησις ἐν τῷ σφαίρῳ γίνεται· πάντα γὰρ ἑξείης πελεμίζετο γυῖα θεοῖο: ubi quem primum ab Eudemo sumptum versum laudat Simpl., non impediunt verba ὠκέα γυῖα sine dubio vel ad γυῖα θεοῖο deflexa vel aliena admiscendo mutata, quominus eundem statuamus cum hoc Plutarchi de fac. lun. p. 926 σκόπει μὴ μεθιστὰς καὶ ἀπάγων ἕκαστον, ὅπου πέφυκεν εἶναι, διάλυσίν τινα κόσμου φιλοσοφῇς καὶ τὸ νεῖκος μετάγῃς τὸ Ἐμπεδοκλέους τοῖς πράγμασι· — καὶ τὴν μυθικὴν ἐκείνην καὶ φοβερὰν ἀκοσμίαν καὶ πλημμέλειαν ἐπιδεῖν ποθῇς, χωρὶς τὸ βαρὺ πᾶν καὶ χωρὶς τὸ κοῦφον Ἔνθ' οὔτ' ἠελίοιο δεδίττεται ἀγλαὸν εἶδος Οὐδὲ μὲν οὐδ' αἴης λάσιον γένος οὐδὲ θάλασσα, ὥς φησι Ἐ., οὐ γῆ θερμότητος μετεῖχεν, οὐχ ὕδωρ πνεύματος, οὐκ ἄνω τι τῶν βαρέων οὐ κάτω τι τῶν κούφων, ἀλλ' ἄκρατοι καὶ ἄστοργοι καὶ μονάδες αἱ τῶν ὅλων ἀρχαί, μὴ προσιέμεναι σύγκρισιν ἑτέρου πρὸς ἕτερον μηδὲ κοινωνίαν, ἀλλὰ φεύγουσαι καὶ ἀποστρεφόμεναι κτλ. Sed Plutarchum prioribus versibus in contrariam atque debebat partem abusum esse et res arguit et Simplicius. 135. οὐδ' B. δεδίσσεται K., qui idem cum Emperio coniecit δεδίσκεται = δείκνυται, et versum Simplicianum peculiarem statuens coniungensque cum v. 134 scripsit ὀξέα αὐγή, — ὠκέα αἴγλη B., praebente cod. Taur. διειέται ὠκέαγῆ, — ἠελίου διαείδεται Geelius. 136. vulgo γένος, σθένος Emperius; corr. B (conferas Parmenid. v. 143 Brand. ἄστρων θερμὸν μένος). 137. legebatur κρυφῷ vel κρύφα, pro quo K. κρύφῳ; cf. v. 182. 138. ita ap.

σφαῖρος κυκλοτερὴς μονίῃ περιηγέϊ γαίων.

αὐτὰρ ἐπεὶ μέγα Νεῖκος ἐνὶ μελέεσσιν ἐθρέφθη 66
ἐς τιμάς τ' ἀνόρουσε τελειομένοιο χρόνοιο,
ὅς σφιν ἀμοιβαῖος πλατέος παρελήλαται ὅρκου.

πάντα γὰρ ἑξείης πελεμίζετο γυῖα θεοῖο. 70

χωρὶς πᾶν τὸ βαρὺ χωρίς τε τὸ κοῦφον. 71

ἄστοργοι καὶ ἄκρητοι.

σωρευόμενον μέγεθος.

Simpl. de coel. p. 47 Peyr., *κόνῃ περιήθεϊ γαίων* Anton. Phil. XII, 3, *μιμίῃς περιτεθῇ χαίρων* Stob. Ecl. phys. I, 15 p. 354 (apud quem qui huic versui praemittitur incerti auctoris versus: *ἀλλ' ὅγε πάντοθεν ἶσον καὶ πάμπαν ἀπείρων*, eum assentior Brandisio comment. Eleat. p. 132 non esse Empedocleum), *μούνῃ περιηγέϊ χαίρων* Tatius in Arat. p. 77, Petav., *κυκλοτερεῖ μανίᾳ* fragm. Schol. ib. p. 96, *μόνῃ* Procl. in Tim. p. 160; recentiores varia (v. Sturz. p. 544 sqq., quem tamen fugit Bentl. ad Hor. serm. II, 7, 83). Scripsi cum K. et P.

vss. 139—141. Arist. met. B, 4, Simpl. phys. f. 272 b *λέγει δὲ καὶ ταῦτα 'Ε. ἐπὶ τῆς τοῦ νείκους ἐπικρατείας.* 139. *ἀλλ' ὅτε δὴ* Arist. 141. *ὃ* Simpl. *παρελήλατο* Arist. nonnulli libri.

vs. 142. Simpl. phys. f. 272 b, v. ad vss. 135—138.

vs. 143. effecit Sturzius e Plut. de fac. lun. p. 926 (v. ad vss. 135—138) supplevitque *ἔθηκεν* (*τὸ Νεῖκος*), praemisit autem probante K. versibus 135. 36, a quorum argumento longe distat. *τὸ βαρὺ ποιῶν καὶ χ.* Emperius act. societ. gr. t. I p. 356.

vs. 144. erui e Plutarchi loco ad vss. 135—138 descripto. Transposui prosodiae ergo.

vs. 145. sumpsi de Arist. gen. et corr. I, c. 8 p. 325 b 22.

εἴπερ ἀπείρονα γῆς τε βάθη καὶ δαψιλὸς αἰθήρ, 199
ὡς διὰ πολλῶν δὴ βροτέων ῥηθέντα ματαίως
ἐκκέχυται στομάτων, ὀλίγον τοῦ παντὸς ἰδόντων . . . .

ἥλιος ὀξυβελὴς ἠδ' ἱλάειρα σελήνη . . . 168

ἀλλ' ὁ μὲν ἁλισθεὶς μέγαν οὐρανὸν ἀμφιπολεύει. 187

ἀνταυγεῖ πρὸς Ὄλυμπον ἀταρβήτοισι προςώποις. 188

---

vss. 146—148. Arist. de X. Z. G. c. 2 *ὡς καὶ Ξενοφάνης ἄπειρον τό τε βάθος τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρος φησὶν εἶναι. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Ἐ. ἐπιτιμᾷ γὰρ ὡς λεγόντων τινῶν τοιαῦτα ἀδύνατα εἶναι, οὕτως ἐχόντων ξυμβαίνειν αὐτά, εἴπερ ἀπείρονα κτλ.*; id. de coelo II, 2 *οἱ μὲν γὰρ διὰ ταῦτα ἄπειρον τὸ κάτω τῆς γῆς εἶναί φασιν, ἐπ' ἄπειρον αὐτὴν ἐῤῥιζῶσθαι λέγοντες, ὥςπερ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος· διὸ καὶ Ἐ. οὕτως ἐπέπληξεν, εἰπὼν ὡς*; ad h. l. Simplicius f. 127 a. 147. 48 Clem Al. p. 817. *ὃς* Arist. de Xen. *βροτέων] γλώσσης* Arist. de coel. Clem. *ἐλθόντα* Clem. 148. *εἰδότων* Clem.

vs. 149. Plut. de fac. in orb. lun. p. 920 *καὶ Ἐ. τὴν ἑκατέρων ἀποδίδωσιν οὐχ ἀηδῶς διαφοράν· ἥλιος ὀξυμελὴς ἠδὲ λάϊνα σελήνη· τὸ ἐπάγωγον αὐτῆς καὶ ἱλαρὸν καὶ ἄλυπον οὕτω προςαγορεύσας. ὀξυβελὴς* Xylander. *ἡ δ'* (s. *ἠδ'*) *αὖ ἱλάειρα* id. Hesychius *ἱλάειρα, σελήνη*. Idem vidit Emperius l. l. p. 354. *ἀγλαΐεσσα* K., *λάϊν' ἠδὲ σελήνη* Preller.

vs. 150. Macrob. Saturn. I, 17, Etymol. M., Orion Etym., Suidas s. v. *ἥλιος*, Cramer anecd. t. II p. 444. *οὕνεκ' ἀναλισθεὶς* Macrob. *ἀλεῖσθαι* Suid., Cram. *μέγαν] μέσον* Etym. M. *ἀμφιπολεῖ* Cram.

vs. 151. Plut. de Pyth. orac. p. 400 *ὑμεῖς δὲ τοῦ μὲν Ἐμπεδοκλέους καταγελᾶτε φάσκοντος τὸν ἥλιον περὶ γῆν ἀνακλάσει φωτὸς οὐρανίου γενόμενον, αὖθις ἀνταυγεῖν πρὸς Ὄλυμπον ἀταρβήτοις προςώποις*; Galen. de usu part. III, 3 *τὸ οἴεσθαι διὰ τοῦτο ὀρθῶς ἑστάναι τὸν ἄνθρωπον, ἵν' εἰς τὸν οὐρανὸν ἑτοίμως ἀναβλέπῃ καὶ λέγειν ἔχῃ, ἀνταυγέω κτλ.* Hinc dudum conformarunt versum; at Sca-

ἡ δὲ φλὸξ ἱλάειρα μινυνθαδίης τύχεν αὐγῆς. 193

ὡς αὐγὴ τύψασα σεληναίης κύκλον εὐρὺν . . . 192

κυκλοτερὲς περὶ γαῖαν ἑλίσσεται ἀλλότριον φῶς 190
ἅρματος ὥςπερ ἀν' ἴχνος. 189

---

liger ad Manil. 4 p. 247 ed. a. 1579 'ignoto poetae veteri' tribuit hunc: *αὐγάζω πρὸς Ὄλυμπον ἀταρβήτῃσι προςωπαῖς.* *ἀταρμύκτοισι* flagitavit Porson. Add. ad Hecub. 958, nesciens nempe eundem versum apud Galenum legi.

vs. 152. Simpl. phys. f. 74 b. *τύχε* pro *ψύχε* St. *αὐγῆς* scripsi pro *γαίης*; *αἴσης* K.

vs. 153. Plut. de fac. in orb. lun. p. 929 *ἀπολείπεται τοίνυν τὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἀνακλάσει τινὶ τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν σελήνην γίνεσθαι τὸν ἐνταῦθα φωτισμὸν ἀπ' αὐτῆς. ὅθεν οὐδὲ θερμὸν οὐδὲ λαμπρὸν ἀφικνεῖται πρὸς ἡμᾶς ὥςπερ ἦν εἰκός, ἐξάψεως καὶ μίξεως * * φώτων γεγενημένης. ἀλλ' οἷον αἵ τε φωναὶ κατὰ τὰς ἀνακλάσεις ἀμαυροτέραν ἀναφαίνουσι τὴν ἠχὼ τοῦ φθέγματος αἵ τε πληγαὶ τῶν ἀφαλλομένων βελῶν μαλακώτεραι προςπίπτουσιν, ὡς αὐγὴ κτλ., ἀσθενῆ καὶ ἀμυδρὰν ἀνάῤῥοιαν ἴσχει πρὸς ἡμᾶς, διὰ τὴν κλάσιν ἐκλυομένης τῆς δυνάμεως.*

vss. 154—155: ille ap. Achill. Tat. introd. in Arat. c. 16 p. 77 Petav. *ἡ πλείων δόξα πρώτην τὴν σελήνην λέγει· ἐπεὶ καὶ ἀπόσπασμα τοῦ ἡλίου λέγουσιν αὐτήν, ὡς καὶ Ἐ.*, hic ap. Plut. l. l. p. 925 *τῆς δὲ γῆς τρόπον τινὰ ψαύει (ἡ σελήνη) καὶ περιφερομένη πλησίον, ἅρματος ὥςπερ ἴχνος ἀνελίσσεται, φησὶν ὁ Ἐ., ἥτε περὶ ἄκραν.* 155. *ἂν ἴχνος ἑλίσσεται, ἡ περὶ γαῖαν* Wyttenb., *ἡ περὶ γῆν ὡς ἅρμ. ἴχν. ἑλ. ἄκραν* St., *ἑλ. γῆν περὶ ἄκ.* K. Perspecto versuum arto connexu abundantia recidi; vulgo duos ac diversos versus esse crediderunt. Panzerbieterus optionem dat inter *ἅρμ. ὥςπ. ἴχν. νύσσῃ ἐνελ. ἄκρῃ* et *ἅρμ. ὡς περὶ χνοιὴ ἑλ. ἥτε.*

ἀθρεῖ μὲν γὰρ ἄνακτος ἐναντίον ἁγέα κύκλον. 191

ἐπεσκίασεν δέ οἱ αὐγὰς 194
ἱσταμένη καθύπερθεν, ἐπεσκνίφωσε δὲ γαίης
τόσσον ὅσον τ' εὖρος γλαυκώπιδος ἔπλετο μήνης.

νύκτα δὲ γαῖα τίθησιν ὑφισταμένη φαέεσσιν. 197

---

vs. 156. Bekkeri anecd. t. I p. 337. ἀθρεῖ K. pro ἄθρει.

vss. 157—159. Plut. l. d. p. 929 αὕτη τε γὰρ (ἡ σελήνη) ἄδηλός ἐστιν τηνικαῦτα κἀκεῖνον (τὸν ἥλιον) ἀπέκρυψε καὶ ἠφάνισε πολλάκις, ἀπεσκεύασε δέ οἱ αὐγάς, ὥςπερ φησὶν ὁ Ἐ., ἔστ' αἶαν καθύπερθεν, ἀπεσκνίφωσε δὲ γαίης τόσσον ὅσον τ' εὖρος ἔπλετο γλαυκώπιδος μήνης, καθάπερ εἰς νύκτα καὶ σκότος, οὐκ εἰς ἄστρον ἕτερο *** τοῦ φωτὸς ἐμπεσόντος. 157. ἀπεσκέδασεν Xylander, Scalig., K., ἀπεσκίασεν B. 158. ἱσταμένη dedi e coniectura (cf. Stob. ecl. I, 25 p. 530 et versum mox sequentem); poteram etiam εἰς αἴθρην, cui favere videtur Plutarchus; ἐς γαῖαν Xylander, K., ἔστ' ἐπ' αἶαν St. ἐπεσκνίφωσε K. 159. γλαυκώπιδος ἔπλετο Xylander.

vs. 160. Plut. quaestt. Plat. p. 1006 οἱ τῶν ὡρολογίων γνώμονες οὐ συμμεθιστάμενοι ταῖς σκιαῖς, ἀλλὰ ἑστῶτες ὄργανα καὶ χρόνου μέτρα γεγόνασι μιμούμενοι τῆς γῆς τὸ ἐπιπροςθοῦν τῷ ἡλίῳ περὶ αὐτὴν ὑποφερομένῳ, καθάπερ εἶπεν Ἐ. ἐφισταμένη Scalig.

Ab hac carminis parte non ita multum fuisse remotos suspicor versus, quos e codice Mediolanensi Plut. quaestt. natur. 39. sumptos latine dedit Gybertus Longolius, inter Empedoclea nemodum recepit. Plutarchi verba latina (ap. Duebn. p. 1126) haec sunt: *Cur aqua in summa parte alba, in fundo vero nigra spectatur? An quod profunditas nigredinis mater est cet.? Superficies autem, quoniam continuo a sole afficitur, candorem luminis recipiat oportet. Quod ipsum et Empedocles approbat:*

Et niger in fundo fluvii color exstat ab umbra,
atque cavernosis itidem spectatur in antris.

νυκτὸς ἐρημαίης ἀλαώπιδος. 198

πολλὰ δ' ἔνερθ' οὔδεος πυρὰ καίεται. 207

φῦλον ἄμουσον ἄγουσα πολυσπερέων καμασηνῶν. 205

ἅλς ἐπάγη ῥιπῇσιν ἑωσμένος ἠελίοιο. 206

γῆς ἱδρῶτα θάλασσαν.

(ἀλλ' αἰθὴρ) μακρῇσι κατὰ χθόνα δύετο ῥίζαις. 203

---

vs. 161. id. quaestt. conv. p. 720 σκοτεινὸς ὢν ὁ ἀὴρ κατ' Ἐμπεδοκλέα κτλ. ἀλαώπιδος Xylander pro ἀγλαώπιδος. Hesych. ἀλαῶπιν· σκοτεινήν, οὐ βλέπουσαν.

vs. 162. Procl. in Tim. III p. 141 καὶ γὰρ ὑπὸ γῆς ῥύακές εἰσι, ὥς καί φησί που Ἐ. — καὶ οὐ δεῖ θαυμάζειν, πῶς οὖν ἐν ὕδατι ὂν τὸ πῦρ οὐ σβέννυται· χωρεῖ γὰρ πάντα δι' ἀλλήλων, καὶ ἔστι τὸ ἐπικρατοῦν ἄλλο ἐν ἄλλοις. ἔνερθ' οὔδεος St. pro Procli ἔνερθε οὔδεος.

vs. 163. Plut. quaestt. conv. p. 685 loquens de mari. πολυσπορέων K. V. ad v. 214.

vs. 164. Hephaest. enchir. c. 1 p. 4 Gaisf. ἕως μένος ed. Flor., Gaisf., ἑωςμενως cod. Cant., corr. Turnebus. ἅλς recte a Karstenio intellectus est *sal*.

vs. 165. effeci ex Arist. meteor. II, 2 ὁμοίως δὲ γελοῖον καὶ εἴ τις εἰπὼν ἱδρῶτα τῆς γῆς εἶναι τὴν θάλατταν οἴεταί τι σαφὲς εἰρηκέναι, καθάπερ Ἐ.; Plut. plac. phil. III, 13 Ἐ. ἱδρῶτα τῆς γῆς ἐκκαιομένης ὑπὸ τοῦ ἡλίου διὰ τὴν ἐπὶ τὸ πλεῖον πίλησιν (λέγει). De simili conf. Clem. Al. strom. p. 676, Porphyr. V. P. c. 41, Plut de Is. p. 365 b.

vss. 166—167. Arist. de gen. et corr. II. 6 (v. ad v. 168), id.

οὕτω γὰρ συνέκυρσε θέων τότε, πολλάκι δ' ἄλλως. 204

καρπαλίμως ἀνόπαιον. 202

αὐτὰρ ἐγὼ παλίνορσος ἐλεύσομαι ἐς πόρον ὕμνων, 165
τὸν πρότερον κατέλεξα, λόγου λόγον ἐξοχετεύων
κεῖνον· ἐπεὶ Νεῖκος μὲν ἐνέρτατον ἵκετο βένθος
δίνης, ἐν δὲ μέσῃ Φιλότης στροφάλιγγι γένηται,
ἔνθ' ἤδη τάδε πάντα συνέρχεται ἓν μόνον εἶναι,
οὐκ ἄφαρ, ἀλλ' ἐθελημὰ συνιστάμεν' ἄλλοθεν ἄλλα. 170

---

phys. II, 4 Ἐ. οὐκ ἀεὶ τὸν ἀέρα ἀνωτάτω ἀποκρίνεσθαί φησιν, ἀλλ' ὅπως ἂν τύχῃ· λέγει γοῦν ἐν τῇ κοσμοποιΐᾳ, ὥς οὕτω συνέκυρσε κτλ. ῥοίζοις Scalig. et K., quod non displicet.

vs. 168. Eustath. ad Od. α, 320. (ex Herodiano περὶ σχημ. Ὁμηρ., v. Creuzer ad Plot. de pulchr. p. 197) τὸ ἀνόπαια — δοκεῖ τισι ἀντὶ τοῦ ἀνωφερὴς εἶναι ὡρμημένοις ἐκ τῶν Ἐμπεδοκλέους εἰπόντος ἐπὶ πυρὸς τὸ κ. ἀν., Arist. de gen. et corr. II, 6 διέκρινε μὲν γὰρ τὸ νεῖκος, ἠνέχθη δ' ἄνω ὁ αἰθὴρ οὐχ ὑπὸ τοῦ νείκους, ἀλλ' ὁτὲ μέν φησιν ὥσπερ ἀπὸ τύχης, οὕτω γὰρ συνέκυρσε κτλ., ὁτὲ δέ φησι πεφυκέναι τὸ πῦρ ἄνω φέρεσθαι, ὁ δ' αἰθήρ, φησί, μακρῇσι κτλ. K. supplevit πῦρ μὲν ὄρουσε.

vss. 169—185. Simpl. de coelo ap. Peyron. p. 27 (cod. Taur.), Gaisf. poet. min. gr. t. II p. XLII, Schol. Arist. Brand. p. 507 a. 170. λόγῳ vulg. ὑποχετεύων Peyr., ἐποχ. Brand., K., ἐξοχ. Gaisfordii cod. A, ἐπιχ. eiusd. cod. B, corr. B. (in diurn. antiq. 1842. p. 1002; idem antea λόγῳ λ. εἰσχ.) 171—185. Simpl. phys. f. 7 b καὶ πρὸ τούτων (vss. 203 sqq.) ἐν ἄλλοις τὴν ἀμφοῖν ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέργειαν παραδίδωσι λέγων. κεῖνον vulg., καινόν B. 172. δίνῃσιν δὲ Taur. B. στροφάδι γεγένηται Petersen (Allg. Lit. Z. 1837, n. 97), modorum enallage offensus; ceterum de loci sententia mira excogitavit. 173. ἐν τῇ δὴ A, phys. Ald., Brand., K. ἐν τῇ ἤδὲ Taur. B (hic 'altero loco' ἐν τῇδὶ), ἐν τῇδὲ οὖν δ' αὖ τάδε A; 'altero loco' corr. B. 174. οὐκ ἄφορ' Taur. B, τοὐκάφαρ A.

τῶν δὲ συνερχομένων ἐξ ἔσχατον ἵστατο Νεῖκος.
πολλὰ δ' ἄμιχθ' ἔστηκε κεραιομένοισιν ἐναλλάξ,
ὅσσ' ἔτι Νεῖκος ἔρυκε μετάρσιον· οὐ γὰρ * ἀμεμφέως
πάντως ἐξέστηκεν ἐπ' ἔσχατα τέρματα κύκλου,
ἀλλὰ τὰ μέν τ' ἐνέμιμνε μελέων, τὰ δέ τ' ἐξεβεβήκει.
ὅσσον δ' αἰὲν ὑπεκπροθέοι, τόσον αἰὲν ἐπῄει
ἠπιόφρων Φιλότης τε καὶ ἔμπεσεν ἄμβροτος ὁρμή·

ἀλλὰ θέλημα ABCD, ἀλλ' ἐθέλημα Taur., Brand., B. θέλιμνα phys. Ald., θέλυμνα St., ἀλλ' ἐθελυμνὰ K., qui versum hunc commiscendo cum v. 101 falsi sunt: illic de soliditate rerum e terra oriundarum, hic de tarditate sua sponte congredientium sermo est. ἄλλοθεν ἄλλο nonnulli. 175. postquam qui hoc loco legebatur vs. 184 a Bergkio eiectus erat, Schneidewinus interponi iussit e Stob. eclog. I, 10 p. 287 (v. ad v. 35); cf. Arist. met. B, 4 εἰ γὰρ μὴ ἐνῆν τὸ Νεῖκος ἐν τοῖς πράγμασιν, ἓν ἂν ἦν ἅπαντα, ὥς φησίν· ὅταν γὰρ συνέλθῃ, τότε δ' ἔσχατον ἵστατο Νεῖκος. 176. πολλὰ δὲ ἅμα κατεστήκει Taur., πολλὰ δ' ἄμικτ' Ald., ABD, St. K., ἄμικτα Brand. κατέστη C, ἔστι D. κεραμένοισιν A, κεκερασμένοισιν CD, κεραϊζομένοισιν Taur., κερασσαμένοισιν Ald., St., κερασσομένοισιν Gaisf., corr. K. 'ex A' (immo e B). 177. ἐλλάξ. ὅσσ' ἔτι νεῖκος ἔρυκε μετάρσιον· οὐ γὰρ | ἀμφαφέως Taur., ἀμφαφέως B, (in quo latet fortasse ἀφαυρῶς), ἀμεμφέως A, Ald., St., K., B., ἄμ' ἀμφὶς P., *non sine querela* Moërbeka (inde οὐκ ἀμέμπτως de coel. Ald.). 178—181. Simpl. de coelo ap. Peyr. p. 37, ap. Brand. p. 512 a μήποτε οὖν οὐκ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς φιλίας ταῦτα λέγει γίνεσθαι ὁ Ἐ., ὡς ἐνόμισεν ὁ Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ τότε ὅτε οὔπω τὸ νεῖκος πᾶν ἐξέστηκε κτλ. τὸ πᾶν ἐξέστηξεν ἐπ' ἔστατα κύκλου Taur., τὸ πᾶν ἐξεστήκει ἐπέστατα τεύματα κύκλου B, πᾶν ἐξεστήκειν Brand. utroque loco, πω πᾶν Ald., A., St., K., οὔπω D, ἐς τὸ πὰν B., τὸ πᾶν Petersen, πῶ πᾶν P.: scripsi ex emendatione. ἐπ' ἐσχ. ἐξέστηκεν St. 'Altero loco' AB ordinem verborum pessumdatum praebent, congruunt autem cum D in οὔπω. 179. ἐνέμιμνε, μελέων B. 180. ὑπεκπροσθέει Ald., ὑπεκπροθέει C, St., ὑπεκροθέοι Brand. 181. ἠ πίφρων Ald., περίφρων C, πίφρων D. φιλότης Taur. Ald., φιλότητι B, φιλότητος ACD, K., B. ἀμφεῦσσον Taur., ἄμφεσον B, ἀμεμ-

αἶψα δὲ θνήτ' ἐφύοντο τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι,
ζωρά τε τὰ πρὶν ἄκρητα, διαλλάξαντα κελεύθους·
τῶν δέ τε μισγομένων χεῖτ' ἔθνεα μυρία θνητῶν,
παντοίῃς ἰδέῃσιν ἀρηρότα, θαῦμα ἰδέσθαι.

ἄρθμια μὲν γὰρ πάνθ' αὑτῶν ἐγένοντο μέρεσσιν,
ἠλέκτωρ τε χθών τε καὶ οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα,
ὅσσα νυν ἐν θνητοῖσιν ἀποπλαγχθέντα πέφυκεν.
ὣς δ' αὔτως ὅσα κρᾶσιν ἐπαρτέα μᾶλλον ἔασιν,
ἀλλήλοις ἔστερκται, ὁμοιωθέντ' Ἀφροδίτῃ.
ἐχθρὰ δ' ἀπ' ἀλλήλων πλεῖστον διέχουσιν ἄμικτα
γέννᾳ τε κράσει τε καὶ εἴδεσιν ἐκμάκτοισι,

φέως Ald., St. (ἀμβρότῳ ὁρμῇ), B., Petersen, ἀμεμφέος A., Taur. (p. 37), K., *sine querela* Moërbeka (ἀμέμπτου): correxi (cf. v. 307). 182. 183. Theophr. ap. Athen. X p. 423, Arist. poet. c. 25 τὰ δὲ διαιρέσει (δεῖ διαλύειν), οἷον Ἐ., Eustath. ad Il. I p. 746, 57. αἶψα δ' ἔθνεά τ' Taur. B θνητὰ φύοντο Theoph., Eustath. εἶναι om. Arist. 183. Plut.quaestt. conv. p. 677. ζῷά τε πρὶν κέκριτο Arist. (*animalia* Moërb.) δὲ Ald. ἄκριτα Taur., Ald. κέκτητο cod. Arist., πρὶν τὰ κέκρητο B. διαλλάττοντα Athen· 185. παντοίαις Ald.

vss. 186—194. Simpl phys. f. 34 a. b. 186. ἄρθμια D, ἄρτια Ald. αὐτὰ ἑαυτῶν πάντα Ald., πάντα ἑαυτῶν αὐτὰ St. K., τ' αὐτὰ ἑαυτ. π. P.; addidi ἐγένοντο. μέλεσσιν K. 188. ὅσσα φιν Ald., quod ferendum non erat: nam qui formam doricam esse contenderunt defenderuntque, praeterviderunt pronomen minime in sententiam quadrare (cf. v. 213); ὅσσα τιν' P., fortasse ὅσσαπερ. 189. ὡς δ' αὔτως K. ἐπαρκέα Ald., ἐπαρτέα K., ἐπάρμενα P. 191. 192. Theophrast. de sensu 16 ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὴν ἡδονὴν καὶ λυπὴν ὁμολογουμένως ἀποδίδωσιν, ἥδεσθαι μὲν ποιῶν τοῖς ὁμοίοις, λύπεσθαι δὲ τοῖς ἐναντίοις· ἐχθρὰ γὰρ εἶναι· διὸ πλεῖστον ἀπ' ἀλλήλων διέχουσιν κτλ., unde de versuum loco quicquam col-

πάντη συγγίγνεσθαι ἀήθεα καὶ μάλα λυγρά,
νεικεογεννήτοισιν ὅτ' οὐκ ἀγανή σφισιν ὀργή.

τῇδε μὲν οὖν ἰότητι τύχης πεφρόνηκεν ἅπαντα. 312

* * *

καὶ καθόσον μὲν ἀραιότατα ξυνέκυρσε πεσόντα. 314

πυρὶ δ' αὔξάνεται πῦρ, 270
αὔξει δὲ χθὼν μὲν σφέτερον δέμας, αἰθέρα δ' αἰθήρ.

ἡ δὲ χθὼν ἐπίηρος ἐν εὐστέρνοις χοάνοισι 211

---

ligere non licuit Karstenio. ἔχθρα πλεῖστον ἐπ' ἀλλ. διέχουσι μάλιστα Ald., ἔργα D, ἔχθει St., ἐχθρὰ δὲ K.: transposui. ἀπ' CD. ἄμικτα K. (cf. v. 176). γέννᾳ K. pro γέννῃ. 194. νεικεογεννήστεσιν ὅτι σφίσι γέννας ὀργᾶ Ald., δ' ὑγραίνει κεο γεννέστησιν C, δ' ὑγρὰ | νεικεογέννεσιισιν D, νεικεογεννέστῃσιν ὅτι σφισι πᾶν γένος (s. γέννη) ὀργᾷ St., νεικεογεννητῇσιν ὅτι σφισι πᾶν δέμας ὀργᾷ K., νείκεος ἐννεσίῃσιν, ὅτι σφίσι γένν' ἄστοργος P. Simplicius ad l. habet vocem νεικεογενέσι, ut de componendi ratione, non de composito vocabulo relinquatur dubitatio. De νεικεογεννήτοισι cogitavit etiam Lobeck. paralip. p. 451 (—αισιν Scalig.) γεννᾶν C. Versum e coniectura conformavi; ὀργή est *natura, indoles*.

vss. 195. 196. Simpl. phys. f. 74 b, hunc paucis interiectis illum excepisse testans. 195. οὖν add. K. 196. καθ' ὅσων μὲν ἀραιὰ τάδε P.

vss. 197. 198. Arist. de gen. et corr. II, 6 ἀλλὰ μὴν οὐδ' αὔξησις ἂν εἴη κατ' Ἐ. ἀλλ' ἢ κατὰ πρόςθεσιν· πυρὶ γὰρ αὔξει τὸ πῦρ, αὔξει δὲ χθὼν κτλ. 197. conformavit K. 198. δέμας K. ex uno codice, γένος reliqui; fortasse μένος, v. ad v. 136.

vss. 199—202. Simpl. phys. f. 66 b. 199—201. Arist. de an. I, 5 ibique et passim commentatores, Alex. Aphr. in Brand. Schol.

δοιὼ τῶν ὀκτὼ μερέων λάχε Νήστιδος αἴγλης,
τέσσαρα δ' Ἡφαίστοιο· τὰ δ' ὀστέα λευκὰ γένοντο
ἁρμονίης κόλλησιν ἀρηρότα θεσπεσίηθεν.

ἡ δὲ χθὼν τούτοισιν ἴση συνέκυρσε μιγεῖσα
Ἡφαίστῳ τ' ὄμβρῳ τε καὶ αἰθέρι παμφανόωντι,
Κύπριδος ὁρμισθεῖσι τελείοις ἐν λιμένεσσιν·
εἴτ' ὀλίγον μείζων εἴτε πλέον ἐστὶν ἐλάσσων.
ἐκ τῶν αἷμά τε γέντο καὶ ἄλλης εἴδεα σαρκός.

---

p. 829 b. Aristot.: οὐ γὰρ ὁπωσοῦν ἔχοντα τὰ στοχεῖα τούτων (τῶν συνθέτων) ἕκαστον, ἀλλὰ λόγῳ τινὶ καὶ συνθέσει, καθάπερ φησὶ καὶ Ἐ. τὸ ὀστοῦν; Simpl.: καὶ γὰρ καὶ λόγῳ τινὶ ποιεῖ σάρκας καὶ ὀστοῦν καὶ ἄλλων ἕκαστον. λέγει γοῦν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν κτλ. 199. εὐστέρνοις Arist., Simpl. de an., Themist., Philopon., St., εὐτύκτοις Simpl. phys., Alex., Scalig., K., P. 200. Scriptores fluctuant inter τὰ δύο et τὰς δύο, μερέων et μοιρέων, quorum aliud alii adoptarunt recentes; μοιρέων quidem a Gottlingio susceptum respuitur a τέσσαρα. Articulo ante δύο iustum sedem non esse patet: quapropter revocavi formam epicam. αἴγλη Alex., Αἴγλης K., Νήστιδος, αὐγῆς | τέσσαρ' ἰδ' H. Ritterus (narrante Prellero). 201. λεύκ' ἐγένοντο Alex., Arist. Bekk.

vss. 203—207. Simpl. phys. f. 7 b ἐν οἷς (φυσικοῖς) καὶ τῆς ἐνταῦθα δημιουργικῆς συγκράσεως τὴν Ἀφροδίτην ἤτοι τὴν φιλίαν αἰτίαν φησί. καλεῖ δὲ τὸ μὲν πῦρ καὶ Ἥφαιστον καὶ ἥλιον καὶ φλόγα, τὸ δὲ ὕδωρ ὄμβρον, τὸν δὲ ἀέρα αἰθέρα. λέγει δὲ (οὖν C) πολλαχοῦ μὲν ταῦτα, καὶ ἐν τούτοις δὲ τοῖς ἔπεσιν. 203. Simpl. f. 74 b. μάλιστα Ald., corr. K. (cf. v. 191). 204. τε om. D. 205. ὁρμηθεῖσα Ald., ὁρμισθεῖσα C: correxi. 206. μεῖζον — ἔλασσον Ald., μεῖζον γ' — ἔλασσον St. K.: rectum prodiit e D, coniecerat P., nisi quod πλεόνεσσιν novavit. Sensus est: *elementorum gravius quodque tenuiorem, levius largiorem molem habet.* Fortasse aliqua ante hunc exciderunt. 207. αἵματ' ἐγένοντο Ald., αἷμα τάγεντο D, corr. St.; αἷματ' ἔγεντο P.

. . . *ἄλφιτον ὕδατι κολλήσας* . . . 208

. . *σχεδύνην Φιλότητα.*

---

vs. 208. Arist. meteor. 4, 4 *τὸ ὑγρὸν τῷ ξηρῷ αἴτιον τοῦ ὁρίζεσθαι, καὶ ἑκάτερον ἑκατέρῳ οἷον κόλλα γίγνεται, ὥςπερ καὶ Ἐ. ἐποίησεν ἐν τοῖς φυσικοῖς*, ibique commentt., id. problem. 21, 22 *κόλλῃ γὰρ χρῆται (τὸ ἄλευρον) τῷ ὕδατι, ὥςπερ καὶ Ἐ. μετήνεγκεν ἐν τοῖς Περσικοῖς* (l. *Φυσικοῖς*) *εἰπών*.

vs. 209. effeci e Plut. de pr. frig. p. 952 *καὶ ὅλως τὸ μὲν πῦρ διαστατικόν ἐστι καὶ διαιρετικὸν, τὸ δὲ ὕδωρ κολλητικὸν καὶ σχετικὸν, τῇ ὑγρότητι συνέχον καὶ πῆττον· ᾗ καὶ παρέσχεν Ἐ. ὑπόνοιαν, ὡς τὸ μὲν πῦρ νεῖκος οὐλόμενον* (v. 79), *σχεδύνην δὲ φιλότητα τὸ ὑγρὸν ἑκάστοτε προςαγορεύων*: unde recte monuit Karstenius p. 349 non esse quicquam ad Empedoclis de ignis aquaeque partibus doctrinam cum Brandisio hist. phil. I p. 204 concludendum. *σχεσύνην* Buttmann, *σχεδίην* Lobeck. pathol. p. 128.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ.

Εἰ δέ τί σοι περὶ τῶνδε λιπόξυλος ἔπλετο πίστις, 150
πῶς ὕδατος γαίης τε καὶ αἰθέρος ἠελίου τε
κιρναμένων χροιαί τ' εἴδη τε γενοίατο θνητῶν
τοῖ', ὅσα νῦν γεγάασι συναρμοσθέντ' Ἀφροδίτῃ . . .

πῶς και δένδρεα μακρὰ καὶ εἰνάλιοι καμασῆνες . . . 243

ὡς δὲ τότε χθόνα Κύπρις, ἐπεί τ' ἐδίηνεν ἐν ὄμβρῳ, 209
αἰθέρ' ἐπιπνείουσα θοῷ πυρὶ δῶκε κρατῦναι.

---

vss. 210—213. Simpl. de coelo ap. Peyron. p. 28, Gaisford. poet. gr. min. t. II p. XLIII, Brandis. Schol. Arist. p. 507 a: *ὅτι δὲ περὶ τούτων λέγει τῶν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, ἄκουε τούτων τῶν ἐπῶν.* 210. *εἰ δ' ἔτι σοι* A., K. *εἰδέτι σοι* B, *εἰ δέ τισι* Taur. *ὑπόξυλος* P. 212. Legebatur *εἴδη τε γενοίατο χροιά τε*, emendavit Ritschelius; *εἴδη τε χρόαι τε γενοίατο* K., *χρεία* P. 213. *τόσσ' ὅσα* K.

vs. 214. Athen. deipn. 8 p. 334 b *οὐ λανθάνει δέ με καὶ ὅτι κοινῶς πάντες οἱ ἰχθύες καμασῆνες ὑπὸ Ἐμπεδοκλέους ἐλέχθησαν. μακρὰ*] *καλὰ* Scalig.

vss. 215. 216. Simpl. l. d. *καὶ μετ' ὀλίγα.* 215. *ὡς δὲ — ἔπειτ'* libri, corr. K. *ἐδίηνεν ἐν ὄμβρῳ* A, *ἐδείκνεεν ἐν* B, *ἐδείκνυεν ὄμβρῳ* Taur., *ἔπειξ' ἐδίηνε τ'* P. 216. *ἠδέ ἀποπνέουσα θωο π. δε-*

τῶν δ' ὅσ' ἔσω μὲν πυκνά, τὰ δ' ἔκτοθι μανὰ πέπηγε, 230
Κύπριδος ἐν παλάμῃς πλάδης τοιῆςδε τυχόντα . .

οὕτω δ' ᾠοτοκεῖ μακρὰ δένδρεα πρῶτον ἐλαίας. 245

οὕνεκεν ὀψίγονοί τε σίδαι καὶ ὑπέρφλοα μῆλα. 246

οἶνος ὑπὸ φλοιῷ πέλεται σαπὲν ἐν ξύλῳ ὕδωρ. 247

δωκε A, εἰ δὲ ἀποπνοίουσα B, ἡ δὲ ἀποπνείουσα Taur., ἡ δ' ἀποποιπνύουσα Brand., εἴδεα ποιπνύουσα K., ἡδὺ δ' ἐπιπνείουσα P. Nemo desiderabat aetheris vocabulum, quod tamen neque ab elementorum enumeratione abesse potest nec inest in ἐπιπνείουσα.

vss. 217. 218. Simpl. l. d. καὶ πάλιν. 217. ἔκτοθι A, ἔκτοθε B, ἔκτοθεν Taur. 218. Simpl. f. 74 b. ἐκ παλάμης πλάσιος τοίης τε Simpl. phys., παλάμῃσι πλάδης de coel., *humiditatem* (πλάδος) interpretatur Moërbeka. Nolui cum K. dorismi vestigium oblitterare scribendo πλάσιος; εὐπαλάμης Scalig. Simpl. de coelo haec subiicit: ταῦτα ἐξ ὀλίγων τῶν εὐθὺς προςπεσόντων ἐπῶν ἀναλεξάμενος παρεθέμην.

vs. 219. Arist. de gen. animal. I, 23 καὶ τοῦτο καλῶς λέγει Ἐ. ποιήσας, οὕτω δ' ᾠοτοκεῖ κτλ. τό τε γὰρ ᾠὸν κύημά ἐστιν, καὶ ἔκ τινος αὐτοῦ γίγνεται τὸ ζῷον, τὸ δὲ λοιπὸν τροφή, καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος καὶ ἐκ μέρους γίγνεται τὸ φυόμενον, τὸ δὲ λοιπὸν τροφὴ γίγνεται τῷ βλαστῷ καὶ τῇ ῥίζῃ τῇ πρώτῃ; Philoponus ad h. l.; laudat et explicat simili modo Theophr. de caus. plant. I, 7, 1. μικρὰ Arist. aliq. codd., Philop., Scalig. ἐλαίης id.

vs. 220. Plut. quaestt. conv. V, 8 p. 683 τοῦ δὲ Ἐμπεδοκλέους εἰρηκότος, οὕνεκεν κτλ., τὸ μὲν τῶν σιδῶν ἐπίθετον νοεῖν, ὅτι, τοῦ φθινοπώρου λήγοντος ἤδη καὶ τῶν καυμάτων μαραινομένων, ἐκπέττουσι τὸν καρπόν. ὑπέρφλοα K. pro ὑπέρφλοια.

vs. 221. Plut. quaestt. natur. p. 912 ἡ δὲ πέψις ἔοικεν εἶναι σῆψις ὡς Ἐ. μαρτυρεῖ λέγων, ib. p. 919, Arist. Top. 4, 5 extr. ὁμοίως οὐδ' ὁ οἶνός ἐστιν ὕδωρ σεσηπός, καθάπερ Ἐ. φησὶ ἐν ξύλῳ ὕδωρ, Alex. Aphr. ad h. l. οἷον Scalig. ἀπὸ φλοιοῦ Plut., corr. Meziriacus; ἀποφλοίον (*exaestuans*) K.

εἰ γάρ κέν σφ' ἀδινῇσιν ὑπὸ πραπίδεσσιν ἐρείσας
εὐμενέως καθαρῇσιν ἐποπτεύσῃς μελέτῃσιν,
ταῦτά τέ σοι μάλα πάντα δι' αἰῶνος παρέσονται,
ἄλλα τε πόλλ' ἀπὸ τῶν κεκτήσεαι· αὐτὰ γὰρ αὔξει
ταῦτ' εἰς ἦθος ἕκαστον, ὅπῃ φύσις ἐστὶν ἑκάστῳ.
εἰ δὲ σύ γ' ἀλλοίων ἐπορέξεαι οἷα κατ' ἄνδρας
μυρία δειλὰ πέλονται, τάτ' ἀμβλύνουσι μερίμνας,
ζῆν ἄφαρ ἐκλείψουσι περιπλομένοιο χρόνοιο
σφῶν αὐτῶν ποθέοντα φίλην ἐπὶ γένναν ἱκέσθαι·
πάντα γὰρ ἴσθι φρόνησιν ἔχειν καὶ νώματος αἶσαν.

---

vss. 222—231. prodierunt nuperrime ex Hippolyti *αἱρεσ. ἐλεγχ.* p. 251 Miller *τοιαύτη τις ἡ κατὰ τὸν Ἐ. ἡμῖν ἡ τοῦ κόσμου γένεσις καὶ φθορὰ καὶ σύστασις ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ συνεστῶσα φιλοσοφεῖται· εἶναι δέ φησι καὶ νοητὴν τρίτην τινὰ δύναμιν, ἣν καὶ ἐκ τούτων ἐπινοεῖσθαι δύνασθαι, λέγων ὧδέ πως*: quae non debebat nisi cum contemptu tangere Schneidewinus (philol. t. VI p. 165), qui versibus feliciter opitulatus est. 222. *κέν* Millerus pro *καὶ ἐν.* *σφ' ἀδ.* Schneid. pro *σφαδίνησιν; σφαδανῇσιν* Mill. *πραπίδεσιν* cod., corr. Schneid. 223. *ἐποπτεύεις* cod., *—ῃς* Mill., *—σῃς* Schneid. 224. *ταῦτα δέ* cod., corr. Schneid. 225 *κτ . . . . .* cod., *κατέρχεται* Mill. ('terminationis vestigia supersunt'), *κατερχόμεν'* Schneid.: rectum invenit Ritschelius, postquam conieceram *τῶνδε κτήσεαι.* *ἤξει* Mill. 226. *ἦθος* pro *ἔθος* Mill. 227. *τάλλ' οἱῶν ἐπιρέξεις* cod., emendavit Schneid. 228. *δῆλα πέλονται — μέριμναι* cod., *δειλ' ἀπάλαμνα — μερίμνας* id.; cf. v. 3. 229. *σῆς* cod., *ἴσ'* Schneid. Possis etiam *γῆν.* 230. *γέναν* cod., corr. Mill. ('sive *γαῖαν*'). 231. Sext. Emp. adv. math. 8, 286 *ὁ δὲ Ἐ. ἔτι παραδοξότερον πάντα ἠξίου λογικὰ τυγχάνειν, καὶ οὐ ζῷα μόνον ἀλλὰ καὶ φυτά, ῥητῶς γράφων*: unde fragminis sententia et locus aperta. *καὶ γνωματοσισον* cod. Hipp., unde Millerus, nescius loci Sextiani, coniectavit *γνώματος ἰσχύν.*

(χάρις)
Μούσαις ἔμφυλος στυγέει δύςτλητον ἀνάγκην. 69

τοῦτο μὲν ἐν κόγχαισι θαλασσονόμοις βαρυνώτοις 220

* * *

μαινῶν κηρύκων τε λιθοῤῥίνων τε χελωνῶν

* * *

ἔνθ' ὄψει χθόνα χρωτὸς ὑπέρτατα ναιετάουσαν.

ταῦτὰ τρίχες καὶ φύλλα καὶ οἰωνῶν πτερὰ πυκνὰ 223

---

vs. 232. effeci ex his Plutarchi verbis (quaestt. conv. p. 745 (p. 910, 32 Duebn.) *ἄμουσον γὰρ ἡ Ἀνάγκη, μουσικὸν δὲ ἡ Πειθώ, καὶ Μούσαις [ἐμ] φιλοδαμοῦσα πολὺ μᾶλλον, οἶμαι, τῆς Ἐμπεδοκλέους Χάριτος στυγέει δύστλητον ἀνάγκην.* St. et K. nihil nisi posteriorem versus particulam dederunt. *δύςληστον* Scalig.

vss. 233—235. Plut. quaestt. conv. p. 618 *καὶ τὸν θεὸν ὁρᾷς οὐ πανταχοῦ τὸ πῦρ ἄνω τάττοντα καὶ κάτω τὴν γῆν, ἀλλ' ὡς ἂν αἱ χρεῖαι τῶν σωμάτων ἀπαιτῶσι. τοῦτο μὲν ἐν κόγχαισι θαλασσονόμοις βαρυνώτοις, ναὶ μὴν κηρύκων τε λιθοῤῥίνων χελύων τε, φησὶ ὁ Ἐ., ἔνθ' ὄψει κτλ., οὐχ ἣν ἡ φύσις δίδωσι χώραν, ἀλλ' ἣν ἡ πρὸς τὸ κοινὸν ἔργον ποθεῖ σύνταξις, ταύτην ἔχουσαν*; id. de fac. in lun. orb. p. 927 *οὐδὲ τοῦ πυρὸς τὸ μὲν ἄνω περὶ τὰ ὄμματα ἀποστίλβον κατὰ φύσιν ἐστί, τὸ δ' ἐν κοιλίᾳ καὶ καρδίᾳ παρὰ φύσιν, ἀλλὰ ἕκαστον οἰκείως καὶ χρησίμως τέτακται· ναὶ τὴν κηρύκων τε λιθ. χελύων τε καὶ παντὸς ὀστρέου φύσιν, ὥς φησιν Ἐ. καταμανθάνων, ἔνθ' ὄψει κτλ.* Praeter lacunam quam esse vidit Reiskius post v. 234, alteram indicavi post v. 233. 234. *καὶ μὴν* Xylander, K.; posui *μαινῶν*, melius circumspiciens: requiritur certe *ὀστρέου* alicuius vocabulum. *τε χελωνῶν*, K., *χελωνῶν τε* editt. Ald. et Basil.

vss. 236. 237. Aristot. meteor. 4, 9 *λέγω δὲ καὶ ὀστᾶ καὶ τρίχας καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἐν ταὐτῷ· οὐ γὰρ κεῖται ὄνομα κοινόν, ἀλλὰ*

καὶ φλονίδες γίγνονται ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν.

αὐτὰρ ἐχίνοις 225
ὀξυβελεῖς χαῖται νώτοις ἐπιπεφρίκασιν.

ἐξ ὧν ὄμματ' ἔπηξεν ἀτειρέα δῖ' Ἀφροδίτη. 227

* * *

γόμφοις ἀσκήσασα καταστόργοις Ἀφροδίτη. 228

* * *

Κύπριδος ἐν παλάμῃσιν ὅτε ξὺμ πρῶτ' ἐφύοντο. 229

πολυαίματον ἧπαρ.

κατ' ἀναλογίαν ὅμως ἐν ταὐτῷ πάντ' ἐστίν, ὥςπερ καὶ Ἐ. φησί. 236. ταῦτα P. 237. λεπίδες Arist. (unus cod. λοπίδες), P.; rariorem formam K. revocavit ex Olympiodoro ad. h. l. (φολιδονίδες) et Hesychio (φλονίδες, λεπίδες).

vss. 238. 239. Plut. de fortuna p. 98 τὰ μὲν γὰρ (τῶν ἀλόγων) ὥπλισται κέρασι καὶ ὀδοῦσι καὶ κέντροις· αὐτὰρ ἐχῖνος, φησὶν Ἐ., ὀξυβελὴς δέ τε νώτοις ἐπιπεφρίκασι. Verba cum St. et K. dedi e cod. Vulc., cuius tamen alia quoque memoria refertur τὰ δὲ νώτοις; Xylander in suo cod. ante ἐπιπεφρίκασι extare narrat 'κανθαι tanquam fragmen in margine praeciso, quod suspicatur fuisse ἄκανθ'. ἐχίνῳ Scalig.

vss. 240—242. Simpl. de coelo ap. Peyr. p 28, Gaisf. p. XLIII, Brandis. Schol. p. 512 a ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς γενέσεως τῶν ὀφθαλμῶν τῶν σωματικῶν τούτων λέγων ἐπήγαγεν. 241. καὶ μετ' ὀλίγον. 242. καὶ τὴν αἰτίαν λέγων τοῦ τοὺς μὲν ἐν ἡμέρᾳ, τοὺς δὲ ἐν νυκτὶ κάλλιον ὁρᾶν, Κύπριδος, φησί, κτλ. ξυμπρώτ' A., Brand., ξυμπρώταις B, ξὺ πρώτ' Taur., ξὺν πρῶτ' Peyr., corr. K.

vs. 243. Plut. quaestt. conv. p. 683 τοῦ ἀνδρὸς (Ἐμπ.) οὐ καλλιγραφίας ἕνεκα τοῖς εὐπροςωποτάτοις τῶν ἐπιθέτων ὥςπερ ἀνθη-

ᾗ πολλαὶ μὲν κόρσαι ἀναύχενες ἐβλάστησαν, 232
γυμνοὶ δ' ἐπλάζοντο βραχίονες εὔνιδες ὤμων,
ὄμματά τ' οἶ' ἐπλανᾶτο πενητεύοντα μετώπων.

τοῦτον μὲν βροτέων μελέων ἀριδείκετον ὄγκον· 335
ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἓν ἅπαντα
γυῖα, τὰ σῶμα λέλογχε, βίου θαλέθουσιν ἐν ἀκμῇ·
ἄλλοτε δ' αὖτε κακῇσι διατμηθέντ' ἐρίδεσσι

ροῖς χρώμασι τὰ πράγματα γανοῦν εἰωθότος, ἀλλ' ἕκαστον οὐσίας τινὸς ἢ δυνάμεως δήλωμα ποιοῦντος· οἷον, *ἀμφιβρότην χθόνα*, τὸ τὴν ψυχὴν περικείμενον σῶμα· καὶ *νεφεληγερέτην* τὸν ἀέρα, καὶ *πολυαίματον* τὸ ἧπαρ.

Commode ad hanc carmninis partem retuleris Arist. de insec. lin. extr. ἔτι ἡ γραμμὴ καὶ τὸ ἐπίπεδον ἄρθρα ἔσονται· ἀνάλογον γὰρ ἔχουσιν, ὅτι τὸ ἄρθρον διάφορόν πως ἐστίν, διὸ καὶ Ἐ. ἐποίησε, διὸ δεῖ ὀρθῶς. Marcianus Rota interpres versum exhibet latine:

Articulis constat semper iunctura duobus.

vss. 244—246. Simpl. de coelo ad. Peyr. p. 46, Gaisf. p. XLIV, Brandis. Schol. p. 512 a. 244. Arist. de coelo 3, 2, id. de an. 3, 6 his subiunctis: ἔπειτα συντίθεσθαι τῇ φιλίᾳ; id. de gen. animal. 1, 18 ὥςπερ γὰρ καὶ μεγάλα ὄντ' ἀδύνατον διεσπασμένα σώζεσθαι καὶ ἔμψυχα εἶναι, καθάπερ Ἐ. γεννᾷ, ἐπὶ τῆς φιλότητος λέγων, *ᾗ πολλαὶ* κτλ., εἶτ' οὕτως συμφύεσθαί φησιν; passimque eius interpretes et Tzetzes in Lycophr. 507. 711. 244. Variat lectio: ᾗ, ἥ, ὡς, et πολλαί, πολλῶν. 245. δ' om. Gaisf., quocum K. lacunam post v. 244 statuit. ἐμπλάζοντο B Taur. 246. οἷα ἐπλανᾶτο Taur., οἷα πλανᾶτο K.

vss. 247—253. Simpl. phys. f. 258 a. b δυνατὸν δὲ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τήν τε ἕνωσιν ὁρᾶν καὶ τὴν διάκρισιν, ἀεὶ μὲν ἄμφω, ἄλλοτε δὲ ἄλλην ἐν ἄλλοις καὶ ἄλλοις μέρεσιν, ἢ ἐν ἄλλοις καὶ ἄλλοις χρόνοις ἐπικρατοῦσαν. καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν παρὰ μέρος ἐπικρατεῖν ἐπί τ' ἀνθρώπων καὶ ἰχθύων καὶ θηρίων καὶ ὀρνέων, Ἐ. φησὶ τάδε γράφων. 249. θαλέθουσιν K.

πλάζεται ἄνδιχ' ἕκαστα περὶ ῥηγμῖνι βίοιο.
ὡς δ' αὔτως θάμνοισι καὶ ἰχθύσιν ὑδρομελάθροις 340
θηρσί τ' ὀρειλεχέεσσιν ἰδὲ πτεροβάμοσι κύμβαις.

αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μεῖζον ἐμίσγετο δαίμονι δαίμων, 235
ταῦτά τε συμπίπτεσκον ὅπῃ συνέκυρσεν ἕκαστα,
ἄλλα τε πρὸς τοῖς πολλὰ διηνεκῆ ἐξεγένοντο.

πολλὰ μὲν ἀμφιπρόςωπα καὶ ἀμφίστερν' ἐφύοντο, 238
βουγενῆ ἀνδρόπρωρα, τὰ δ' ἔμπαλιν ἐξανέτελλον
ἀνδροφυῆ βούκρανα, μεμιγμένα τῇ μὲν ἀπ' ἀνδρῶν,
τῇ δὲ γυναικοφυῆ, διεροῖς ἠσκημένα γυίοις.

---

pro *θαλέθοντος*. 253. *ὀρειμελέεσσιν* Ald., corr. Schneiderus (v. v. 438).

vss. 254—256. Simpl. post allatos vss. 244—246: *ἐν ταύτῃ οὖν τῇ καταστάσει μουνομελῆ ἔτι τὰ γυῖα ἀπὸ τῆς τοῦ νείκους διακρίσεως ὄντα ἐπλανᾶτο, τῆς πρὸς ἄλληλα μίξεως ἐφιέμενα· αὐτὰρ ἐπεί, φησί, κτλ., ὅτε τοῦ νείκους ἐπεκράτει λοιπὸν ἡ φιλότης, ταῦτά τε κτλ. ἐπὶ τῆς φιλότητος οὖν ὁ Ἐ. ἐκεῖνα εἶπεν, οὐχ ὡς ἐπικρατούσης ἤδη τῆς φιλότητος, ἀλλ' ὡς μελλούσης ἐπικρατεῖν, ἔτι δὲ τὸ ἄμικτα καὶ μονόγυια δηλούσης.* 254. *δαίμονι* om. B Taur. 256. *διηνεκὲς* K. *ἐξεγένετο* B Taur.

vss. 257—260. Aelian. hist. anim. 16, 19 *Ἐ. ὁ φυσικός φησι περὶ ζώων ἰδιότητος λέγων καὶ ἐκεῖνο δήπου, γίνεσθαί τινα συμφυῆ καὶ κράσει μορφῆς μὲν διάφορα, ἑνώσει δὲ σώματος συμπλακέντα. ἃ δὲ λέγει, ταῦτά ἐστι.* 257. *ἀμφίστερνα φύεσθαι* Ael., corr. K., retinuit P. *ἀμφίστερνα καὶ ἀμφιπρόςωπα* Scalig. 258. *ἀνδρόπρωνα* cod. *ἐξανατείνειν* cod. et editt. ante Gronovium, qui reposuit *ἐξανατέλλειν*, quod orationis formae aptavit K., retinuit P. 259. vulgo *ὑπ'*, corr. Iacobsius. 260. vulgo *σκιεροῖς* ('*σκιερὰ* sunt compacta et robusta virorum membra, cum mollioribus mulierum membris coniuncta' Iacobs.), *χλιεροῖς* K., *στιβαροῖς* B.; *διεροῖς* accepi a Panzerb.

εἰλίποδ' ἀκριτόχειρα. 242

νῦν δ' ἄγ', ὅπως ἀνδρῶν τε πολυκλαύτων τε γυναικῶν 248
ἐμμυχίους ὅρπηκας ἀνήγαγε κρινόμενον πῦρ,
τῶνδε κλύ'· οὐ γὰρ μῦθος ἀπόσκοπος οὐδ' ἀδαήμων.
οὐλοφυεῖς μὲν πρῶτα τύποι χθονὸς ἐξανέτελλον,
ἀμφοτέρων ὕδατός τε καὶ οὔδεος αἶσαν ἔχοντες.
τοὺς μὲν πῦρ ἀνέπεμπ' ἐθέλον πρὸς ὁμοῖον ἱκέσθαι,
οὔτε τί πω μελέων ἐρατὸν δέμας ἐμφαίνοντας
οὔτ' ἐνοπὴν οὔτ' αὖ ἐπιχώριον ἀνδράσι γυῖον. 255

ἀλλὰ διέσπασται μελέων φύσις· ἡ μὲν ἐν ἀνδρὸς, 257

---

vs. 261. Plut. adv. Colot. p. 1123 *ταῦτα μέντοι καὶ πολλὰ τούτων ἕτερα τραγικώτερα τοῖς Ἐμπεδοκλείοις ἐοικότα τεράσμασιν, ὧν καταγελῶσιν, εἱλίποδα _κριτόχεια καὶ βουγενῆ ἀνδρόπρωρα κτλ.* *εἱλίποδ'* K., *οὐλόποδ'* P. *κριοειδέα* vel *κριόχηλα* Reisk., *ἀκριτόχηλα* K. ('vel *ἀκριτόχειρα*'), *ἀκριτόχειρα* Duebner.

vss. 262—269. Simpl. phys. f. 86 b *εἰπόντος δὲ τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν φυσικῶν πρὸ τῆς τῶν ἀνδρείων καὶ γυναικείων σωμάτων διαρθρώσεως ταῦτα τὰ ἔπη, — ταῦτα οὖν εἰπόντος Ἐμπεδοκλέους ἐφίστησιν (Ἀρεστοτέλης) ὅτι καὶ αὐτὸς, ὡς ἔοικε, σπέρμα πρὸ τῶν ζώων γεγονέναι φησί. καὶ τὸ οὐλοφυὲς μὲν πρῶτα παρ' αὐτοῦ εἰρημένον σπέρμα ἦν οὔπω μελέων ἐρατὸν δέμας ἐμφαῖνον.* 262. *ὅσους* Scalig. 263. *ἐμμυχίους* pro *ἐννυχίους* P. *ὀρνύμενον* K. 266. *εἴδεος* vulg., corr. St. 267. *ἀνέπεμπε θέλον πρὸς ὅμοιον* vulg., corr. K. 269. *οὔτ' αὖ ἐπιχώριον ἀνδράσι γῆρυν* vulg., in quibus tautologiam persentiscens K. nil sanavit scribendo *οὔτ' οὖν*. Suum poetae restituimus e duobus Brandisio inspectis codicibus, quorum alter (P 1) omittit *αὖ* habetque *γύων* pro *γῆρυν*, alter vero (P 2) versum hunc prodit: *οὔτ' ἐνοπὴν οἷάτ' ἐπιχωρίοις ἀνδράσι γύων.* Deesse hominibus in isto generationis gradu membra genitalia apparet e Plut. plac. phil. V, 19, 5.

vss. 270. 271. Aristot. de gen. animal. 1, 18 p. 722 b *φησὶ (ὁ*

ἡ δὲ γυναικὸς ἐν . . .

τῷ δ' ἐπὶ καὶ πόθος ἦλθε δι' ὄψιος ἀμμιχθέντι. 256

ἐν δ' ἐχύθη καθαροῖσι· τὰ μὲν τελέθουσι γυναῖκες, 259
ψύχεος ἀντιάσαντα.

λιμένας σχιστοὺς Ἀφροδίτης. 261

ἐν γὰρ θερμοτέρῳ ἄῤῥεν δέμας ἔπλετο γαστρός· 262

Ἐ.) ἐν τῷ ἄῤῥενι καὶ τῷ θήλει οἷον σύμβολον ἐνεῖναι, ὅλον δ' ἀπ' οὐδετέρου ἀπιέναι, ἀλλὰ διέσπασται μελέων φύσις, ἡ μὲν ἐν ἀνδρός, ib. 4, 1 p. 764 b οὔτε γὰρ διεσπασμένον ἐνδέχεται τὸ σῶμα τοῦ σπέρματος εἶναι, τὸ μὲν ἐν τῷ θήλει τὸ δ' ἐν τῷ ἄῤῥενι, καθάπερ Ἐ. φησὶν εἰπών; Philopon. ad h. l. ἔλεγεν ὅτι διέσπασται ἡ μὲν ἐν ἀνδρὸς ἡ δ' ἐν γυναικός. 270. ἐν om. cod. Z Bekk., ἀπ' P. 271. ἐν transposui, om. K. St. copulavit hos cum vss. 273. 74, apud Aristotelem unius paginae intervallo ab illis distentis, quos tamen Philoponus οὐκ ἀπὸ τῶν ἐφεξῆς ἀλλήλοις ὄντων στίχων, ἀλλὰ πόῤῥω ἀπ' ἀλλήλων fuisse testatur.

vs. 272. Plut. quaestt. nat. p. 917 τὸ συντρέφεσθαι καὶ συναγελάζεσθαι τὰ θήλεα τοῖς ἄῤῥεσιν ἀνάμνησιν ποιεῖ τῶν ἀφροδισίων καὶ συνεκκαλεῖται τὴν ὄρεξιν· ὡς ἐπ' ἀνθρώπων Ἐ. ἐποίησε, τῷ δέ τι καὶ πόθος εἶτε διὰ πέψεως ἀμμίσγων. τοὺς δέ τε καὶ πόθος εἶλε δ' ὄψεως ἄντ' ἀμμίσγων Wyttenb., τῷ δ' ἐπὶ καὶ πόθος εἶσι (s. ᾿ε) δι' ὄψιος ἄντ' ἀΐσσων K., τῷ δέ τε καὶ πόθος εἷλε δι' ὄψιος ἀμμιμνήσκων P.

vss. 273—274. Arist. l. d. 1, 4 p. 723 a εἰ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἐν τῇ κυήσει διαφέρει, καθάπερ Ἐ. λέγει, ἐν δ' ἐχύθη κτλ. 273. ἐλύθη cod. S Bekk. ἐγκέχυται θερμοῖσι· τὰ δ' ἐκτελ. St., ταλάροισι τὰ δὴ Scal., τὰ δὲ Philop.

vs. 275. Schol. Eurip. Phoen. p. 600 Valck. σχιστοὺς λιμένας Ἀφροδίτης: transposui.

vss. 276—278. Galen. in Hippocr. Epidem. 4, 2 τὸ μέντοι ἄῤ-

καὶ μέλανες διὰ τοῦτο καὶ ἀνδρωδέστεροι ἄνδρες
καὶ λαχνήεντες μᾶλλον.

ὡς δ' ὅτ' ὀπὸς γάλα λευκὸν ἐγόμφωσεν καὶ ἔδησε. 265

μηνὸς ἐν ὀγδοάτου δεκάτῃ πύον ἔπλετο λευκόν. 266

γνῶθ, ὅτι πάντων εἰσὶν ἀποῤῥοαί, ὅσσ' ἐγένοντο. 267

ὡς γλυκὺ μὲν γλυκὺ μάρπτε, πικρὸν δ' ἐπὶ πικρὸν ὄρουσεν, 268

ῥεν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς μήτρας κυΐσκεσθαι καὶ ἄλλοι τῶν παλαιοτάτων ἀνδρῶν εἰρήκασιν . . . ., ὁ δ' Ἐ. οὕτως. 276. legebatur τὸ κατ' ἄρρενα ἔπλετο γαίης. γαστρὸς (vel μήτρης) St. K. 277. ἁδρομελέστεροι coni. K.

vs. 279. Plut. de amic. mult. p. 95 ἡ μὲν γὰρ (φιλία) συνάγει καὶ συνίστησι καὶ συνέχει καταπυκνοῦσα ταῖς ὁμιλίαις καὶ φιλοφροσύναις, ὡς δ' ὅτ' ὀπὸς κτλ., κατ' Ἐ. Cf. Aristot. de gen. anim. 4, 4. p. 771 b φαμὲν συνάγον καὶ δημιουργοῦν τὴν ὕλην τὴν ἐν τῷ θήλει καὶ τὸ περίττωμα τὸ σπερματικόν, καθάπερ ὁ ὀπὸς τὴν ὑγρότητα τοῦ γάλακτος.

vs. 280. Arist. de gen. animal. 4, 8 p. 777 a Ἐ. ἢ οὐκ ὀρθῶς ὑπελάμβανεν ἢ οὐκ εὖ μετήνεγκε ποιήσας ὡς τὸ γάλα μηνὸς ἐν ὀγδοάτου κτλ. σαπρότης γὰρ καὶ πέψις ἐναντίον, τὸ δὲ πύον σαπρότης τις ἐστίν, τὸ δὲ γάλα τῶν πεπεμμένων; Philop. ad h. l.

vs. 281. Plut. quaestt. nat. p. 916, his additis: οὐ γὰρ ζώων μόνον οὐδὲ φυτῶν οὐδὲ γῆς καὶ θαλάττης, ἀλλὰ καὶ λίθων ἄπεισιν ἐνδελεχῶς ῥεύματα. ἀποῤῥοαὶ K. pro ἀπόῤῥοιαι. γνῶθ' pro γνοὺς id.

vss. 282—283. Plut. quaestt. conv. p. 663 εἴτε γὰρ ἐξ ὁμοίων ἀναλαμβάνει τὸ οἰκεῖον ἡ φύσις καὶ εἰς τὸν ὄγκον αὐτόθεν ἡ ποικίλη τροφὴ πολλὰς μεθιεῖσα ποιότητας ἐξ ἑαυτῆς ἑκάστῳ μέρει τὸ

ὀξὺ δ' ἐπ' ὀξὺ ἔβη, δαλερὸν δαλερῷ δ' ἐπόχευεν.

οἴνῳ ὕδωρ μᾶλλον μὲν ἐνάρθμιον, αὐτὰρ ἐλαίῳ 272
οὐκ ἐθέλει.

βύσσῳ δὲ γλαυκῇ κόκκου καταμίσγεται (ἄνθος.) 274

ὧδε δ' ἀναπνεῖ πάντα καὶ ἐκπνεῖ· πᾶσι λίφαιμοι 275
σαρκῶν σύριγγες πύματον κατὰ σῶμα τέτανται,

πρόςφορον ἀναδίδωσιν, ὥςτε γίνεσθαι τὸ τοῦ Ἐ.; Macrob. Saturn. VII, 5 *singula autem ad se similitudinem sui rapere testis est E., qui ait.* 282. *μὲν ἐπὶ γλυκὺ* Plut. 283. *ἔβη* om. Plut. (add. cod. Turnebi) *θερμὸν δ' ἐποχεύετο θερμῷ* Macrob., Stephan., St., *δαλερὸν δαλεροῦ λαβέτω* Plut. (*δολερὸν δολεροῦ λάβετ' ὧδε* cod. Turn.), *μαλερὸν* Leopardus emendatt. 8, 10., *ἐποχεῦτο* K. ('si audacius alicui id factum videbitur, legat vel *ἐπόχευεν* vel *ἐποχεῖτο*').

vss. 284—285. Philopon. in Arist. de gen. animal. f. 59a *Ἐ. ἐν ἅπασι τοῖς σώμασι τοῖς ὑπὸ σελήνην, οἷον ὕδασι, ἐλαίοις καὶ τοῖς ἄλλοις εἶναι ἔλεγεν — ἀναμεμιγμένους πόρους καὶ ναστά. καὶ τοὺς μὲν πόρους ἐκάλεσε κοῖλα, τὰ δὲ ναστὰ πυκνά. καὶ ὧν μέν εἰσι τὰ ναστὰ καὶ οἱ πόροι, τουτέστι τὰ κοῖλα καὶ πυκνά, σύμμετρα, ὥςτε δύνασθαι δι' ἀλλήλων χωρεῖν, τούτων ἔφασκεν εἶναι μῖξιν καὶ κρᾶσιν, οἷον ὕδατος καὶ οἴνου· ὧν δὲ ἀσύμμετρα, ἄμικτα ταῦτα εἶναι ἔφασκεν, ὥςπερ ἔλαιον καὶ ὕδωρ· φησὶ γάρ, — ταῦτα λέγων κατὰ παντὸς σώματος, τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ἡμιόνων ἀπεδίδου κτλ.* 284. *ὕδωρ οἴνῳ μᾶλλον ἐναρίθμιον* vulg., *οἴνῳ μᾶλλον ὕδωρ ἐναρίθμιον* St., *ὕδωρ οἴνῳ μᾶλλον ἐνάρθμιον* K.

vs. 286. Plut. de def. orac. p. 433 *ἄλλα γὰρ ἄλλοις οἰκεῖα καὶ πρόςφορα, καθάπερ τῆς μὲν πορφύρας ὁ κύαμος, τῆς δὲ κόκκου τὸ νίτρον δοκεῖ τὴν βαφὴν ἄγειν μεμιγμένον· βύσσῳ δὲ γλαυκῆς κρόκου καταμίσγεται, ὡς Ἐ. εἴρηκε.* *γλαυκῇ* St. *κόκκου* K. *γλαυκοῖο κρόκου — αἶθος* Xylander, *τὸ κρόκου — ἄνθος* St., *κόχλου καταμίσγεται αἷμα* proposuit id. in Add.

vss. 287—311. Arist. de respir. c. 7. 287. *λείφαιμοι* vel

καί σφιν ἐπὶ στομίοις πυκναῖς τέτρηνται ἄλοξιν
ῥινῶν ἔσχατα τέρθρα διαμπερές, ὥςτε φόνον μὲν
κεύθειν, αἰθέρι δ' εὐπορίην διόδοισι τετμῆσθαι.
ἔνθεν ἔπειθ' ὁπόταν μὲν ἀπαΐξῃ τέρεν αἷμα,
αἰθὴρ παφλάζων καταΐσσεται οἴδματι μάργῳ,
εὖτε δ' ἀναθρώσκῃ, πάλιν ἐκπνεῖ, ὥςπερ ὅταν παῖς,
κλεψύδρην παίζουσα διιπετέος χαλκοῖο,
εὖτε μὲν αὐλοῦ πορθμὸν ἐπ' εὐειδεῖ χερὶ θεῖσα
εἰς ὕδατος βάπτῃσι τέρεν δέμας ἀργυφέοιο,
οὐ τότ' ἐς ἄγγοςδ' ὄμβρος ἐςέρχεται, ἀλλά μιν εἴργει
αἰθέρος ὄγκος ἔσωθε πεσὼν ἐπὶ τρήματα πυκνά,
εἰςόκ' ἀποστεγάσῃ πυκινὸν ῥόον· αὐτὰρ ἔπειτα
πνεύματος ἐλλείποντος ἐςέρχεται αἴσιμον ὕδωρ.
ὣς δ' αὔτως ὅθ' ὕδωρ μὲν ἔχει κάτα βένθεα χαλκοῦ

δίαιμοι aliquot codd.; λίφαιμοι i. e. φλέβεις ἐν αἷς ἔνεστι μὲν αἷμα, οὐ μέντοι πλήρεις εἰσὶν αἵματος Aristot. 289. ἐπιστομίος vel ἐπιστομίαις aliq. codd.: correxerat St. πυκνοῖς, πυκινοῖς, πυκναῖς codd., πυκνοῖς St. δόναξι tres codd. 290. ῥινῶν ἔσχατα, *cutis superficies* K. τέθρα plurimi codd. φανὸν item. 291. κεύθειν] γ' ἐνθεῖναι θέρει cod. εὔπνοιαν aliq. codd.; fort. αὖ πορίην. 292. ἐπαΐξῃ aliq. codd. 293. καταΐσσεται codd. quinque, quod Bekkerus posthabuit ceterorum καταβήσεται; K. 'metri causa' novavit κατανίσσεται. 294. ἀναθρώσκῃ K. pro —ει. 295. κλεψύδρην posui cum plurimis libris et Bekkero, qui graviter post χαλκοῖο distinxit; ceteri κλεψύδραις itaque St. et B., —ῃς K. παίζῃσι Bekk. e duobus libris, plerique παίζουσα. διιπετέος quatuor codd., ingenio invenerat B. tenuitque K., δι' εὐπετέος Bekk. e plerisque codd., δι' εὐπαγέος unus, διευπετέος St. 298. οὐ τότ' posui e coniectura; libri varia: οὐδ' ὅτ', οὐδ' ὅτι, οὐδετ', οὐδ' ὅγ' Bekk., οὐδέ τ' K. 299. ἀέρος vulg. 301. αὔξιμον Bekk. cum parte codicum: ceterorum αἴσιμον defendit K. Simplicii phys. f. 151 b interpretis verbis. 302. ἔχῃ St., K. 303. χρωσθέντος codd. plurimi. 304. δ' om K. 307. αὔξιμον Bekk.,

πορθμοῦ χωσθέντος βροτέῳ χροΐ. ἠδὲ πόροιο,
αἰθὴρ δ' ἐκτὸς ἔσω λελιημένος ὄμβρον ἐρύκει
ἀμφὶ πύλας ἰσθμοῖο δυςηχέος, ἄκρα κρατύνων,
εἰςόκε χειρὶ μεθῇ· τότε δ' αὖ πάλιν, ἔμπαλιν ἢ πρίν,
πνεύματος ἐμπίπτοντος ὑπεκθέει αἴσιμον ὕδωρ. 295
ὣς δ' αὔτως τέρεν αἷμα κλαδασσόμενον διὰ γυίων
ὁππότε μὲν παλίνορσον ἀπαΐξειε μυχόνδε,
αἰθέρος εὐθὺς ῥεῦμα κατέρχεται οἴδματι θῦον,
εὖτε δ' ἀναθρώσκῃ, πάλιν ἐκπνεῖ ἶσον ὀπίσσω.

πέλματα θηρείων μελέων μυκτῆρσιν ἐρευνῶν. 300

ὧδε μὲν οὖν πνοιῆς τε λελόγχασι πάντα καὶ ὀσμῶν. 301

σάρκινον ὄζον.

---

codd. omnes (praeter unius *αἰγῖμον*) *αἴσιμον*. 308. *κλυδασσόμενον* Lobeck. pathol. p. 89. 309. *ἐπαΐξειε* vulgo. 310. *θάτερον* St. K., codd. plurimi *ἕτερον*, Bekk. cum quatuor codd. *αἰθέρος*. 311. *ἀναθρώσκῃ* Bekk., —*η*, —*οι*, —*ει* codd. *παλίνορσον ἵκετ'* duo codd.

vs. 313. Plut. quaestt. natur. p. 917 *πότερον αἱ κύνες, ὥς φησιν Ἐ., κέμματα θηρείων μελέων μυκτῆρσιν ἐρευνῶσαι τὰς ἀποῤῥοίας ἀναλαμβάνουσιν, ἃς ἐναπολείπει τὰ θηρία τῇ ὕλῃ κτλ.*; id. de curios. p. 520 versum sine nomine sic exhibet: *τέρματα θηρίων μελέων μυκτῆρσιν ἐρευνῶν.* *κέρματα* Buttmann., *κέμματα* St., *τέρματα* K., *πέλματα* edit. Duebn. posteriore loco. *λεχέων* K.

vs. 314. Theophrast. de sensu c. 22 *ὁ δὲ ὡς ταύτης οὔσης τῆς αἰτίας καὶ ἐπὶ τέλει πάλιν εἴρηκεν ὥςπερ ἐπισημαινόμενος.*

vs. 315. ib. c. 19 *τὴν ἀκοὴν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν γίνεσθαι ψόφων· ὅταν γὰρ ὑπὸ τῆς φωνῆς κινηθῇ, ἠχεῖν ἐντός· ὥςπερ γὰρ εἶναι κώδωνα τῶν εἴσω ἤχων τὴν ἀκοήν, ἣν προςαγορεύει σάρκινον ὄζον· κινουμένην δὲ παίειν τὸν ἀέρα πρὸς τὰ στερεὰ καὶ ποιεῖν ἦχον.*

ὡς δ' ὅτε τις πρόοδον νοέων ὡπλίσσατο λύχνον
χειμερίην διὰ νύκτα, πυρὸς σέλας αἰθομένοιο
ἅψας, παντοίων ἀνέμων, λαμπτῆρας ἀμοργούς,
οἵτ' ἀνέμων μὲν πνεῦμα διασκιδνᾶσιν ἀέντων,
φῶς δ' ἔξω διαθρῶσκον, ὅσον ταναώτερον ἦεν,
λάμπεσκεν κατὰ βηλὸν ἀτειρέσιν ἀκτίνεσσιν·
ὣς δὲ τότ' ἐν μήνιγξιν ἐεργμένον ὠγύγιον πῦρ
λεπτῇς εἰν ὀθόνῃσι λοχάζετο κύκλοπα κούρην·
αἳ δ' ὕδατος μὲν βένθος ἀπέστεγον ἀμφινάοντος,

---

vss. 316—325. Arist. de sensu et sensib. c. 2, Alexand. Aphrod. ad. h. l. *ἀπεικάζει γὰρ διὰ τῶν ἐπῶν τὸ ἐκπεμπόμενον ἀπὸ τῆς ὄψεως φῶς τῷ διὰ τῶν λυχνείων φώτων· ὡς γὰρ ὁδοιπορεῖν τῆς νυκτὸς μέλλων λύχνον παρασκευασάμενος ἐντίθησι λαμπτῆρι (ὁ γὰρ λαμπτὴρ τὰ μὲν ἔξωθεν πνεύματα ἀπείργει τε καὶ κωλύει, τοῦ δὲ πυρὸς τὸ λεπτότατον ὡς τὸ ἔξω δίεισιν, ὅπερ ἐστὶ φῶς) οὕτω, φησίν, ἐν ταῖς μήνιγξι καθειργόμενον τὸ πῦρ ὑπὸ λεπτῶν ὑμένων περιέχεται, οἳ τὰ μὲν ἔξωθεν προσπίπτοντα λυμαντικὰ τοῦ πυρὸς ἀπείργουσι καὶ οὐκ ἐῶσιν ἐνοχλεῖν τῇ κόρῃ, τὸ δὲ λεπτότατον τοῦ πυρὸς ὡς τὸ ἔξω δίεισιν.* 317. distinxerunt vulgo post *αἰθομένοιο*, corr. Bergkius (ind. lect. Marb. 1844—45) 318. commata introduxit B. coll. Hom Il. *Β*, 394. Alexand. *ἀμουργοὺς δὲ λέγοι ἂν τοὺς λαμπτῆρας τοὺς ἀπερκτικοὺς* (corr. K. pro *παρεκτικοὺς*) *ἀπὸ τοῦ ἀπερύκειν τὰ πνεύματα καὶ σκέπειν τὸ περιεχόμενον ὑπ' αὐτῶν πῦρ· ἢ ἀμουργεῖς τοὺς πυκνοὺς διὰ πυκνότητα ἀπερύκοντας τὰ πνεύματα.* Scripsimus cum B. quatuorque codd., *ἀμοργοὺς* illo lintei vel byssi materiem significare docente. Cf. Schneider ecl. phys. p. 185. 319. *οἱ δ'* K. 320. Alex. *ταναὸν δὲ πῦρ τὸ διὰ λεπτότητα τεινόμενόν τε καὶ διεκπίπτειν διὰ τῶν πυκνῶν δυνάμενον. κατὰ βηλὸν δὲ τὸν οὐρανόν.* 322. *τό τ'* St. K. 323. *λεπτῇσιν ὀθόνῃσι* Bekk., K., *λεπτῇσιν γ' ὀθόνησιν* cod., *λεπτῆσιν χθονίῃσι* sex codd., *λεπτῇσι χθονίῃσι* Scalig., *χοανῇσιν* cod. cui nescio annon credendum sit (cf. v. 199), *λεπτοσύναις* Osannus; scripsi cum Panzerb., cui coniciendo praeiverat K. Alex.: *λεπτῇσιν δὲ ὀθόνῃσι ἐχεύατο κ. κ., πρὸς τὸ ὄνομα τῆς κόρης χρησάμενος ποιητικῶς ταῖς ὀθόναις ἀντὶ τῶν ὑμένων.* *ἐχεύατο* vel *λοχάζετο* codd., illud St. 324. *ἀμφιναέντος* plerique codd.

πῦρ δ' ἔξω διαθρῶσκον, ὅσον ταναώτερον ἦεν . . . .

(ὀφθαλμῶν) μία γίγνεται ἀμφοτέρων ὄψ. 311

αἵματος ἐν πελάγεσσι τεθραμμένη ἀντιθορόντος, 315
τῇ τε νόημα μάλιστα κυκλίσκεται ἀνθρώποισιν·
αἷμα γὰρ ἀνθρώποις περικάρδιόν ἐστι νόημα.

Theophr. de sensu § 10

πρὸς παρεὸν γὰρ μῆτις ἀέξεται ἀνθρώποισιν. 318

ὅσσον τ' ἀλλοῖοι μετέφυν, τόσον ἄρ σφισιν αἰεὶ 319

---

vs. 326. Arist. poet. c. 22 p. 1458 a (omisso auctoris nomine), Strabo VIII. p. 364.

vss. 327—329. Stob. ecl. phys. I p. 1026. 227. τετραμμένα AVE codd., τετραμμένου Cant., corr. Grotius, quocum non intellegenda φρήν, sicut vulgo intellexerunt, sed κραδίη, v. Censor. de die nat. c. 6; ante omnia enim membra Empedocles, quem in hoc secutus est Aristoteles (de partt. animal. 3, 4 p. 666 a), cor iudicavit increscere, quod hominis vitam praecipue contineret. ἀντιθρῶντος A, Cant., ἀντιθρῶντος Grotius e cod. et sic Heeren. e P cod.; αἵματος ἀνθρώποισι τεθραμμένη ἀντιθόροντος Scalig., ἀμφιθροῶντος K., τεθραμμένον ἀντιθορόντος B. (commentt. de reliq. com. Att. p. 167), κεκραμμένα ἀνθρώσκοντος P. 328. τῇ δὲ P. κικλήσκεται A, Cant., B., P. 329. Etymol. M. et Orion v. αἷμα, latine Tertull. de an. c. 15. p. 576 ('ille versus Orphei vel Empedoclis') et Chalcid. in Tim. p. 305.

vss. 330—332. Arist. de an. 3, 3 οἵ γε ἀρχαῖοι τὸ φρονεῖν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι ταὐτὸν εἶναί φασιν, ὥσπερ καὶ Ἐ. εἴρηκε, πρὸς παρεὸν κτλ., καὶ ἐν ἄλλοις, ὅθεν σφίσιν αἰεὶ κτλ.; Philophon. ad h. l.; Arist. metaph. Γ, 5 Ἐ. μεταβάλλοντας τὴν ἕξιν μεταβάλλειν φησὶ τὴν φρόνησιν, πρὸς παρεὸν κτλ. καὶ ἐν ἑτέροις δὲ λέγει, ὅτι ὅσσον ἀλλοῖοι κτλ. 330. Themist. in Arist. de an. f. 85 b. ἐναύξεται aliq. codd. Cum sequentibus in unum conflavit Scalig., dissuadente Aristotele. καὶ

καὶ φρονέειν ἀλλοῖα παρίστατο.

γαίῃ μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ, 321
αἰθέρι δ' αἰθέρα δῖον, ἀτὰρ πυρὶ πῦρ ἀΐδηλον,
στοργῇ δὲ στοργήν, νεῖκος δέ τε νείκεϊ λυγρῷ·
ἐκ τούτων γὰρ πάντα πεπήγασιν ἁρμοσθέντα
καὶ τούτοις φρονέουσι καὶ ἥδοντ' ἠδ' ἀνιῶνται.

ὅσον id., *ὅσσον γ'* St., K. *ἀλλοίοις* St. *μετέφην* legebatur olim, corr. St. *μετέην*: rectum Bekk. protulit. 332. *φρονέειν* coni. K. pro *τὸ φρονεῖν*. *παρίσταται* Arist. altero loco.

vss. 333—337. 333—335. Aristot. de an. 1, 2 *Ἐ. μὲν ἐκ τῶν στοιχείων πάντων (λέγει τὴν ψυχήν), εἶναι δὲ καὶ ἕκαστον ψυχὴν τούτων, λέγων οὕτω*; id. metaph. *B*, 4, Sext. Emp. adv. math. I, 303., VII, 92. 121., Philopon. in Arist. de gen. et corr. f. 59b., Hippol. *αἱρεσ. ἐλεγχ.* p. 165; singuli saepius laudantur. 334. *ἠέρι δ' ἠέρα* semel Sext. 335. *στοργὴν δὲ στοργῇ* nonnusquam. 336. 337. Theophrast. de sensu c. 10 *διαριθμησάμενος γὰρ ὡς ἕκαστον ἑκάστῳ γνωρίζομεν, ἐπὶ τέλει προςέθηκεν ὡς ἐκ τούτων πάντα πεπήγασιν ἁρμ. καὶ τούτοις φρον. καὶ ἥδονται καὶ ἀνιῶνται. διὸ καὶ αἵματι μάλιστα φρονεῖν· ἐν τούτῳ γὰρ μάλιστα κεκρᾶσθαι ἐστι (εἶναι?) τὰ στοιχεῖα τῶν μερῶν.* Conformavit K., nisi quod mutavit *ἥδοντ'*.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ ΤΡΙΤΟΥ.

Εἰ γὰρ ἐφημερίων ἕνεκέν τί σοι, ἄμβροτε Μοῦσα,
ἡμετέρης ἔμελεν μελέτας διὰ φροντίδος ἐλθεῖν,
εὐχομένῳ νῦν αὖτε παρίστασο, Καλλιόπεια,
ἀμφὶ θεῶν μακάρων ἀγαθὸν λόγον ἐμφαίνοντι.

ὄλβιος ὃς θείων πραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον, 354
δειλὸς δ' ᾧ σκοτόεσσα θεῶν πέρι δόξα μέμηλεν.

οὐκ ἔστιν πελάσασθ' οὐδ' ὀφθαλμοῖσιν ἐφικτὸν 356
ἡμετέροις ἢ χερσὶ λαβεῖν, ἧπερ τε μεγίστη

---

vss. 338—341. Hippolyt. *αἱρέσ. ἐλεγχ.* p. 254 . . . . *μέσον δὲ εἶναι τῶν διαφόρων ἀρχῶν δίκαιον λόγον, καθ' ὃν συγκρίνεται τὰ διῃρημένα ὑπὸ τοῦ νείκους καὶ προσαρμόζεται κατὰ τὴν φιλίαν τῷ ἑνί. τοῦτον δὲ αὐτὸν τὸν δίκαιον λόγον τὸν τῇ φιλίᾳ συναγωνιζόμενον Μοῦσαν ὁ Ἐ. προσαγορεύων καὶ αὐτὸς αὐτῷ* (f. *αὐτὴν αὐτῷ*) *συναγωνίζεσθαι παρακαλεῖ, λέγων ὧδέ πως.* Cave dubites. 338. *εἰκάραι φημερίων* cod., corr. Miller., qui idem pro *ἕνεκεν* coni. *ἔμελεν*. *τινὸς* cod., corr. Schneidew. 339. *ἡμετέρας* cod., corr. Schneidew. *ἔμελεν* supplevit id. 340. *εὐχομένῳ* Schneidew. pro codicis —*ων*. 341. *μακάρων* Mill. pro *μακαρίων*. *καθαρὸν λόγον* Schneidew.

vss. 342. 343. Clem. Al. strom. p. 733 Pott.

vss. 344—351. 344—46. Clem. Al. strom. p. 644 *τὸ γάρτοι θεῖον, ὁ Ἀκραγαντῖνός φησι ποιητής, οὐκ ἔστιν κτλ.;* Theodoret. the-

πειθοῦς ἀνθρώποισιν ἁμαξιτὸς εἰς φρένα πίπτει.
οὐ μὲν γὰρ βροτέῃ κεφαλῇ κατὰ γυῖα κέκασται,
οὐ μὲν ἀπαὶ νώτοιο δύο κλάδοι ἀΐσσονται,
οὐ πόδες, οὐ θοὰ γοῦν', οὐ μήδεα λαχνήεντα,
ἀλλὰ φρὴν ἱερὴ καὶ ἀθέσφατος ἔπλετο μοῦνον,
φροντίσι κόσμον ἅπαντα καταΐσσουσα θοῇσιν.

---

rap. I p. 476 D. *ἔστι* Theodor. *πελάσασθαι ἐν ὀφθ.* Clem. 345. *τε*] *γε* St., K. Hos versus B. cum sequentibus connexuit. 347—351. Ammonius in Aristot. de interpret. f. 199 b ed. Venet. 1545 *ὁ Ἀκραγαντῖνος σοφὸς ἐπιῤῥαπίζων τοὺς περὶ θεῶν ὡς ἀνθρωποειδῶν ὄντων παρὰ τοῖς ποιηταῖς λεγομένους μύθους, ἐπήγαγε προηγουμένως μὲν περὶ Ἀπόλλωνος, περὶ οὗ ἦν αὐτῷ προσεχῶς ὁ λόγος, κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ περὶ τοῦ θείου παντὸς ἁπλῶς ἀποφαινόμενος.* Tzetzes chiliad. XIII, 79. *Ἐ. τί ὁ θεὸς, τάδε κατ' ἔπος λέγει.* 347. ita Tzetzes, quem secutus est B.; *οὔτε γὰρ ἀνδρομέῃ κεφαλὴ* Ammon., *οὔτε γὰρ ἀνδρομέῃ κεφαλῇ* St. K. 348. 349. Hippolyt. *αἱρεσ. ἐλεγχ.* p. 248 *περὶ μὲν τῆς τοῦ κόσμου ἰδέας ὁποία τίς ἐστιν ὑπὸ τῆς φιλίας κοσμουμένη, λέγει τοιοῦτόν τινα τρόπον*, subiuncta hac versus specie: *ἀλλὰ σφαῖρος ἔην καὶ ἶσος ἐστὶν αὐτῷ*, quem Schneidewinus ita suscepit, ut vss. 348. 49 altero loco iteratos ibique ab hoc exceptos coniceret, conformaret autem sic:

ἀλλὰ σφαῖρος ἔεις καὶ πάντοθεν ἶσος ἑαυτῷ.

οὔτ' ἀπό οἱ K., *οὐ γὰρ ἀπὸ* Hippol., *οὐ μὲν ἀπαὶ* Tzetz. *νώτων γε* Amm., Tzetz., corr. Schneid. ex Hippol. *δύω* Amm. K. *ἀΐσσονται* Hippol., *ἀΐσσουσιν* Amm., Tzetz. 349. *γοῦνα καὶ* Tzetz., corr. Scalig., *γούνατ' οὐ* Hippol. *μήδεα γενήεντα* Hippol. 350. 351. Tzetz. chiliad. VII, 522 sq. *Ἐ. τῷ τρίτῳ τε τῶν φυσικῶν δεικνύων τίς ἡ οὐσία τοῦ θεοῦ κατ' ἔπος οὕτω λέγων.*

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΜΩΝ.

Ὦ φίλοι, οἳ μέγα ἄστυ κατὰ ξανθοῦ Ἀκράγαντος 389
ναίετ' ἀν' ἄκρα πόλευς, ἀγαθῶν μελεδήμονες ἔργων,
ξείνων αἰδοίων λιμένες, κακότητος ἄπειροι,
χαίρετ'· ἐγὼ δ' ὔμμιν θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητὸς

---

vss. 352—365. Diog. Laert. VIII, 62 his paulo post subiunctis: *αὐτοὺς δὲ τούτους τοὺς Καθαρμοὺς ἐν Ὀλυμπίᾳ διαῤῥαψῳδῆσαι λέγεται Κλεομένην τὸν ῥαψῳδόν*; Anthol. gr. Bosch. lib. I tit. 86, utrobique vss. 354. 362. 364. 365 omissis; 352. 353. 355. 356 Anth. gr. Jacobs. IX, 569. 352. 53. Diog. L. VIII, 54 *ὅτι δ' ἦν Ἀκραγαντῖνος ἐκ Σικελίας, αὐτὸς ἐναρχόμενος τῶν Καθαρμῶν φησι.* *ἢ μέγα* cod. Vindob. Diog. *ζαθεοῦ* B. (act. societ. gr. t. I p. 205), 353. *ἀν'*] om. editt. Menag. et Frob.: reliqui variant *ἀν*, *ἀν'*, *ἂν*. *ἂν ἀκροπολεύς* cod. Arund., *ἀνακραπόληος* Anth. cod. Pal., *πόληος* et *πόλευς* cod. Vind., *πόλευς* Anth. Bosch., Steph., Scalig., K., *πόλιος* St., Jacobs, *πόλεως* B. 354. inseruit St. e Diodoro Sic. XIII, 83 *πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων Ἀκραγαντίνων ἐποίουν τὸ παραπλήσιον, ἀρχαικῶς καὶ φιλανθρώπως ὁμιλοῦντες. διόπερ καὶ Ἐ. λέγει περὶ αὐτῶν.* *αἰδοίων* B pro *αἰδοῖοι*. 355. et particulam sequentis Diog. L. VIII, 66 et Sext. E. adv. math. I, 302. 355. Philostr. vit. Apoll. I, 1, Lucian. pro laps. inter salut. t. I. p. 496 (sine poetae nomine), Cedren. chron. t. I. p. 157, Suid. s. v. Carmen aureum his concluditur versibus:

ἢν δ' ἀπολείψας σῶμ' εἰς αἰθέρ' ἐλεύθερον ἔλθῃς,
ἔσσεαι ἀθάνατος θεός, ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητός.

πωλεῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμένος, ὥςπερ ἔοικε,
ταινίαις τε περίστεπτος στέφεσίν τε θαλείοις·
τοῖσιν ἅμ' εὖτ' ἂν ἵκωμαι ἐς ἄστεα τηλεθόωντα, 395
ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξὶ σεβίζομαι· οἱ δ' ἅμ' ἕπονται
μυρίοι, ἐξερέοντες ὅπῃ πρὸς κέρδος ἀταρπός,
οἱ μὲν μαντοσυνέων κεχρημένοι, οἱ δ' ἐπὶ νούσων,
δηρὸν δὴ χαλεπῇσι πεπαρμένοι ἀμφ' ὀδύνῃσι,
παντοίων ἐπύθοντο κλύειν εὐηκέα βάξιν. 400
ἀλλὰ τί τοῖςδ' ἐπίκειμ', ὡςεὶ μέγα χρῆμά τι πράσσων, 401
εἰ θνητῶν περίειμι πολυφθερέων ἀνθρώπων;

ὦ φίλοι, οἶδα μὲν οὖν ὅτ' ἀληθείη παρὰ μύθοις, 407
οὓς ἐγὼ ἐξερέω· μάλα δ' ἀργαλέη γε τέτυκται
ἀνδράσι καὶ δύςζηλος ἐπὶ φρένα πίστιος ὁρμή.

ἔστιν ἀνάγκης χρῆμα, θεῶν ψήφισμα παλαιόν, 1

ὔμμιν dudum correctum pro ὑμῖν; ὕμμιν B. 356. τετιμημένος cod. Vind. ἔοικα cod. Vind., Cobet. 357. θαλείης vulg., θαλείοις R cod., K., Cobet., al. 361. δ' ἐπὶ pro δέ τι St., δ' ἐπὶ νούσῳ s. δέ τε νούσων coni. B. 362. concinnavit et inseruit B. e Clem. Al. strom. p. 754 παρακολουθεῖν τε αὐτῷ ἔλεγεν τοὺς μὲν μαντοσυνέων κεχρημένους, τοὺς δ' ἐπὶ νοῦσον σιδηρὸν δὴ χαλεποῖσι πεπαρμένους. 363. παντοίην B., quod tamen postea (comment. de prooem. Emp. p. 9) non retinuit. εὐηκέα libri (v. Lobeck ad Ai. v. 286) εὐηχέα Scalig., Ritterhus, K. 364. 65. adiunxi e Sext. E. l. l. καὶ πάλιν. 365. πολυφθορέων aliq. codd., K.; cf. v. 163.

vss. 366—368. Clem. Al. strom. p. 648. Bergkius inter physica retulit et praemisit versibus 2 sq. 366. ὅτ' ἀληθείη AH. codd., ἔκ τ' ἀληθείη cod. Paris. (p. 1030 Pott.) Stephan., οὖν ἔτ' Sylburg., οὕνεκ' B. περὶ H cod. 367. ἐγὼ γ' ἐξερέω cod. Par., ἔγωγ' Stephan. ἀργαλέους H cod.

vss. 369—382. 369. 371. 373. 374. 381 Plut. de exil. p. 607 δ

ἀίδιον, πλατέεσσι κατεσφρηγισμένον ὅρκοις·
εὖτέ τις ἀμπλακίῃσι φόνῳ φίλα γυῖα μιήνῃ 3
αἵματος ἢ ἐπίορκον ἁμαρτήσας ἐπομόσσῃ
δαίμων, οἵτε μακραίωνος λελάχασι βίοιο, 4
τρίς μιν μυρίας ὥρας ἀπὸ μακάρων ἀλάλησθαι, 5
φυόμενον παντοῖα διὰ χρόνου εἴδεα θνητῶν, 6
ἀργαλέας βιότοιο μεταλλάσσοντα κελεύθους.
αἰθέριον μὲν γάρ σφε μένος πόντονδε διώκει, 16
πόντος δ' ἐς χθονὸς οὖδας ἀπέπτυσε, γαῖα δ' ἐς αὐγὰς
ἠελίου ἀκάμαντος, ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δίναις·

δὲ Ἐ. ἐν ἀρχῇ τῆς φιλοσοφίας προςαναφωνήσας κτλ. (cf. de esu carn. p. 996) 369. 370. 372—383 Hippol. αἱρεσ. ἐλεγχ. p. 249—251 (non perpetua seria sed oratione multipliciter interiecta.) 369. 70. Hippol. p. 251 ἀνάγκην καλῶν τὴν ἐξ ἑνὸς εἰς πολλὰ κατὰ τὸ νεῖκος καὶ ἐκ πολλῶν εἰς ἓν κατὰ τὴν φιλίαν μεταβολήν; Simpl. phys. f. 272 b καὶ ὅτι ἀνάγκην τῶν γινομένων αἰτιᾶται, ἔστιν ἀνάγκης κτλ. · διὰ γὰρ τὴν ἀνάγκην καὶ τοὺς ὅρκους τούτους ἑκάτερον παρὰ μέρος ἐπικρατεῖν φησι; Stob. Ecl. II, 7 p. 384 (omissis primis verbis). ἔστι τῆς, ἐστί τι, Plut., ἔστι τί Hippol. σφράγισμα Simpl. 370. κατεσφραγισμένον Hippol. Stob. 371. φόνῳ] φρενῶν P., probante Schneidew. 372. ὃς καὶ ἐπίορκον ἁμαρτήσας ἐπομώσει Hippol., emendavit Schneidew. supplevitque αἵμασιν ἤ, in quo displicuit numerus. 373. δαίμονες οἵτε μακραίωνες λελόγχασι βίοιο Plut., δαιμόνιοί τε μακραίωνος λελάχασι βίοιο Hippol., δαίμων Heeren., δαίμονες K. μακραίωνος λελόχασι Scalig., βίοιο λελόγχασι μακραίωνος K., B. 374. 75. Origen. c. Cels. VIII, 53 p. 780 Del. ἐπειδὴ δὲ σώματι συνδεθέντες ἄνθρωποι γεγόνασιν, εἴτε οἰκονομίας τῶν ὅλων ἕνεκεν, εἴτε ποινὰς ἁμαρτίας ἀποτίννυντες, εἴθ' ὑπὸ παθημάτων τινῶν τῆς ψυχῆς βαρυνθείσης, μέχρις ἂν τεταγμέναις περιόδοις ἐκκαθαρθῇ. δεῖ γὰρ κατὰ τὸν Ἐ. κτλ. μὲν Orig. Hippol. ἀπὸ] fort. ἀπαί, cf. v. 348. 375. γινομένην παντοίαν διὰ χρόνον ἰδέαν Orig., φυομένους παντοῖα διὰ χρόνον εἴδεα Hippol., γεινόμενον π. διὰ χρεὼ εἴδεα K., γινόμενον B.; φυομένους miror retinuisse

ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.
τῶν καὶ ἐγὼ νῦν εἰμί, φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης, 7
νείκεϊ μαινομένῳ πίσυνος. Plotin. Enn. IV 8 p 47.

ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην κοῦρός τε κόρη τε
θάμνος τ' οἰωνός τε καὶ εἰν ἁλὶ ἔλλοπος ἰχθύς.

Schneidewinum. 377—380. Plut. de Is. et Os. p. 361 Ἐ. δὲ καὶ δίκας φησὶ διδόναι τοὺς δαίμονας, ὧν ἐξαμάρτωσι καὶ πλημμελήσωσιν· αἰθέριον μὲν γὰρ κτλ. ἄχρις οὗ κολασθέντες οὕτω καὶ καθαρθέντες αὖθις τὴν κατὰ φύσιν χώραν καὶ τάξιν ἀπολάβωσι, quae una cum versibus descripsit Euseb. praep. ev. V, 5 p. 187; Hippol. p. 250 μεταλλάσσουσι γὰρ αἱ ψυχαὶ σῶμα ἐκ σώματος ὑπὸ τοῦ νείκους μεταβαλλόμεναι καὶ κολαζόμεναι καὶ οὐκ ἐώμεναι μένειν εἰς τὸ ἕν, ἀλλὰ κολάζεσθαι ἐν πάσαις κολάσεσιν ὑπὸ τοῦ νείκους τὰς ψυχὰς μεταβαλλομένας σῶμα ἐκ σώματος (id. iterat vss. 378—80 eadem pagina); 377—379. Plut. de vit. aer. alien. p. 830 πλάζονται καθάπερ οἱ θεήλατοι καὶ οὐρανοπετεῖς ἐκεῖνοι τοῦ Ἐ. δαίμονες. μὲν γάρ] γε Hippol. πόντον δέε χθονὸς id. 378. δὲ χθονὸς Plut. de aer. al. ἀνέπτυσε ib., K. ἐσαῦθις Plut. de Is. 379. φαέθοντος Hippol., probante Schneidewino. Inteposui huc quatuor versus, quos non recte a reliquis separari indicat vs. 376 et Plut. locis descriptis. 381. 82. Asclep. in Brand. Schol. Arist. p. 629 a, Hierocles in carm. aur. p. 254 κάτεισι γὰρ καὶ ἀποπίπτει τῆς εὐδαίμονος χώρας ὁ ἄνθρωπος, ὡς Ἐ. φησὶν ὁ Πυθαγόρειος; Plotin. Ennead, IV, 8, 1 p. 468 C, al. τῶν] variabat ὡς, τὴν, τώς: verum invenerat Scalig., exhibet nunc Hippol. νῦν] om. Hippol., δεῦρ' Asclep. 382. αἰθομένῳ Asclep.

vss. 383. 384. Clem. Al. strom. p. 750, Diog. L. VIII, 77, multi alii. 383. ἤτοι μὲν γὰρ Pseudo-Origen. (Hippol.) philosoph. 3, ἤτοι μὲν πρῶτα κοῦρος ἐγ. κόρη τε Cedren. chron. t. I p. 157, ἤδη γὰρ αὖτ' Arsenius (narrante St.). κούρη τε κόρος τε Athen. VIII, 365, Philostr. vit. Apoll. I, 1 p. 2, al. 384. καὶ θὴρ κ. θ. ἐξ ἁλὸς ἔμπνους ἰχθὺς καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ βοῦς Cedren. (haec eadem addit Suidas v. Ἐ.). Lectio fluctuat inter ἔλλοπος, ἔμπνους, ἐμπνοῦς, ἔμπυρος, ἔμπορος, ἄμφορος, νήχυτος, φαίδιμος. Scripsi cum St. et. K.

384 f. [illegible]

κλαῦσά τε καὶ κώκυσα, ἰδὼν ἀσυνήθεα χῶρον, 13
ἔνθα Φόνος τε Κότος τε καὶ ἄλλων ἔθνεα Κηρῶν, 21
αὐχμηραί τε νόσοι καὶ σήψιες ἔργα τε ῥευστά.

* * *

Ἄτης ἂν λειμῶνα κατὰ σκότος ἠλάσκουσιν. 23

αἰῶνος ἀμερθείς.

ἐξ οἵης τιμῆς τε καὶ ὅσσου μήκεος ὄλβου 11
ὧδε πεσὼν κατὰ γαῖαν ἀναστρέφομαι μετὰ θνητοῖς.

---

vss. 385—388. coniunxit B. 385. Clem. Al. strom. p. 516, Hierocl. in carm. aur. p. 254 ἄνεισι δὲ (ὁ φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης) καὶ τὴν ἀρχαίαν ἕξιν ἀπολαμβάνει, εἰ φύγοι τὰ περὶ γῆν καὶ τὴν ἀτερπέα χῶρον, ὡς ὁ αὐτὸς λέγει, ἔνθα φόνος — Κηρῶν, εἰς ὃν οἱ ἐμπεσόντες ἄτης ἂν λειμῶνα κτλ.: propter quae post vs. 387 K. statuit lacunam. ἀσυνήθεα Clem. 386. 88. Synesius de provid. I p. 89 D. 386. 87. Procl. in Cratyl. p. 103 sine auctoris nomine, item priorem Philo fragm. t. II. p. 638 Mang. φθόνος Synes., φόνοι τε λίμοι τε Philo. ἔθνεα Κηρῶν] v. supra ad v. 115. 387. Karstenio suspectus: immerito; nam ἔργα τε ῥευστά, in quibus seriorem aetatem odoratus est, aut *sudor* intellegenda sunt aut *foedum morbi genus*. 388. Synes. epist. 147, Iulian. imper. orat. 7. ἐν λειμῶνι Synes., Iulian., ἀνὰ λειμῶνα Hier., corr. Bentleius.

vs. 389. addidi ex Hierocle l. d. ἡ δὲ ἔφεσις τοῦ φεύγοντος τὸν τῆς Ἄτης λειμῶνα πρὸς τὸν τῆς ἀληθείας ἐπείγεται λειμῶνα· ὃν ἀπολιπὼν . . . . εἰς γήϊνον ἔρχεται σῶμα ὀλβίου αἰῶνος ἀμερθείς.

vss. 390. 391. Clem. Al. p. 569 — ὡς φησὶν Ἐ. ὧδε λιπὼν μετὰ θνητῶν ἀναστρέφεται. 390. Plut. de exil. p. 607 (v. ad. vss. 369 sq.), Stob. floril. t. II. p. 80. Gaisf. καὶ οἵου Clem. 391. πεσὼν . . . ἀναστρέφομαι K. (e loco Plotini ad vs. 381 notato) λιπὼν λειμῶνας B., quod displicuit propter vs. 388. κατὰ θνητῶν K., B.

ἠλύθομεν τόδ' ὑπ' ἄντρον ὑπόστεγον. 31

ἔνθ' ἦσαν Χθονίη τε καὶ Ἡλιόπη ταναῶπις, 24
Δῆρις θ' αἱματόεσσα καὶ Ἁρμονίη θεμερῶπις,
Καλλιστώ τ' Αἰσχρή τε, Θόωσα τὲ Δηναίη τε,
Νημερτής τ' ἐρόεσσα μελάγκουρός τ' Ἀσάφεια,
Φυσώ τε Φθιμένη τε, καὶ Εὐναίη καὶ Ἔγερσις, 28

---

vs. 392. Porphyr. de antro Nymph. c. 8 Roehr παρά τε γὰρ Ἐμπεδοκλεῖ αἱ ψυχοπομποὶ δυνάμεις (?) λέγουσιν.

vss. 393—399. coniunxit K. Locus expressus est ad similitudinem Hom. Il. Σ, 39 sq., cf. etiam Hesiod. theog. vs. 243 sqq. 393—396. Plut. de tranq. an. p. 474 ὡς Ἐ. (φησὶν) διτταί τινες ἕκαστον ἡμῶν γενόμενον παραλαμβάνουσι καὶ κατάρχονται μοῖραι καὶ δαίμονες· — ὥςτε τούτων ἑκάστου σπέρματα τῶν παθῶν ἀνακεκραμένα δεδεγμένης ἡμῶν τῆς γενέσεως καὶ διὰ τοῦτο πολλὴν ἀνωμαλίαν ἐχούσης κτλ. 394. Plut. de Is. et Os. p. 370. Ἐ. δὲ τὴν μὲν ἀγαθουργὸν ἀρχὴν φιλότητα καὶ φιλίαν, πολλάκις δὲ ἁρμονίαν καλεῖσθαι μέροπι, τὴν δὲ χείρονα νεῖκος οὐλόμενον καὶ δῆριν αἱματόεσσαν. ἱμερῶπις Plut. altero loco, ἁρμονίηςδε μερῶπις edit. Basil., corr. Bentl. (opusc. p. 516), ἱερῶπις Scalig. 395. Δειναίη Plut., corr. Bentl. 396. Tzetz. chiliad. XII, 575. Νημέρτη Scalig., K. (v. Hom. Il. l. l. v. 45) μελάγκαρπος Plut., St. μελάγχορος Tzetz. (de quo tamen Matranga mus. rhen. 1848 p. 115 testatur μελάγκουρος, id quod antea nescio unde dederat B.) μελάγχορσος K. 397—99. Cornutus de nat. deor. p. 176 Gal. ὡς γὰρ Ἐ. ὁ φυσικὸς (vulg. φυσικῶς, Osannus male φυσικοῖς) ἐξαριθμεῖται — τὴν εἰρημένην ποικιλίαν τῶν ὄντων αἰνιττόμενος κτλ. Φυσώ om. cod. Laur. 398. Καινώ τ' ἀστέμφης τε cod. Laur., Καινώ τ' ἀστημφής cod. Paris., Κινώ τ' ἀπέμφης τε π^{ος} τ. Μ^{ω} cod. Laur. 2.; φυσώ τε καὶ φθιμένην, εὐναίην τε, καὶ ἔγερσιν, κινώ τε, καὶ ἀστεμφῆ, πολυστέφανον, καὶ μεγιστώ, φορίην, καὶ σοφήν, καὶ ὀμφάλην καὶ πολλὰς ἄλλας Gal., Καινώ τ', Ἀστέμφης τε, Πολυστέφανός τε, Μεγιστώ Villoison, Καινώ τ' ἀστεμφής τε St., Κινώ τ' Ἀστέμφη τε K.; mecum consentiunt B. et P., qui aliqua excidisse statuit. 399. Καὶ

Κινώ τ' Ἀστεμφής τε, πολυστέφανός τε Μεγιστώ,
** καὶ Φορύη, Σωπή τε καὶ Ὀμφαίη. **

ὢ πόποι, ὢ δειλὸν θνητῶν γένος, ὢ δυςάνολβον, 14
τοίων ἔκ τ' ἐρίδων ἔκ τε στοναχῶν ἐγένεσθε.

σαρκῶν αἰολόχρωτι περιστέλλουσα χιτῶνι. 379

ἀμφιβρότην χθόνα.

Φερίη Σόφη τε καὶ Ὀμφαί cod. Galei, *σοφήν τε, καὶ ὀμφαίην* cod. Par., *καὶ Φορίη, Σόφη τε, καὶ Ὀμφάλη καὶ πολλὰς ἄλλας* cod. Laur., *καὶ Φορίη, Σοφίη τε καὶ Ὀμφάλη* cod. Laur. 2.; *καὶ Φορίη, καὶ Σοφὴ καὶ Ὀμφαίη* Villois., *καὶ Φορίη, Σοφίη τε, καὶ Ὀμφαίη* St., *καὶ Φορύη, Σόμφη τε καὶ Ὀμφαίη* K., *καὶ Ἀφορίη, Σωπή τε καὶ Ὀμφαίη* B., *καί Φορίη, Μονίη τε καὶ Ὀμφαίη* P.

vss. 400. 401. Clem. Al. strom. p. 516. *ὦ δειλὸν* corr. Scalig. pro *ἦ*. *δὶς ἄνολβον* coni. Naekius Choer. p. 164. Expressit iocose Timo Phliasius ap. Euseb. pr. ev. XIV, 18 *Σχέτλιοι ἄνθρωποι, κάκ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον | τοίων ἔκ τ' ἐρίδων ἔκ τε στοναχῶν πέπλασθε.* 401. Porphyr. de abstin. II, 27 *ἐντεῦθεν τὸ θρηνούμενον πρὸς τῶν παλαιῶν, ὡς τοίων ἔκ τ' ἐρίδων ἔκ τε νεικέων γενόμεσθα, ὅτι τὸ θεῖον καὶ ἀκήρατον καὶ ἐν πᾶσιν ἀβλαβὲς σώζειν οὐ δυνάμεθα*: unde collato Timone correxi quae legebantur *οἵων ἐξ ἐρίδων*. Cf. Plut. de soll. anim. p. 964.

vs. 402. Stob. ecl. I p. 1050 *αὐτῆς τῆς μετακοσμήσεως εἱμαρμένη καὶ φύσις ὑπὸ Ἐ. δαίμων ἀνηγορεύεται, — καὶ μεταμπίσχουσα τὰς ψυχάς.* Plut. de esu carn. p. 998 *ἀλλάσσει δὲ ἡ φύσις ἅπαντα καὶ μετοικίζει*, — sine nomine poetae. *ἀλλοιχῶτι* cod. V Stob., *ἀλλογλῶτι* cod. A, *ἀλλογνῶτι* Plut., *ἀλλοιοχρῶτι* coni. Heeren., *ἀλλοχρῶτι* Wakefield. in Lucr. III, 613 et IV, 56. Lobeck. Phryn. p. 607 'fortasse *ἀλλογνής* scribendum, ut *Ἰγνής* et *ἑτερογνής* Etymol 435, 52 vel certe in hanc sententiam accipiendum est'; idem paralip. p. 260 *ἀλλόχρως*. *ἀλλοιόχρωτι* K., cui meum in mentem venerat.

vs. 403. Plut. quaestt. conv. p. 683 (v. ad v. 243).

ἐκ μὲν γὰρ ζώων ἐτίθει νεκροειδέ' ἀμείβων. 378

οὐδέ τις ἦν κείνοισιν Ἄρης θεὸς οὐδὲ Κυδοιμὸς 368
οὐδὲ Ζεὺς βασιλεὺς οὐδὲ Κρόνος οὐδὲ Ποσειδῶν,
ἀλλὰ Κύπρις βασίλεια.
τὴν οἵγ' εὐσεβέεσσιν ἀγάλμασιν ἱλάσκοντο
γραπτοῖς τε ζώοισι μύροισί τε δαιδαλεόδμοις
σμύρνης τ' ἀκρήτου θυσίαις λιβάνου τε θυώδους,
ξουθῶν τε σπονδὰς μελιτῶν ῥιπτοῦντες ἐς οὖδας·
ταύρων δ' ἀκρήτοισι φόνοις οὐ δεύετο βωμός, 375
ἀλλὰ μύσος τοῦτ' ἔσκεν ἐν ἀνθρώποισι μέγιστον,
θυμὸν ἀποῤῥαίσαντας ἐέδμεναι ἠέα γυῖα.

---

vs. 404. Clem. Al. strom. l. l. καὶ ἔτι. legebatur νεκρά, εἶδε', quod K. digamma defendit; ἤδε Stephan, κήδε' Buttmann.

vss. 405—414. Porphyr. de abstin. II, 21 (405—412) et 27 (413. 14) Ἐ. ὃς περί τε τῶν θυμάτων καὶ περὶ τῆς θεογονίας διεξιὼν παρεμφαίνει λέγων. 405—11. Athen. XII p. 510. 405—7. Eustath. ad Il. X p. 1261, 44. 406. οὐδ' ὁ Κρόνος Porphyr., om. Eustath. 407. add. Porphyr. ἥ ἐστιν ἡ φιλία. 408. Hunc et sequentes respexit Plato legg. VI, 782 D; v. etiam Iambl. vit. Pythag. 151. 409. γραπτοῖς τε] 'potest lectio vulg. facili negotio defendi, fuit tamen cum suspicarer leg. esse ῥαπταῖς τε ζώνῃσι vel ζώναισι, zonis phrygionico opere variegatis, acu pictis aurea et serica' Reiske., v. Hermann. opusc. t. V p. 210. γρ. δὲ Athen. δαιδαλεόσμοις Porphyr. 410. ἀκράτου Porphyr. 411. ξανθῶν Athen. ῥίπτοντες id. 412—14. Euseb. pr. ev. IV, 14 e Porphyrio, sine poetae nomine, Cyrill. adv. Iulian. IX. p. 307. ἀκρίτοισι Porphyr. et Cyrill., ἀκράτοισι Euseb., corr. Scalig.; ἀῤῥήτοισι Fabricius (ad Sext. E. p. 580) et Roehr. δεύεται Porphyr. 413. ἔσχον Cyrill. 414. ἀποῤῥέσαντας Porphyr., ἀποῤῥήξαντας Valent. et Viger., ἀποῤῥέζοντας Reiske. ἐέλμεναι Porphyr., ἐδέδμεναι Reiske. ἠέα Viger. pro ἦϊα, ἤπια Reiske.

ἦν δέ τις ἐν κείνοισιν ἀνὴρ περιώσια εἰδὼς 440
παντοίων τε μάλιστα σοφῶν ἐπιήρανος ἔργων, 442
ὃς δὴ μήκιστον πραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον· 441
ὁππότε γὰρ πάσῃσιν ὀρέξαιτο πραπίδεσσιν,
ῥεῖά γε τῶν ὄντων πάντων λεύσσεσκεν ἕκαστον,
καί τε δέκ' ἀνθρώπων καί τ' εἴκοσιν αἰώνεσσιν 445

ἦσαν γὰρ κτίλα πάντα καὶ ἀνθρώποισι προςηνῆ, 364
φῆρές τ' οἰωνοί τε, φιλοφροσύνῃ τε δεδήει,
δένδρεα δ' ἐμπεδόφυλλα καὶ ἐμπεδόκαρπα τεθήλει,
καρπῶν ἀφθονίῃσι κατήορα πάντ' ἐνιαυτόν.

οὐ πέλεται τοῖς μὲν θεμιτὸν τόδε, τοῖς δ' ἀθέμιστον, 403

---

vss. 415—420. Iamblich. vit. Pythog. 67 *τοῦτο φαίνεται καὶ Ἐ. περὶ αὐτοῦ (Πυθαγόρου) αἰνίττεσθαι καὶ τῆς ἐξαιρέτου καὶ θεοδωρήτου ὑπὲρ τοὺς ἄλλους διοργανώσεως, ἐν οἷς φησίν.* Porphyr. vit. Pythag. 30. 415. 17. Diog. L. VIII, 54 *μεμνῆσθαι δὲ καὶ αὐτὸν Πυθαγόρου λέγοντα, — οἱ δὲ τοῦτο εἰς Παρμενίδην αὐτὸν λέγειν ἀναφέροντα.* Versus hoc ordine legebantur: 415. 17. 16.

vss. 421—424. coniunxi. 421. 22. Schol. Nicand. Theriac. p. 81 Schneid. *ἠδ' ἦσαν* St. K.; receptum praebuit Schueiderus. 422. *φιλοφροσύνῃ* St. pro *—η.* 423. 24. Theophrast. de caus. plant. 1, 13, 2 *εἰ δὲ καὶ συνεχῶς ὁ ἀὴρ ἀκολουθοίη τούτοις (τοῖς δένδροις), ἴσως οὐδὲ τὰ παρὰ τῶν ποιητῶν λεγόμενα δόξειεν ἂν ἀλόγως ἔχειν, οὐδὲ ὡς Ἐ. ἀείφυλλα καὶ ἐμπεδόκαρπά φησι θάλλειν καρπῶν ἀφθονίῃσι κατ' ἠέρα πάντ' ἐνιαυτὸν, ὑποτιθέμενός τινα τοῦ ἀέρος κρᾶσιν, τὴν ἠρινὴν κοινήν*: unde versus constituit Hermannus ap. St. p. 624. Plut. quaestt. conv. p. 649 *τὸ δ' ἀειθαλὲς τοῦτο καί, ὥς φησιν Ἐ., ἐμπεδόφυλλον οὐκ ἔστι θερμότητος.* *αἰείφυλλα* Herm. *τέθηλε* id., K. *θάλλει δένδρεα ἐμπεδόφυλλα καὶ ἐμπεδόκαρπα* St. 424. *κατ' ἠέρα* St., *κατήρεα* Scalig., K., *κατήορα* Lobeck. pathol. p. 209 'id est ὧν καταχρεμάννυνται καρποί.'

vss. 425—427. Arist. rhet. I, 13 *καὶ ὡς Ἐ. περὶ τοῦ μὴ κτεί-*

ἀλλὰ τὸ μὲν πάντων νόμιμον διά τ' εὐρυμέδοντος
αἰθέρος ἠνεκέως τέταται διά τ' ἀπλέτου αὐγῆς.

οὐ παύσεσθε φόνοιο δυςηχέος; οὐκ ἐςορᾶτε 416
ἀλλήλους δάπτοντες ἀκηδείῃσι νόοιο;

μορφὴν δ' ἀλλάξαντα πατὴρ φίλον υἱὸν ἀείρας 410
*σφάζει ἐπευχόμενος, μέγα νήπιος· ὃς * δὲ πορεῦται*
λισσόμενος θύοντος· ὁ δ' ἂρ νήκουστος ὁμοκλέων
σφάξας ἐν μεγάροισι κακὴν ἀλεγύνατο δαῖτα.

νειν τὸ ἔμψυχον· τοῦτο γὰρ οὐ τισὶ μὲν δίκαιον, τισὶ δ' οὐ δίκαιον, ἀλλὰ τὸ μὲν κτλ., e quibus versum primum formavit St., nisi quod Karstenio reliquit *τοῖς μὲν δίκαιον* corrigenda. 427. *αὖ γῆς* Scalig., Bekker. ex uno libro, tres reliqui *αὐγῆς*. *αἰθέρι* et *αὐγῇ* complexus est E. duo mundi hemisphaeria, quae inter sita est terra, v. Plut. ap. Euseb. pr. ev. I, 24 C.

vss. 428. 429. Sext. adv. math. 9, 127 *οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Πυθαγόραν καὶ τὸν Ἐ. καὶ τῶν Ἰταλῶν πλῆθος φασὶ μὴ μόνον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς εἶναί τινα κοινωνίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζώων· ἓν γὰρ ὑπάρχειν πνεῦμα τὸ διὰ παντὸς τοῦ κόσμου διῆκον ψυχῆς τρόπον, τὸ καὶ ἑνοῦν ἡμᾶς πρὸς ἐκεῖνα. διόπερ καὶ κτείνοντες αὐτὰ καὶ ταῖς σαρξὶν αὐτῶν τρεφόμενοι ἀδικήσομέν τε καὶ ἀσεβήσομεν ὡς συγγενεῖς ἀναιροῦντες. ἔνθεν καὶ παρῄνουν οὗτοι οἱ φιλόσοφοι ἀπέχεσθαι τῶν ἐμψύχων, καὶ ἀσεβεῖν ἔφασκον κτλ. καὶ Ἐ. πού φησιν.* 428. *δυσηχέος* B. Hos et proximos latine vertit Chalcidius in Tim. p. 286.

vss. 430—435. Sext. ib. *καὶ* 430, 31. Plut. de superst. p. 171 *ὥςπερ Ἐ. φησὶ, τῶν τὰ ζῶα θυόντων καθαπτόμενος.* 431. *οἱ δὲ πορεῦνται* libri, *ὃς δὲ πορεῦται* Scalig. K., quod melius desiderans posui: requiro notionem fugiendi vel reluctandi: fort. *ὃς δ' ἀπόρουσε* vel *ἀφορμᾶται*; *οἱ δὲ πονεῦνται* Hermannus, *οἱ δ' ἐπορεῦνται* B. Bekk. 432. *λισσόμενοι* libri, corr. Scalig.; *λισσόμενον* Steph. St.

ὣς δ' αὔτως πατέρ' υἱὸς ἑλὼν καὶ μητέρα παῖδες
θυμὸν ἀποῤῥαίσαντε φίλας κατὰ σάρκας ἔδουσιν. 415

οἴμοι ὅτ' οὐ πρόσθεν με διώλεσε νηλεὲς ἦμαρ, 9
πρὶν σχέτλι' ἔργα βορᾶς περὶ χείλεσι μητίσασθαι.

ἐν θήρεσσι λέοντες ὀρειλεχέες χαμαιεῦναι 382
γίγνονται, δάφναι δ' ἐνὶ δένδρεσιν ἠϋκόμοισιν.

δαφναίων φύλλων ἀπὸ πάμπαν ἔχεσθε. 419

δειλοί, πανδειλοί, κυάμων ἄπο χεῖρας ἔχεσθε. 418

ἀποῤῥύπτεσθε 422

θύοντος Hermann. pro —ες, θύοντ' K. ὁδ' ἀνήκουστος libri, ὁ δὲ νήκουστος B. Bekk., ὁ δ' ἀνηκούστησεν ὁμοκλέων, postea ὁ δ' ἀνήκουστος ὁμοκλείων (s. ὁμοκλάων) K. 433. σφάξας δ' ἐν K., mox retractans. 435. ἀποῤῥαίσαντα libri, corr. K.

vss. 436. 437. Porphyr. de abstin. II, 31. 437. μαστεύσασθαι K.

vss. 438. 439. Aelian. hist. animal. XII, 7 λέγει δὲ καὶ Ἐ. τὴν ἀρίστην εἶναι μετοίκησιν τὴν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὲν εἰς ζῶον ἡ λῆξις αὐτὸν μεταγάγοι, λέοντα γίνεσθαι. εἰ δὲ εἰς φυτόν, δάφνην· ἃ δὲ Ἐ. λέγει, ταῦτά ἐστιν. Leguntur inter Orphei fragmenta p. 511 Herm. 438. ἐν θηρσὶ δὲ Ael.

vs. 440. Plut. quaestt. conv. p. 646 καὶ οὐ μόνης, ὡς ἔοικε, κατ' Ἐ. τῆς δάφνης τῶν φύλλων ἀπὸ πάμπαν ἔχεσθαι χρή. χρὴ τῆς δάφνης τῶν φ. ἄπο π. ἔχεσθαι St., δάφνης φύλλων K.: correxi.

vs. 441. Gellius N. A. IV, 11. Didym. Geopon. II, 35, 8. ἔχεσθαι Gell.

vss. 442. 443. Theo. Smyrn. Arithm. c. 1 p. 19 Bull. καὶ ἡ πο-

κρηνάων ἄπο πέντ' ἀνιμῶντες ἀτειρέϊ χαλκῷ.

νηστεῦσαι κακότητος. 406

τοιγάρτοι χαλεπῇσιν ἀλύοντες κακότησιν 420
οὔποτε δειλαίων ἀχέων λωφήσετε θυμόν.

εἰς δὲ τέλος μάντεις τε καὶ ὑμνοπόλοι καὶ ἰητροὶ 384
καὶ πρόμοι ἀνθρώποισιν ἐπιχθονίοισι πέλονται,
ἔνθεν ἀναβλαστοῦσι θεοὶ τιμῇσι φέριστοι,
ἀθανάτοις ἄλλοισιν ὁμέστιοι, αὐτοτράπεζοι, 387
εὔνιες ἀνδρείων ἀχέων, ἀπόκηροι, ἀτειρεῖς.

λιτικῶν λόγων παράδοσις τὸ μὲν πρῶτον ἔχει καθαρμόν τινα· οἷον ἡ ἐν τοῖς προςήκουσι μαθήμασιν ἐν παίδων συγγυμνασίᾳ· ὁ μὲν γὰρ Ἐ. — (443) *φησίν,* — *δεῖ ἀποῤῥύπτεσθαι.* *κρηνάων ἀπὸ* — *χαλκῷ* | *χρὴ ἀπορύπτεσθαι* K. 443. *ἀτειρεῖ* codd., corr. Bullialdus. *ἀνιμῶντες*] legebatur *ἀνιμῶντα*; *ἀνιμῶντ' ἐν* coni. K.

vs. 444. Plut. de ira cohib. p. 464 *τὸ τοῦ Ἐ. καὶ θεῖον ἡγούμην.*

vss. 445. 446. Clem. Al. proterpt. p. 23. Cf. carm. aur. vs. 54 sq.

vss. 447—451. coniunxi. 447—49. Clem. Al. strom. p. 632 *φησὶ δὲ καὶ Ἐ. τῶν σοφῶν τὰς ψυχὰς θεοὺς γίνεσθαι, ὧδέ πως γράφων.* Theodoret. therap. serm. VIII p. 599. 450. *ἔνθ' ἀναβλαστάνουσι* Theod. 450. 51. Clem. Al. strom. p. 722 *ἣν δὲ ὁσίως καὶ δικαίως διαβιώσωμεν, μακάριοι μὲν ἐνταῦθα, μακαριώτεροι δὲ μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγήν, οὐ χρόνῳ τινὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἔχοντες, ἀλλὰ ἐν αἰῶνι ἀναπαύεσθαι δυνάμενοι· ἀθανάτοις ἄλλοισιν κτλ., ἡ φιλόσοφος Ἐμπεδοκλέους λέγει ποιητική.* Eadem sunt ap. Euseb. pr. ev. XIII, 13. *αὐτοτράπεζοι* Euseb. et cod. Clem., *ἐν δὲ τραπέζαις* Clem., *ἔν τε τραπέζαις* St. K. 451. *ἐόντες ἀνδρ. Ἀχαιῶν ἀπόκληροι ἀπηρεῖς* Clem. et Euseb. (hic tamen *ἀτειρεῖς*), corr. Scalig.; *ἀνδρομέων ἀχέων ἀπόκληροι ἐόντες ἀτηρεῖς* Sylburg., *ἀνδρείων ὄντες ἀχέων ἀπόκληροι ἀτηρεῖς* Viger.

Corrigas

p. 1. l. 4: τῷ p. 8 l. 4: ἀρούρας p. 12. l. 27: mirifice p. 13 l. 32: 350 p. 21 l. 9: ἧ ib. l. 13: 75 ib. l. 15: λόγου — ἐξοχ. p. 33 ad v. 33: vs. 175 p. 34 ad v. 35: 186 sqq. p. 42 ad v. 95 et p. 43 ad v. 101: v. 174 p. 46 ad v. 137: cf. vss. 199. 205. 275.

Bonnae, formis Caroli Georgii.